

PKK 10. KONGRE BELGELERİ

PROGRAM VE TÜZÜĞÜ

Weşanên Serxwebûn

PKK 10. KONGRE BELGELERİ

PKK PROGRAM VE TÜZÜĞÜ

III. Kitap

WEŞANÊN SERXWEBÛN

145

PKK 10. Kongre Belgeleri
PKK Program ve Tüzüğü
III. Kitap
Weşanên Serxwebûn: 145

Baskı tarihi: Aralık 2008

İÇİNDEKİLER

PKK PROGRAMI

Giriş.....	7
Demokratik Ekolojik Cinsiyet Özgürlükçü Toplum.....	13
Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu.....	43
Kürdistan Toplumunun Demokratik Dönüşümü ve Özgürleşmesi.....	57
Demokratik Dönüşümün Özellikleri.....	75
Demokratik Dönüşümün Görevleri.....	79

PKK TÜZÜĞÜ

1.Bölüm:	
Genel Hükümler.....	87
2.Bölüm:	
Örgüt Üyeliği.....	88
3.Bölüm:	
Örgüt Yapısı.....	91
4.Bölüm	
Örgütsel İşleyiş.....	95

PKK PROGRAMI

Giriş

Otuz yılı aşkın büyük mücadelesiyle Kürt halkına, Ortadoğu halklarına ve insanlığa önemli değerler katan PKK, Önder Apo'nun geliştirdiği demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması temelinde halkımız ve insanlık adına 21. yüzyılı karşılamak üzere yeniden yapılanmaktadır. Dünyada ve bölgede bugüne kadar yaşanan sosyal ve siyasal gelişmelerle mücadele pratiğimizin çok yönlü tecrübeleri ışığında gündeme gelen PKK'nin yeniden yapılanması, halkımızın ve Ortadoğu'nun ağır tarihsel, toplumsal sorunlarının çözümünün yanı sıra, tüm insanlığın yaşadığı sorunlar açısından da bir çözüm alternatifini ifade etmektedir.

Günümüzde yaşanan süreç, kendisi uygarlık krizi olan kapitalizmin en genel ve derinlikli krize, kaosa girdiği süreçtir. Tüm insanlık bunun yarattığı olumsuz sonuçlardan ağır bir biçimde etkilenmektedir. Bu kaostan çıkabilmek için tüm güçler kendilerini daha güçlenmiş olarak geleceğe taşımak amacıyla yoğun bir arayış içinde bulunmakta ve mücadele yürütmektedir. Küresel sermaye 2000'li yıllarda yeni bir hamleyle dünyayı kendi egemenlik ve sö-

mürü alanı haline getirmeye çalışmakta, bunun için özellikle yoğun bir ideolojik saldırı geliştirmektedir. Bu durum halkların, ezilen cins ve toplumsal kesimlerin ideolojik-politik öncülük ihtiyacını daha yakıcı kılmaktadır. Bu anlamda temsilini PKK' de bulan Önder Apo'nun geliştirdiği demokratik sosyalizm, halkların ideolojik kimliği olarak gelişmektedir. Bunun pratik-siyasal ifadesi ise Demokratik Konfederalizm olmaktadır.

Sistemin yaşadığı kaostan derinden etkilediği bölgelerin başında Ortadoğu gelmektedir. Küresel kapitalizmin yaşadığı kaos esas olarak buradan çözülmek istenmektedir. Dolayısıyla dünyanın belli başlı tüm güç merkezleri bölge üzerinde ciddi hesaplar yapmaktadır. Kaos dönemlerinde, yaşanan ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal gelişmeler nedeniyle eskiyi ifade eden ideolojik, politik, örgütsel ve ahlaki yapılanmalar çözülürken, yeni alternatifler de ortaya çıkmaya başlar. Bu kaos sürecinde hangi sistemin başarıyla çıkacağını, bu güçlerin kendilerini örgütlemek ve ideolojik, politik ve ahlaksal mücadele düzeyi belirleyecektir.

21. yüzyıla hala ulusal kimlik, özgürlük ve demokrasi sorununu köklü biçimde çözememiş, ancak eskisi gibi yönetilemeyecek bir duruma girmiş olan Kürtler, nüfusu elli milyona yaklaşan bir halk olarak, birçok hesabın ve stratejinin konusu haline gelmiş bulunmaktadır. Eğer mevcut klasik devletçi, iktidarcı, milliyetçi ve şiddeti esas alan zihniyet ve politikaları aşan, demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü paradigmaya dayanan, halkların eşit ve özgür birliğini esas alan Demokratik Konfederalizm çözümü geliştirilemezse, Kürtlerin Arap-İsrail trajedisini de aşan yoğunlukta bir çatışma merkezine dönüşme olasılığı oldukça yüksektir. Bunun tehlikeli işaretleri daha şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır.

Yeniden yapılanma sürecine giren PKK, Ortadoğu kaosundan çıkış için Kürtlerden başlayıp tüm bölgede halkların tabandan örgütlenmesine dayanan Demokratik Konfederalizmi çözüm yolu olarak amaçlamakta, bunun için de demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum zihniyetini geliştirmektedir. Ancak bu temelde Kürtler sadece kendilerinin değil, tüm bölge halklarının makûs talihini yenecek, başından beri beslenmesine körce hizmet ettikleri beş bin yıllık acımasız sınıflı hiyerarşik uygarlık geleneğine son ve-

rebileceklerdir. Günümüzde Ortadoğu için demokrasiyi geliştirme ve bu temelde ilişkiler içinde bulunma dışında, hiçbir çözüm halklara güvenli ve özgür bir gelecek getirmeyecektir.

Kapsamlı bir şekilde örgütlenmiş Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin güçlü bir ideolojik ve felsefi öncülüğe ihtiyacı vardır. Bu olmadan, toplumsal hareketin doğru bir rotada yönlendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle Özgürlük Hareketimizin stratejisine göre, toplumsal hareketi yönlendirecek ideolojik ve felsefi öncü gücün yaratılması hayati önem taşımaktadır. Kürt halkı ancak bu temelde örgütlenmiş bir öncüye kavuşarak Ortadoğu kaosundan başarıyla çıkış yapıp kendi demokrasisini kurabilir.

PKK'nin eski paradigmasıyla bu görevleri başarması mümkün değildir. Geçmişte reel sosyalizm ve klasik ulusal kurtuluşçuluk arası bir çizgide seyreden PKK, dıştan ağır baskılar ve içten o denli ağır yetersizliklerden dolayı bir türlü çizgisinin gerçek potansiyelini açığa çıkarıp örgütleyememiştir. Önder Apo'nun tüm çabalarına rağmen, 1995'ler sonrasında gerçek özünden önemli ölçüde uzaklaşmış olan PKK, kendisinden bekleneni yerine getiremeyen bir pratik sergilemiştir. Bunu aşmaya dönük KADEK girişimi ise sorunu daha da derinleştirmiştir. Uluslararası komploya karşı Önderliğimizin en son geliştirmiş olduğu halkımızın 21. yüzyıl projesi olan KONGRA GEL yapılanması içinde PKK 'Bilim-Sanat Komitesi' biçiminde bir örgütlülüğe kavuşturulmak istendiyse de, ihanetçi-çeteci grubun bu projeyi sabote etme girişimi nedeniyle iyice işlevsizleşip etkisizleşmiştir. Tüm bu gelişmelerin yanı sıra, dünyadaki bilimsel-teknolojik gelişmeler ve bunun yarattığı sosyal, ekonomik ve kültürel sonuçları karşılayabilmek için PKK'nin özüne uygun bir biçimde yeniden yapılanması, yaratılan değerlerin korunması, geliştirilmesi ve geleceğe taşınması gerekmektedir.

Uluslararası komployu geliştiren güçler, amaçlarına ulaşmak için dışarıdan politik ve askeri baskıları arttırıp içerden ihaneti kışkırtarak, yürüttükleri saldırılarla hareketi bölüp parçalamak, etkisizleştirmek ve tasfiye etmek istemişlerdir. PKK'nin yeniden yapılanması, bu anlamda hem dış saldırılara ve iç ihanete karşı bir direniş hattı, hem de yeni paradigmanın pratikleşmesinin önünü açan ve etkin kılan bir ideolojik öncü örgütlenme olarak geliştiril-

miştir. Bu yönüyle PKK'nin yeniden inşası, tasfiyeci anlayışlara karşı Önderlik çizgisinin güvence altına alınmasına yönelik bir tedbir olarak gündeme gelmiştir. Kürdistan her bakımdan yeni bir sürece girerken, böyle bir örgütsel yapılanmanın geliştirilmesi olmazsa olmaz kabilinden tarihsel, toplumsal ve ahlaki bir zorunluluk olarak kendisini dayatmıştır.

PKK, yeniden yapılanmasını devlet alternatifi olmayan, ama ona teslimiyeti de reddeden, gerektiğinde ilkeli bir uzlaşmaya açık olan Demokratik Konfederalizme dayandırmakta; ancak egemen rejimlerin klasik inkâr ve imha siyasetinin ifadesi olarak zorbalıkta directmeleri ve hukuka saygılı olmamaları halinde, örgütlü ayaklanmalar ve öz savunmaya dayalı gerilla savaşlarını geliştirmeyi de kendisine, halka, tarihe ve geleceğe karşı duyduğu sorumluluk ve saygının gereği saymaktadır. PKK'nin demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumu inşa ederken dayanacağı en temel ilkelere biri de, bilim ve iradenin yanı sıra ahlak ilkesidir. PKK bu çizgi temelinde örgütlenme ve mücadeleyi geliştirerek, siyasi sınırları esas almadan, tüm parçalarda Kürt sorununun çözümünü kendi demokrasilerini kurma, İran, Türkiye, Suriye ve Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasında tüm Kürtlerin bir araya gelerek federasyonlarını yaratma, birleşerek üst konfederalizmi oluşturma temelinde, komşu halklarla dayanışma ve özgür birliğe dayalı olarak gerçekleştirmeyi öngörmektedir.

PKK'nin kendisini bu biçimde yeniden yapılandırarak devlet odaklı, iktidar amaçlı ve savaşa endeksli bir parti olmaktan çıkarması, Kürt toplumunun ve komşu halkların demokratik dönüşümü ve özgür geleceği açısından hayati öneme sahiptir. 21. yüzyılın dönüşümlü ve siyasal gereklerini ortaya koyan Önderliğimiz, bunun bir sonucu olarak yeniden partileşmeyi zorunlu görmüştür. Değişim ve yeniden yapılanma doğrultusunda gelişmeler kaydedilmiştir. Bundan sonrasını belirleyecek olan, partinin örgütlendirilme ve pratikleştirilme düzeyidir.

PKK'nin yeniden inşası, geçmiş mücadele pratiğimizin yarattığı büyük tecrübe, on bini aşkın şahadet ve halkımızın büyük fedakârlıklarına dayalı olarak gelişmektedir. Yaşanan tüm yetmezliklere rağmen, PKK deneyimi Kürdistan özgürlük mücadelesinde önemli

gelişmeler ortaya çıkararak, yok oluşun eşiğine getirilmiş bir halktan çağla bütünleşen ve demokratikleşen bir halk gerçeği yaratmış; Kürt sorununun açığa çıkarılmasında, Kürt halkının kendi öz dinamiklerine kavuşturulmasında ve Kürt sorununun çözüm sürecine taşırılmasında önemli kazanımlar elde ederek, esas olarak başarılı bir tarihsel süreci tamamlamıştır.

PKK'nin mücadele tarihi, Kürt halkının, bölge halklarının ve insanlığın her zaman minnetle anacağı, altın harflerle yazılmış soylu bir emek ve kahramanlık tarihidir. Bu mücadele Kürt halkının ve bölge halklarının her zaman kendisine dayanak yapabileceği toplumsal, ulusal, siyasal, kültürel ve cins boyutunda bir değerler birikimini ve mirası ortaya çıkarmıştır. Devleti ve sosyal-şoven inkarcılığı, ilkel milliyetçilik ve burjuva milliyetçiliğini aşan PKK, insanlığın evrensel birikimleri ve halkımızın olumlu değerleri temelinde yürüttüğü mücadelesiyle ulusal birlik ruhunu geliştirerek, demokratik ulus doğrultusunu ortaya çıkarmıştır. PKK deneyimi büyük zorluklarla boğuşarak Kürt sorununu olgunlaştırmış ve çözüm aşamasına getirmiştir. Yeniden yapılanan PKK ise, Kürt halkının özgürlüğünü, bu temelde halkların eşit, özgür ve demokratik birliğini ve demokratik-ekolojik toplum örgütlenmesinin somut ifadesi olan Koma Civakên Kürdistan'ı gerçekleştirecektir. Kürt toplumunun bu gelişme düzeyi Ortadoğu'daki güncel gelişmelerle birleşince, Kürtleri her bakımdan stratejik bir güç haline getirmektedir.

ABD'nin Ortadoğu'ya kapsamlı müdahalesi, Önderliğimizin uluslararası bir komplo ile esaret altına alınmasıyla başlamıştır. Bu komplo bugün de çeşitli biçim ve yöntemlerle sürmektedir. Ancak Önderliğin geliştirmiş olduğu yeni paradigma bu komplo-yu boşa çıkarmış, Kürdistan halkının özgürlük mücadelesine önemli bir sıçrama yaptırmıştır.

Eski paradigmanın aşarak devlet, iktidar, savaş, ulus ve ulus-devlet olgularına daha doğru ve gerçekçi tanımlar getirilmesiyle birlikte, gerektiğinde kapsamlı bir meşru savunma savaşına da açık, demokratik bir toplum için yeniden partileşmeye dayalı bir çözümün yolu açılmıştır. Bu yaklaşım sıradan ve dönemsel bir dönüşüm değildir. Bunun ardında köklü bir bilimsel düşünceye dayalı teorik ve paradigmatik görüş, daha zengin bir siyasi düşünce ve

partileşme tarzı vardır. Sosyalizmin yüz elli yıllık gelişmesine damgasını vurmuş olan devletçilik hastalığını aşma, burjuva ulus anlayışını terk ederek demokratik ulusu yaratma, tarih boyunca ortaya çıkan komünal demokratik değerleri esas alma, özgürlük ve eşitlik idealini bu temelde yaşamsallaştırma hedefi vardır. PKK adına bu temelde yapılan eleştiri-özeleştiri, doğal olarak yeniden yapılanma sorununu gündemleştirmektedir. Bu çerçevede yeniden partileşme, meşru savunma ve temel halk örgütlenmesi olarak kongreleşme, yakıcı ve acilen çözümlenmesi gereken sorunlar ve görevler olarak önümüzde durmaktadır.

Bu görevlerin başarılması tarihin, toplumun, halkımızın ve şehitlerimizin emirlerine doğru karşılık vermeyi, hepimizin yetersizliklerinin bir sonucu olarak işkenceli bir yaşam altında bile Prometheusvari bir direnişle her anını halkına ve insanlığa hizmet etmekle geçiren Önder Apo'yu her zamankinden daha fazla doğru anlamayı, hissetmeyi ve yaşamayı, O'nun doğru temsili için kendini sınırsız bir adama ruhuyla sürece doğru ve yaratıcı tarzda katmayı ve mutlaka başarmayı gerektirmektedir.

PKK'nin yeniden yapılanması aynı zamanda Kürdistan özgürlük hareketinin her koşul altında Apocu çizgide örgütlülüğünü geliştirip çok yönlü bir mücadele yürütmesinin ve bu mücadeleyi zaferle taçlandırmasının teminatı olacaktır. Bu da her PKK'linin Kemal Pir ve Beritan çizgisini esas alarak, Önder Apo'nun özgürlüğünü ahlaki ve vicdani sorumluluğunun ve militan olmanın gereği saymasıyla mümkündür.

A- Demokratik-Ekolojik-Cinsiyet Özgürlükçü Toplum

Toplumsallık insan türünün var olma biçimidir. İnsan türünün hayvansı atalarından kopup insanlaşması ile toplumsallaşma düzeyi at başı gider. Toplumsal yaşam dışında yalnız birey yaşamı yoktur.

Toplumsal değişim ve gelişmede de, evrensel sistemin dili olan diyalektik ikilemlerin sürekli zenginleşerek veya yoksunlaşarak akışı işler. Mutlak veya durağan bir toplumsal gerçeklik olmadığı gibi, toplum yaşamının düz bir çizgide zorunlu olarak sürekli ilerlediği görüşü de doğru değildir. Bu zorunluluk ilkesi kadereci anlayışın bir devamı niteliğindedir.

Evrenin ve dolayısıyla toplumun genel işleyiş ilkesi olarak tez, antitez ve sentez üçlüsünü esas almak, süreçleri daha fazla açıklayıcı kılar. Evrendeki tüm oluşumlar ikili niteliktedir ve bu çelişkili yapı hareketi mümkün hale getirir. Ancak zıtlar birbirini yok etmez, tersine besler. Bu diyalektik kuralda olan, tez ve antitezin sentezde varlıklarını daha zengin bir oluşum içinde sürdürmesidir. Bu da sonraki bir gelişmenin bir önceki gelişmeyi de içerdiği anlamına gelir. Yani toplumsal biçimler yok olmazlar, sonraki gelişmeler içinde kendilerini değiştirerek yaşarlar.

Toplumsal gelişme diyalektiğinde düz bir çizgi değil, niteliksel değişimleri mümkün kılan kaos aralıkları vardır. Kaostan nasıl bir toplumsal gelişmenin çıkacağını ise, ondan etkilenen güçlerin ideolojik, politik ve ahlaki duruşları ile mücadele tarz ve düzeyleri belirler. İnsan toplumunun gelişme yasaları doğal bilimlerdeki kadar katı değildir ve esneklik içerir. Bu esneklik özgürlüğü, özgürlük ise çeşitliliği doğurur. Yani doğa ve toplumun işleyişi kuantumdur. Dolayısıyla insan toplumu kendi yasallığını sıkça ve zengin sistemler biçiminde oluşturabilir.

İnsan toplumunun zaman bölünmesi, temel zihniyet biçimleri, kültürel ayrımlar, sınıf ölçüleri gibi hususlar esas alınarak farklı biçimlerde yapılabilir. Ancak tarihsel gelişmede belirleyici rolü üretim araç ve ilişkilerine vermek, zihniyet savaşımına, etnisite ve dinsel grupların mücadelesine gerekli ağırlığı vermemek, diyalektik yöntemin dogmatik yorumu olmaktadır. Üst toplumun yüceltilmesine dayanan idealizmi aşalım derken, çok dar sınıf ve ekonomik yapı çözümü ile kaba materyalizme düşülmüştür.

İnsan varlığının başlangıç tezi olarak doğal toplumu değerlendirmek gerçekçidir. Sonrasının ona karşıtlık temelinde gelişen hiyerarşik devletçi toplumu ise, doğal toplumu sürekli bastırma ve geriletme konumu gereği antitez karakterindedir. Doğal toplum, insan yerleşiminin tüm alanlarında geçerli olan, başat olarak etkinliğini neolitik dönemin sonlarına (MÖ. 4000) kadar sürdüren bir toplumsal sistemdir. Bastırılmış olarak da günümüze kadar tüm toplumsal gözeneklerde varlığını sürdürmektedir. Doğal toplumla hiyerarşik devletçi toplumun diyalektik iç içeliği ve mücadelesi, son altı bin yılda insan toplumundaki değişim ve gelişmeleri ortaya çıkarmıştır.

Doğal toplum, insanlığın ana kök hücresidir. Bütün toplumsal gelişme ve kurumsallaşmalar ondan doğar. Doğal toplum değerleriyle hiyerarşik devletçi toplum, sürekli çelişki halindedir. Bu çelişkidен doğan mücadele, toplumsal tarihi ilerleten en önemli güçtür. Şimdiye kadar tanımlandığı gibi toplumun ilerletici motoru yalnız dar sınıf mücadelesi değildir, sınıf mücadelesi sadece tarihsel dinamiklerden biridir. Başat rol oynayan ise komünal toplumsal değerlerin direnmesidir; dağ, çöl ve orman kuytuluklarında direnen etnisite hareketleridir.

Bizim için esas olan, sınıflı ve cinsiyetçi toplumsal gelişmede zıt kutbu yaşayanların tarihidir. Doğal toplumdan başlayıp, hiyerarşiye ve siyasal iktidara karşı duran etnisite, sınıf ve cinsiyet mahkûmlarının her türlü düşünce ve eylemidir. Teorik yaklaşımımızın özü, bu temelde bir tür sentezi ifade eden ve esas olarak devlet iktidarı dışında oluşan demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumdur. Bu da doğayla sürdürülebilir diyalektik ilişkiyi kurmuş, kendi içinde tahakküme dayanmayan, ortak yanları doğrudan demokrasiyle belirleyen ahlaki bir sistemdir.

Komünal yaşam, toplumun var oluş tarzıdır. Dolayısıyla toplumu yaşatıp yüceltenin hiyerarşi ve iktidar olduğu söylemi bir yalandan ibarettir. Komünal yaşamın özü ise en yoğunluklu olarak etnisite de, klan, kabile, aşiret ve halkta ifadesini bulur.

Doğal komünal toplumun ilk biçimlenişi olan klan, kadın-ana etrafında oluşan bir topluluktur. Avcılık ve toplayıcılık temelinde doğada hazır bulunanla yaşanılır. Klan içinde ayrıcalıklı bir yaşam olmadığı gibi, klan dışında yaşam da düşünülemez. Klan imtiyazsız, sınıfsız, hiyerarşisi olmayan, sömürü tanımayan bir toplum biçimidir. Demek ki, insan türünün toplum olarak gelişimi uzun süre hâkimiyet ilişkilerine değil, dayanışma ilkesine dayanır. Doğayı bağrında büyüdüğü bir ana olarak hafızasına yerleştirir. Kendi arasında ve doğayla bütünlük esastır.

Klan bilincinin sembolü totemdir. Toplumun bu ilk kutsaması din inancının da kaynağıdır. Böylelikle ilk toplumsal bilinç formu olan din gelişir. Din doğal toplumun teorisi, ahlak ise pratiğidir. Bu iki kurum doğal toplumu yönetmek için yeterlidir.

Doğal toplumda olup biteni yaşam pratiği gereği en iyi bilen kadındır. Kadın bu toplum tarzının bilgesidir. Yaşamdaki rolü gereği erkek klan toplumunda siliktir. Klan içinde özel yaşam yoktur. Toplayıcılık ve avcılıkla elde edilenler tüm klan üyelerininindir. Çocuklar tüm klanındır. Ne erkek ne de kadın özelleşmemiştir. Eşitlik ve özgürlük doğal haliyle klan yaşam tarzında gizlidir. Toplumun komünal karakteri bu özelliklerden gelmektedir. Bu temelde klan formu, toplumun doğuşu, ilk hafızası, temel bilinç ve inanç kavramlarının gelişme zemini.

M.Ö. 11.000 yıllarında Dicle-Fırat havzasının Zagros-Toros dağ

silsilesiyle kesiştiği kıvrımlarda gelişmeye başlayan neolitik tarım ve köy devrimi, doğal komünal toplumun gelişiminde dev bir hamleye yol açar. Neolitik devrim, aynı zamanda insanlığın yaşadığı ilk büyük zihniyet devrimidir de. İnsanlığın uygarlığa geçiş yapabilmesi için gereken bütün teknik aygıtlar ve buluşlar neolitik aşamada oluşur. Tekerlek, dokuma, çift sürme aletleri, hayvanların evcilleştirilmesi, büyük köyler, belirginleşen diller ve etnik yapılar, kahramanlık destanları hep bu dönemin ürünleridir. Bunları yaratan kadın-ananın üretkenliğinin kutsanması olan tanrıça dini, aslında büyük bir zihniyet yücelmesidir. İnsanlık üretimde, sosyal ve kültürel yaşamda yüzlerce ilki ortaya çıkarır. Bu nedenle neolitik devrimin geliştiği bu alana tarihte Altın Hilal adı verilir. Binlerce yıl süren bu dev kültürel gelişmenin aşağı Dicle-Fırat ve Nil havzalarına yayılması ile Sümer ve Mısır uygarlıkları gelişir ve zincirleme uygarlıklar çağı başlar.

Neolitik devrimin üretim ve düşüncede yol açtığı büyük gelişmeler toplumsal yaşamda yeni düzeyleri ortaya çıkarır. Gelişen etnisite hareketi, toplumsal örgütlenme olarak hiyerarşik yapıları gündeme getirir. Kadın-ana sisteminden dışlanan erkekler ve yaşlılarla anaerkiil sistem arasında başlangıçta zayıf olan çelişki giderek gelişir. Avcılığın gelişmesi ve topluluğun dışa karşı savunulması askeri mahiyette olduğundan erkeğin gücünü öne çıkarır. Özellikle Şamanizm ile erkek karşı bir ev sistemi geliştirerek, erkek egemen ideolojiyi oluşturmaya yönelir. Böylece ana-kadın kültü karşısında farklı bir kültürün gelişmesi söz konusu olur. Sınıflı toplumdaki önceki bu otorite ve hiyerarşi gelişimi, tarihin en önemli dönüm noktalarından birini teşkil eder. Bu, ataerkiil otoritenin gelişmeye başlamasıdır.

Oluşan hiyerarşik yapılanma başlangıçta fazla olumsuz bir rol oynamaz. Doğal toplumdaki yararlı hiyerarşide demokrasinin prototipini görmek mümkündür. Birikime ve mülkiyete dayanmayan, topluluğun ortak güvenliğini ve yönetimini sağlayan ana-kadın ve yaşlı tecrübeli erkek son derece gerekli ve yararlı öğelerdir. Topluluğun bu öğelere gönüllü saygısı yüksektir. Fakat bu durum istismar edilip, gönüllü bağılılık otoriteye, yararlılık ise çıkara dönüşürülünce, toplum üzerinde gereksiz olan zor aygıtı ortaya çıkar.

Zor aygıtının kendini ortak güvenlik ve kolektif üretim yöntemleriyle gizlemesi, tüm sömürücü ve baskıcı sistemlerin özünü teşkil eder. Tarihte icat edilen en uğursuz oluşum budur. Bu öylesine bir icattır ki, daha sonra geliştirilecek tüm kölelik biçimlerini, korkutucu mitolojik ve dinsel formları, sistemli imha ve talanları, yakıp yok etmeleri beraberinde getirir. Bu durumun ileri bir toplumun doğuşunda ebelik olarak değerlendirilmesi, devlet-devrim ve demokrasi anlayışı ile örgüt-eylem pratiğini kökünden sakatlayan en temel hatalı bir yaklaşım olmuştur.

Kutsalın yönetimi demek olan hiyerarşi, bilge yaşlının otorite kazanması ile başlar ve rahip-şef-bilge ittifakıyla sistem haline gelir. Hiyerarşi geliştikçe kadın-ana etrafındaki güç giderek dağılır. Ataerkil hiyerarşinin gelişimi, toplumsal tarihte ilk güçlü otoritenin kadın üzerinde kurulmasına yol açar. Benzer biçimde gençlik de ataerkil hiyerarşi tarafından bağımlılaştırılmaya çalışılır. Kadın, gençlik ve çocuklar üzerindeki otorite ve egemenlik ile doğanın tahribi birlikte gelişir.

Komünal toplum ahlakı birikimi ayıplayıp kötülüğün kaynağı sayarak dağıtılmasını teşvik ederken, ataerkil ahlak birikimi meşrulaştırıp mülkiyetin yolunu açar. Bu durum hiyerarşiyle, avcılık ve savaştan doğan askeri örgütlenmeyle birleşince özel mülkiyet gerçeği ortaya çıkar. Dolayısıyla mülkiyetin temelinde zor ve hile yatar. Buradan sınıflaşma gelişmeye başlar.

Neolitiğin yarattığı büyük değerler üzerinden hiyerarşi ve sınıflaşmanın gelişimi bir zorunluluk değildir. Bu gelişme, toplumsal bakımdan bir ilerleme değildir. Tarihin bu kesitinde başka türlü gelişmeler olabileceği gibi, hiyerarşi ve sınıflaşma da gelişebilmiştir. Ama bu kendiliğinden ve zorunlu olarak değil, hiyerarşiyi ve ona dayalı devletleşmeyi yürüten güçlerin büyük zorbalığı ve aldatmalarıyla ortaya çıkmıştır. Bu durum, tarihte gerçekleşen en temel karşıdevrim olarak kadının hiyerarşik topluma adım adım çekilmesine ve tüm güçlü özelliklerini yitirmesine yol açmıştır.

Komünal toplumun hiyerarşiyle çatışması sürekli. Klan, kabile ve aşiret biçiminde gelişme gösteren etnisite, hiyerarşie karşı sürekli bir direniş içinde olmuştur. Elbette yükselen ataerkil hiyerarşie karşı en büyük mücadeleyi kadın vermiştir.

Bu çelişkili süreç, kalıcı zora dayalı kurumsal otorite olarak devletin şekillenmesine ulaşır. Şaman'dan rahip, bilgeden kral, şeften komutan doğar. Üç olguda da kişi gider, yerine kurum geçer. Devletin kök hücresi tapınaktır. Devlet esas olarak kurumlaşarak süreklilik kazanan bir otoritedir; ancak herhangi bir otorite değil, temelde askeri-siyasi yaptırımı olan bir otoritedir.

Devlet bir zihniyet ve kurumsal akıştır. Sanıldığı gibi birbirinden farklı devletler yoktur. Varlık bakımından teklik, zaman bakımından süreklilik devlette esastır. İlk şekillenmesinden itibaren var olan, özü ve işlevi hep aynı kalan, sadece hacmi ve mekânı değişen bir olgudur. Devlet bir baskı ve otorite aracı olduğu gibi, kamusal üretim ve güvenlikle de ilgili bir araçtır. Bu çifte niteliği, devletin insanları hep meşgul eden temel çelişkisidir. Ancak bir kurum olarak genel planda baştan beri bir bela, gereksiz, hiç zorunlu olmayan, giderek tam bir soyguncu çeteye dönüşen bir olgudur.

Devlet soyut bir kurum değil, baskı ve sömürü araçlarının hâkimiyetini ele geçirenlerin ortak örgütlenmesidir. Görkemli saraylar, en güçlülerden oluşan askeri maiyetler, iyi bir istihbarat, etkileyici bir harem, nam salan bir hanedan, hangi tanrı kökenden geldiğine dair şecere, dalkavuk vezirler, tapan kullar, etrafı saran soyguncu ve sömürücü takımı bu kurumsal örgütlenmenin parçalarıdır. Bu niteliğiyle devleti sadece dar bir kurumlaşma değil, genel toplum içinde ve üstünde örgütlenmiş ayrı bir toplum olarak ele almak gerekir. Devletleşmeyle birlikte toplum da ikiye bölünür: Devlet olarak örgütlenen toplum, devlet dışında kalan toplum. Toplumun komünal duruşunu ifade eden ikinci toplumu da demokrasi olarak tanımlamak uygundur. Böylece toplumda iki duruş ortaya çıkar: Birincisi komünal demokratik duruş, ikincisi hiyerarşik devletçi duruş.

Devletçi toplumun ilk biçimi köleciliktir. İnsanların her şeyiyle bağımlı kılınıp köleleştirilerek, devlet toplumuna hizmet eder hale getirilmesini ifade eder. Üretkenliği artan insan emeğine ve artan ürün imkânlarına el koyma sistemidir. Şüphesiz devlet olmadan kölecilik düşünülemez.

Kölecî devlet toplumu en fazla kadın köleliği üzerinde gelişir ve katmerleşir. Erkek yönetimindeki aile kadar köleliğin derinliğine geliştiği ve süreklilik kazandığı bir başka kurum bulunamaz. Diğer

tüm kölelikler kadın köleliğine bağlı olarak gelişir. Kadında gerçekleştirilen sadece zihni ve fiili bağımlılık değil, tüm duygu, fiziki yaşam ve hareket düzeyiyle her bakımdan kölece bağlanmaktadır.

Köleci devlet sistemi, toplumun doğayla uyumunu da bozar. İnsana kölece tahakküm, doğaya da tahakkümü getirir. Böylece köleci devlet sisteminde doğaya hükmetme, doğanın fethi, tahribi ve talanı başlar.

Ataerkillikle tanrının doğuşu kutsal kitaplarda iç içedir. Devlet gibi bir zorallım kurumuna sahip olan köleci sınıf, her şeyi kendisine mülk yaparak tanrı-krallığını ilan etmede gecikmez. Mitolojik destanlar, bu kutsamanın anlatımıdır.

Şüphesiz insanlık bu dönemde de gelişmesine devam etmiştir. Köleci devlet sistemi her şeyin belirleyicisi değildir. Yönetim ve güvenliği salt devlet tekelinde görmek yanlıştır, tarihte demokratik nitelikli şehir meclisleri de bu genel güvenlik ve yönetim işlevini yerine getirmiştir. Köleciliğe dayalı savaşçı-iktidar kliğinin vahşet düzeyindeki yakıp yıkmalarına karşın, şehirleşmeye bağlı olarak yazı, matematik, çeşitli bilim ve zanaatlar, mimarlık ve sanat gibi birçok alanda büyük uygarlık gelişimi yaşanmıştır. Özellikle düşünsel gelişimden de söz etmek gerekir. Doğ'u'da gelişen Zerdüşört özgürlük ahlakı ile Ege kıyılarında gelişen felsefe ve bilim, insanlık tarihindeki ikinci büyük zihniyet devrimini ifade eder.

Köleci devlet toplumu M.Ö. 4000 yıllarından itibaren Aşağı Mezopotamya (Sümer) ve Mısır'da doğar. Her iki alan da Yukarı Mezopotamya'nın neolitik birikiminden beslenir. Aryen ve Semitik kültürlerin karşılaşması bu gelişmenin esasıdır. Akad-Sargon Krallığı kendisini genişleterek imparatorluğa ulaşır. Sümer ve Mısır'da doğan köleci devlet sistemi Hitit, Medya, İran, Hint, Çin, Grek ve Roma alanlarında yayılım göstererek, Roma İmparatorluğu ile doruğa ulaşır.

Köleci devlet toplumunun doğuşu ve gelişimine karşı doğal toplumun komünal ve demokratik yapısı her yerde ve sürekli direniş içinde olmuştur. Temel politik olgu olan bu çekışmede, hiyerarşik ve devletçi sistem baştan itibaren zorba, gerici ve karşıdevrimci bir rol oynamıştır. Buna karşı toplumun doğal duruşu olan klan, kabile, aşiret, halk biçimindeki etnisitenin direnci ise her zaman demok-

ratik değer taşımıştır. Etnisite, ilkel demokrasi olarak tanımlanabilir. Devletçi toplumun, savaşçı-iktidar kliğinin fetihçi bir ruhla ve barbarca her yana saldırılarına karşı, başta Ortadoğu olmak üzere Asya, Afrika ve Avrupa'nın her alanında kendi komünal yaşamını korumak ve köleleşmemek için etnik halk toplulukları direnmiştir. Köleleştirmeye karşı durmak üzere gösterilen bu direniş tarihin en temel demokrasi akımıdır. Bu direniş aynı zamanda köleci devlet sisteminin yayılmasını zayıflatan ve sınırlayan, onun yıkılmasını sağlayan en temel güçtür.

Köleci devlet sistemine karşı farklı kesimlerin bir mücadelesi sürekli gelişir. Bunlardan biri kölelerin geliştirdiği sınıf mücadelesi, bir diğeri ise peygamberlik hareketidir. Peygamberler bir tür özgürlük savaşçısıdır. Yoksulların ve orta kesimlerin hareketi olarak gelişirler. Günümüzün sosyal demokratları gibi bir karakter taşırlar. Tanrı-kral kültüne karşı tanrının tekliği ve insan dışılığı temelinde geliştirdikleri mücadele, hem bir zihniyet gelişimini ve hem de toplumun sosyal demokrat hareketliliğini ifade eder. Köleci devlet sisteminin gelişimiyle birlikte Adem'in cennetten kovulması temelinde başlayan bu mücadele İbrahim'le devam eder, bu akım farklı mekânlara yayılarak kesintisiz bir biçimde köleci devletin yıkılışına kadar sürer.

M.Ö. 250 yıllarından itibaren krize giren devletçi toplumun köleci biçimi, doğal toplum özelliklerine sahip etnisitenin mücadelesi, peygamberlik hareketi ve kölelerin direnişiyle aşılp feodal biçime dönüşür. Dikkat edilirse, burada aşılın devletçi sistem değil, onun ilkel köleci biçimidir. Tersine, devlet kendini daha da güçlendirerek, olgunlaşmış kölelik diyebileceğimiz feodal biçime kavuşur. Burada gerçekleşen, çelişik olan ve mücadele eden güçlerin bir tür uzlaşması ya da sentezidir.

Ortadoğu'da doğmasına rağmen, Hristiyanlık Avrupa'da feodal devletçi toplumun gelişimini sağlar. İslamiyet ise Ortadoğu, Güney Asya ve Kuzey Afrika'da feodal devletçi toplumun yayılmasına yol açar. Devletçi toplumun feodal biçimi, köleci biçime karşı direnen güçleri, etnisiteyi ve tek tanrılı dinleri de içine alacak bir karaktere sahiptir. Yani devletin özü değişmez, devlete sahip olan güçlerle biçimi değişir. İlk kez feodal devletçi toplum süre-

cinde etnisite ile tek tanrılı dini hareket kendi içinde ayırır. Üst kesimler egemen sınıf olarak devlet toplumuna katılırken, yoksul alt kesimler ezilen halkı oluşturur.

Hristiyanlık ve İslamiyet devletçi toplumu zayıflatmaz, tersine daha da güçlendirir. Tanrının tekleşmesi ve insan olmaktan çıkması, hem tanrı kavramını hem de onun kurumlaşmış biçimi olan devleti güçlendirir. Politik kuvvet, dini temsilci, asker ve bürokrasiden oluşan kurumlaşmış feodal devlet sistemi, en fetihçi ve savaşçı güçtür. Savaş bir üretim biçimi haline getirilir. Toplum ruhen ve fikren silinir. Kölecî devlet sisteminin doğuş aşamasında birinci büyük kültürel kırılmayı yaşayan kadın, ortaçağın cinsiyetçi toplumunda da ikinci büyük kültürel kırılmayı yaşar ve artık dilsiz hale gelir. Tanrıça kültünden artık hiçbir eser kalmamıştır, öldürmelere kadar gidebilen kadın katliamı kültürü söz konusudur.

Feodal devletçi sisteme karşı da demokratik karakterli direnişler baştan itibaren gelişir. Etnisite ve dini hareketlerdeki ayrışmaya bağlı olarak manastır ve dergâhlarda komünal düzeni yaşamak isteyen yoksul kesimler savaşçı-iktidar kliğine karşı sürekli bir direniş mücadelesi içinde olur. İslam dünyasındaki Sünnî-Batınî ve Hristiyanlıktaki Katolik-Heretik çelişkisi bu gerçeği ifade eder. Benzer bölünmeler kavimler bünyesinde de yaşanır.

İslami feodal devletçi sisteme karşı Ortadoğu'nun her alanında ve özellikle dağlık kesimlerde çeşitli mezhepler ve tarikatlar biçiminde özgürlükçü ve eşitlikçi hareketler sürekli var olur. Karmatiler, Mazdekiler, Hürremiler, Fatimiler, Aleviler, Hasan Sabah'ın öncülük ettiği hareket gibi bazıları önemli gelişmeler de kaydeder. Bunların dayandığı önemli bir düşünsel temel ve geliştirdikleri güçlü halk hareketleri vardır. Özgürlükçü ve eşitlikçi düşünce felsefesi ile bu temelde devlet sisteminin dışında halk topluluklarının yaşantısı, bu alanlarda günümüze kadar hep var olmuştur. Ancak savaşçı-iktidar kliğini geriletme ve Avrupa'daki gibi bir Rönesans'a yol açma bu alanlarda mümkün olmamıştır.

Avrupa'da Hristiyan dogmatizmine karşı Heretizm, cadılık ve simyacılık biçiminde direnişler engizisyona rağmen sürer ve etkili olur. Kiliseden kopuş, devletten kopuştur. Doğu toplumlarının olumlu mirasından gerekli olan ne varsa almayı başaran Avrupa uy-

garlığı, hızlı adımlarla Rönesans'a doğru yürür. Avrupa benmerkezciliğinin temeli de böylelikle atılmış olur. Feodal sistemin klasik biçimiyle fazla uzun sürmemesinde ve aşılmasında manastırın gerçek aydınlanma gücüyle etnisitenin taze olan doğal toplum ruhu önemli rol oynar. Zaten çok uzun süren ilk çağ köleliğiyle sınıflı ve cinsiyetçi toplum potansiyelini önemli oranda açığa çıkarıp kullanmış durumdadır. Dolayısıyla feodal sınıflaşmanın potansiyeli zayıftır. Sonuçta 15. yüzyıldan itibaren büyük Avrupa Rönesans'ı gelişme gösterir. Buna karşılık Ortadoğu'da 12. yüzyıldan itibaren ilmiye sınıfı kendisini tartışmaya kapatmış, büyük bir duraklama süreci içine girilmiş ve dogmatizm alabildiğine etkili olmuştur. Dolayısıyla Ortadoğu kendi Rönesans'ını gerçekleştirememiştir.

Rönesans, Dicle-Fırat neolitiği ve Grek felsefesinden sonra insanlığın yaşadığı üçüncü büyük zihniyet devrimidir. Geliştiği zemin, krallık ve piskoposluk sarayı değil, kırsal alan manastırlarıyla yeni yükselen kent üniversiteleridir. Yani Rönesans'ın yolu, halkın komünal okullarından geçmiştir.

Rönesans, getirdiği hümanizm, bireysellik ve reformasyonla insanı yaşamın merkezine çekerek en temel bir zihniyet aşamasını ortaya çıkarmıştır. Doğayı, toplumu ve bireyi her türlü dogmadan uzak kavramayı ve sevmeyi geliştirmiştir. Rönesans'ın ütopyaları kapitalist değil, komünalisttir. Dolayısıyla Rönesans'ı kapitalizmin bir ön aşaması, zihniyet süreci olarak algılamak temelden yanlıştır. Doğrusu, ucu her tür gelişmeye açık bir kaos aralığı olduğudur. Bu aralıktan sistem savaşçılarının bilinç ve politik yeteneklerine bağlı olarak pek çok sistemin doğması teorik olarak mümkündür. Nitekim kapitalizm de, sosyalizm de Rönesans'ın yarattığı değerleri temel almaya çalışmıştır. Rönesans değerleri üzerinde Batı Avrupa'da gerçekleşen bütün devrimler, İngiliz, İspanyol, Amerikan ve Fransız Devrimleri halkçı, özgürlükçü ve demokratik karakterlidir. Bunlara burjuva devrimleri demek gerçekçi değil, hatalıdır. Kapitalist devletçi sistem, Rönesans değerleri üzerinde, 1848 ve 1871 Devrimlerinin yenilgisine dayalı olarak ve 19. yüzyılda sanayi devriminin zaferi temelinde hâkim hale gelmiştir.

Aynı şey ulus açısından da geçerlidir. Toplumlarda klan, kabile, aşiret, milliyet ve millet şeklindeki süreç kendine özgü bir diyalek-

tiğe sahiptir. Bunlar sınıflı toplumun ürünü olarak doğmazlar. Kapitalizm olmadan da ulus olunabilir. Uluslar eşit, özgür ve demokratik toplumsal yapılarda daha sağlıklı gelişebilir. Ayrıca tüm ulusun devleti biçimindeki bir kavram da kökünden yanlıştır.

Görüldüğü gibi, feodal devletçi sisteme karşı da ezilenlerin komünal ve demokratik karakterli direnişleri başattır. Bu durum 19. yüzyılı komünal demokratik değerlerle kapitalist değerler arasında büyük bir mücadele yüzyılı haline getirir. Ancak 1848 ve 1871 Devrimlerinin yenilgisiyle, kapitalist devletçi sistemin hâkimiyeti gelişir. Bu sonuçta kapitalist sistemin gücü ve hilesi yanında demokratik hareketlerin hata ve zayıflıklarının da payı vardır. Böylece Rönesans, aydınlanma ve sanayi devrimine dayalı olarak devletçi toplumun kapitalist biçimi hâkim hale gelir. Burada devletçi toplumun özü yine aynı kalır, değişen biçim ve hacimdir. Kısaca genelleşmiş ve derinleşmiş kölelik sistemine geçilmiş olur. Bu da sınıflı ve cinsiyetçi toplum uygarlığının krizi demektir.

Kapitalizm, hiyerarşik sistemden beri gelen devletçi toplumun yarattığı ve geliştirdiği çelişkileri derinleştirerek doruğa vardırır. Kişiyi bağlanmış iktidardan, iktidara bağlanmış kişiler, partiler ve toplumlar sistemine geçilir. Burjuvazi, hem iktidar hem de sömürü gücü olarak, toplumun kaldıramayacağı hacimde bir sınıftır. Gelişebilmesi toplumun sürekli dağıtılmasından geçer. Toplumsallığı çözmeden, kapitalden sistem oluşamaz. Bunun için de en başta toplumun temel korunma örgüsü olan ahlakın toptan yırtılması gerekir. Rönesans'ın aksine, kapitalist devletçi sistem bireyi karıncalaştırıp devlet tarikatına bağlayarak bitirir. Devlet yurttaşlığı biçiminde yaratılan şey, bireyin burjuva sınıf için yararlı hale getirilmesidir.

Bireyin içine düşürüldüğü durumu en açık olarak kadının durumunda görmek mümkündür. Devletçi toplumun daha önceki biçimleri kadını toptan metalaştırırken, kapitalizm kadın vücudunu adeta parçalarına ayırarak her bir parçasını metalaştırır. Birey üzerinde uygulanan baskı ve sömürünün ulaştığı düzey budur. Aile, kadın ve erkeği her şeyleriyle sürekli devletçi sisteme bağlayan bir kurum düzeyine getirilir. Birey üzerindeki devlet egemenliğini en açık biçimde kadın üzerindeki erkek egemenliği gösterir. Kadın kimliğinde dibe vuran, aslında komünal toplum değerleridir.

Kapitalizm, azami kâr yasası çerçevesinde doymak bilmeyen bir baskı, sömürü ve soygun düzeni demektir. Büyüyen ve derinleşen çelişkilerin ve çözülmenin toplum dengesinde yarattığı bozulma düzeyi, aynı zamanda toplum-doğa dengesindeki bozulmanın da düzeyi olmaktadır. Sanayi devriminin ve bilimsel-teknik alanda sağlanan sürekli-devrimsel gelişmelerin üretim araçlarında yarattığı muazzam gelişmelere dayanan kapitalist devletçi sistem adeta tüketmek istercesine doğaya saldırmakta, bu da çok ciddi düzeyde doğasal ve çevresel sorunlara yol açmaktadır.

Kapitalizmin gözle görülür biçimde açığa çıkardığı aşırı rekabet, azami kâr, işsizleştirme, açlık, yoksulluk, ırkçılık, milliyetçilik, faşizm, totalitarizm, demagoji sanatı, ekolojik yıkım, aşırı finans, devletten daha zengin şahıslar, atom bombası, dünya savaşları, biyolojik ve kimyasal silahlar, aşırı bireycilik gibi hususlar kapitalist sistemin kanser türleridir.

Özellikleri böyle özetlenebilen kapitalist devletçi sistem, ulusu yarattığı yalanına da dayanarak 19. yüzyılda Avrupa'da hâkimiyet kurar. Devletin ideolojik silahı olarak din yerine milliyetçiliği geçirerek dünyanın fethine yönelir. Emperyalist aşama da denen bu süreç, 20. yüzyılda iki büyük dünya savaşını ortaya çıkarır. Belki de daha önceki tüm savaşların toplamından daha fazla bir yıkımı yaratan bu savaşlar, faşizmin ve totalitarizmin ulaştığı düzeyi ifade ettiği gibi, kapitalizmin intiharı anlamına da gelir. Bunlar devletçi toplum sisteminin kapitalist biçim altında içine girdiği genel ve derinlikli kriz durumunu ifade eder.

Rönesans ve sanayi devriminin yarattığı gelişmeler, ancak neolitik devrimin yarattığı gelişmelerle kıyaslanabilecek büyüklüktedir. İnsanlığın yarattığı tarihsel büyüklükteki bu değerlere dayanarak sınıflı ve cinsiyetçi devlet toplumunun yeni bir biçiminin gelişmesine karşı etnisite ve sınıflaşmaya dayalı yoksul ve emekçi halk kesimlerinin özgürlükçü ve demokratik mücadelesi baştan itibaren gelişir. Sol ve sosyalist hareketler olarak ifadelendirilen bu mücadele, 19. yüzyıl ortalarında teorik olarak daha sistemli, pratik olarak da daha örgütlü hale getirilir. Hristiyanlık ile bir düzey kazanmış olan particilik, sosyalist hareketle daha bütünlüklü ve somut hale gelir. Marks ve Engels'in dâhiyane çalışmaları, daha hâkimiyete

tini sağlama sürecindeyken kapitalist devletçi toplumun yıkılıp aşılmasını gündeme getirir. Bu süreç, Birinci Dünya Savaşı içinde Rus Ekim Devrimi'nin gerçekleşmesiyle yeni bir aşamaya ulaşır.

20. yüzyıla bu temelde yaşanan mücadeleler damgasını vurur. Kapitalist devletçi sistemin İngiltere-Almanya karşıtlıklı dünya hâkimiyet mücadelesi, Ekim Devrimi temelinde ve İkinci Dünya Savaşı ardından ABD-Sovyet Rusya blokları arasındaki mücadeleye dönüşür. Bu mücadele, kapitalist devletçi sisteme karşı alternatif bir uygarlık sistemi yaratma iddiası ile ortaya çıkan Sovyet reel sosyalizminin 1989'daki çözülüşüyle sona erer.

19. yüzyılda şekillenmesini tamamlayan sosyalist hareket, 20. yüzyıl boyunca üç temel akım biçiminde toplumsal mücadele sahnesinde varlık gösterir. Bunlar sosyal-demokrasi, reel sosyalizm ve ulusal kurtuluş hareketleridir. Bu üç akımın işçi-emekçilerle ve ezilen halklara dayalı olarak yüzyıl boyunca geliştirdiği büyük mücadeleler, eşitlik ve özgürlük mücadelesinde büyük ve tarihi bir deneyim, toplumsal mücadeleye zengin bir katkıdır. Toplum bilimine, ekonomi ve sınıf ağırlığını taşımıştır. Burjuvaziye ulusal kurtuluş, insan hakları ve sosyal devlet konularında daha yumuşak biçimlerle zorlamıştır. Son elli yıldır Avrupa'da birlik ve demokrasi yönünde yaşanan gelişmelerdeki payı esastır.

Ancak sağladığı tüm bu katkı ve gelişmelere rağmen, yüz elli yıllık reel sosyalizmin, kapitalizmi aşma ve alternatif bir sistem olma iddiasını başaramayıp çözülüşü yaşadığı da bir gerçektir. Aslında reel sosyalizm, sosyal demokrasi, ulusal kurtuluş, liberalizm ve muhafazakârlığa kapitalizmin en büyük mezhepleri olarak bakmak daha doğru olur.

Marksizm-Leninizm olarak tanımlanan ve son yüzyılın ezilenler adına en büyük hareket olan akımın, ütopya ve iddialarında başarılı olamamasına, kapitalist sistemi aşamamasına ve ayrı bir sistem haline gelememesine, kapitalist sistem içinde eriyerek çözülmesine yol açan başlıca hata ve yanlışlarını şöyle sıralamak mümkündür:

A- Üstyapıyı aşırı kutsayan idealizmi aşalım derken, kaba materyalizme düşülmüştür. Bu durum katı bir ekonomik determinizme götürmüştür; tarihsel gelişmede belirleyici rolü üretim araç ve ilişkilerine verme, zihniyet savaşımına tali bakma anlayışını ortaya çıkarmıştır.

B- Toplumsal dönüşümün düz çizgide ve sürekli ilerleme biçiminde olduğu gibi metafizik bir anlayışa düşülmüştür. Buradan mutlaka sosyalizme gidileceği gibi kolaycı bir anlayışa varılmıştır. Bu durum sosyalizmi peşinen sınıf hâkimiyetine terk etmekte ve kaderci anlayışın bir devamı olmaktadır. Oysa gelişmenin diyalektiğinde kaos aralıkları vardır ve o aralıktaki ilişkiler çok sayıda gelişmeye yol açabilir.

C- Uygarlığın bütünsel çözümlenmesi yapılamamıştır. Doğal kolektif toplumla sınıflı toplum arasındaki temel çelişki geri ve aşılmış olarak görülmüş, kapitalist-işçi çelişkisi antagonist olarak ele alınmış, tarihsel ilerlemenin motoru olarak sınıf mücadelesini görme gibi dar sınıf bakış açısına düşülmüştür. Oysa toplumun esaslı olan komünal demokratik duruşla hiyerarşik ve devletçi duruş arasında sürekli bir mücadele vardır.

D- Kapitalizme karşı mücadelede ahlaki örgüyü yeterince esas almamıştır. Oysa kapitalizmin sistematik olarak yıktığı ahlaki örgü esas alınmadan, toplumsal ahlak olmadan, sadece teknik yöntemlerle herhangi bir çelişkiyi çözmeye, yalnızca hukuk, siyaset, sanat ve ekonomik yöntemlerle toplumu değiştirme olanağı yoktur. Kapitalizmle mücadele, zorunlu olarak etik çaba gerektirir. Marksizm'de kişilik kapitalist yaşam değerleri dışına çıkamamış, bin bir bağla kapitalist sisteme bağlı kalmıştır. Kapitalizmin şu veya bu versiyonu ile yaşanıp, sadece teorik-pratik savaşıla sonuç alınacağı sanılmıştır. Oysa kapitalist yaşamla kapitalizmin aşılamayacağı çok net açığa çıkmıştır.

E- Marksist kuramın siyasal devrim ve sonrasına ilişkin tezleri esas olarak hiyerarşik ve devletçi karakter taşır. Zor, savaş, proletarya diktatörlüğü ve devletçilik, kavram olarak neredeyse kutsallaştırılır. Hâlbuki devlet-iktidar, savaş-ordu olguları sınıflı toplum uygarlığının ürünü olup, mutlak anlamda egemen sömürücü kesimin vazgeçilmez yaşam aygıtlarıdır. Özgürlük, amaçları kadar araçlarının da temiz olmasını gerektirir. Bu araçları proletaryanın eline vermek demek, daha başından kendini onlara benzetmek demektir. Nitekim bu araçların kullanıldığı reel sosyalizmde kapitalizmin en çapulcu, totaliter, antidemokratik biçimi ortaya çıkmıştır.

F- Kadına yaklaşımında küçük burjuvazinin dar ufkunu aşama-

mıştır. Kadın sorununu kendi tarihsel-toplumsal ve cins boyutunun özgünlüğü, bunun bilinci ve örgütlülüğü biçiminde değil de, daha çok genel sorunların çözümünün bir parçası olarak ele alma kadını özgürleştirmemiş, sonuçta kapitalizmin sistem olarak kendisini örgütlemesinin yedeği haline gelmekten kurtulunamamıştır.

G- Benzer biçimde parti, sendika, barış, ulusal kurtuluş cephe hareketleri, politika gibi diğer birçok toplumsal olguda da kapitalist sistemi aşamamıştır.

H- Tüm bu yetersizliklerin kaynağında ise Marks'ın değer teorileri bulunmaktadır. Değer teorisi, Marksist kuramın esasını oluşturan temel kavramlardan birisidir. Bu konudaki yanlış ise oldukça derindir. Kapitalizmi aşma hedefinden söz edilmesine rağmen, söz konusu değer teorisinin kapitalizme radikal bir karşı çıkışı olmadığından kapitalizmin ömrünü uzatmıştır. Bu değer teorisinde aslında toplumun dini ve siyasi çözümü yoktur. Sadece ekonomik tanım vardır. Bu teori Avrupa merkezli bir teori olduğu için Avrupa dışı halkları silsilsiz bırakmıştır.

Daha birçok açıdan eleştirilebilecek olan reel sosyalizmin 1989'daki çözümlüğü, kapitalizmin lehine değil, aleyhine bir gelişme olmuştur. Bu, sistemin en temel halkalarından birinin kopması anlamına gelir. Soğuk savaşla kendi kitlelerini tutan, reel sosyalizm ve ulusal kurtuluşçulukla da dünyanın diğer halk yığınlarını adeta oyalayan sistem, böylece çökmüştür. Bu temelde devletçi toplumdan ilk defa dünya çapında bir soğuma ve onun çözüm aracı olamayacağına dair köklü kanılar doğar. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sosyal refah devleti de etkinliğini giderek kaybeder. Sistem böylelikle her bakımdan yeni bir evreye girer.

17. ve 18. yüzyıllar ulusların yoğunlukla doğduğu, 19. ve 20. yüzyıllar ise milliyetçiliğin şahlandığı dönemler olmuştur. Devlet iktidarının ve milliyetçilik çağının zirvesini oluşturan İkinci Dünya Savaşı, yol açtığı yıkımla kapitalizmin genel ve sonul krizinin de başlangıcı olmuştur. İnsanlığın milliyetçilikle bir arada yürüyemeyeceği anlaşılmıştır. Sistemin en kapsamlı eleştirisi olan 1968 başkaldırıları, reel sosyalizm ve faşizm biçimindeki total bir otorite anlayışına ulaşan kapitalizmin sürdürülemezliğini kanıtlamıştır. 1968 başkaldırılarıyla başlayan, 1989 çözümlüğüyle hızlanan ve 11 Eylül

2001 saldırılarıyla derinleşen süreç, kapitalizmin içine girmiş olduğu kaos sürecidir. Toplumun iç yapısındaki tüm ahlaki değerlerin çözülüşü, milliyetçiliğin tüm zihniyetleri doldurması, ekolojik tahribat, robotumsu aynılık, gri, zevksiz, umutsuz, inançsız ve amaçsız duruş, stres, hiddet, nefret, şiddet, aşırı güdüsellik, bireysel yalnızlık, toplumsal değersizlik, tamamen çıkara kilitlenmiş ilişki mantığı, vefadan yoksunluk, hümanizme ilgi duymama, aşırı bencilik ve yaşamın giderek kutsal anlamını yitirmesi krizin hakim psikolojisini ve sosyal atmosferini oluşturur. Köklü yeni arayışlar, ancak bu tür ortamlarda boy verir.

Tüm bunların sonucu olarak kapitalist devletçi sistem, 20. yüzyılda çelişkilerini ancak dünya savaşıyla çözebilecek denli köklü bunalımlarla yüz yüze kalmıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, sistemin ancak savaşlarla ayakta tutulabildiğini göstermiştir. Reel sosyalizm ve versiyonları kutuplaşmayı artırınca, savaşın niteliği sıcaktan soğuğa dönüşmüştür. 1989 çözülüşü bu imkânı da elinden alınca, sistem adeta kendini boşluk içinde bulmuştur. Yeni savaş ihtiyacı Ortadoğu'da yaşanan çatışmalı durumu ortaya çıkarmıştır.

1989'da reel sosyalizmin bünyesel nedenlerle çözülmesi sonucunda kapitalist devletçi toplum sisteminin kaos aralığına girmiş olduğu açıktır. Kapitalist sistemin daha önceki krizleriyle kaos aralığı diyebileceğimiz kriz arasında niteliksel farklar vardır. Toplumlarda köklü değişimler, herhangi türden krizlerle değil, kaos niteliği olan krizler süreci sonucunda gerçekleşir. Sistemlerin normal kriz süreçlerinde kendini restore ederek sürdürme şansı yüksektir. Nitekim birinci ve ikinci bunalım süreçlerinde yaşanan savaşlardan sonra kapitalist sistem kendini restore ederek güçlendirmeyi bilmiştir. Bunda reel sosyalizmin sosyal demokrasi ve ulusal kurtuluş mezheplerinin de önemli bir payı olmuştur. Bu mezhepler, kapitalist sistemin yüzyıl gecikmeli biçimde kaosa girmesine yardımcı olmuşlardır.

Kaos aralığı, olgular dünyasında yeni biçim, tür, yapılanma benzeri değişimler için gerekli olan karmaşayı ifade eder. Bir olgudaki çelişik yönler artık birbirleriyle ilişkiyi, yani mevcut yapılanmayı sürdüremez duruma düşmüşlerdir. Biçim özü koruyamamaktadır; yetersiz, dar ve tahripkâr olmaktadır. İşte bu durumda çözümler

olur ve kaos doğar. Öz kendini biçimden kurtarmış, ama henüz yeni biçime varamamıştır. Bu aralıkta aslında evrensel bir ilke çalışır. Evrenin yapı parçaları yakaladıkları kaosta hızlı değişimlerle yeni biçim düzenlenmesine geçerler. Eğer bu durum parçacıkları bir arada tutabilecek uygunluktaysa kalıcı bir yapıya bürünür. Kalıcı yapının da etrafında yeni bir sistem doğar.

Kapitalist devletçi toplum sisteminin içine girdiği kaos aralığının başlıca özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

A- Sermayenin küreselleşmesinin daha çok finans alanında yoğunlaşması ilk işaretlerden biridir. Finans sistemi, paranın para getirmesidir. Yani bir kumar durumuna erişilmiştir. Bu durum ancak dağılma unsuru olabilir. Finans kapital yerleşik yapıları hallaç pamuğu gibi atmaktadır. Gücün küreselleşmesi, yani ABD İmparatorluğu dünya çapında eski dengelerin, yapıların anlamsızlığını ve kendisi açısından geçersizliğini yansıttıkça, dünyanın birçok bölge ve ulus-devletinde krizlere, darbelere, kanlı etnik-dini çatışmalara yol açmaktadır. Sistem kendi içindeki gerginliği bir türlü giderememektedir. ABD-AB, ABD-Japonya-Çin, AB-Japonya-Çin başta olmak üzere sürekli bir gerginliği ve dengesizliği yaşamaktadır. Yine Kuzey-Güney çelişkisi denen en yoksul-en zengin ülkeler bölünmesi derinleşerek devam etmektedir. Her iki olguda yaşanan da sürekli bir kriz ve kaos durumudur.

B- Halkların devlet kurumundan kopuşu giderek derinleşmektedir. Binlerce yıldır tanrı-kral, tanrı-gölge ve tanrının kendisi gibi benimsetilen devlet denilen olgunun özünde savaşçı-iktidar gücünü gizlediği, sömürü ve baskı-şiddetin kaynağını teşkil ettiği anlaşıldıkça tecridi günbegün gelişmektedir.

C- Çok önemli bir konu da muazzam işsizlik durumudur. Yapısal bir karakteri olan işsizlik, sistem sürdükçe artmaktadır. Hiçbir toplum sisteminde nüfus bu denli işsizliğe düşmemiştir. Krizin kaos niteliğini en iyi açıklayan olgunun başında işsizlik gelmektedir. İşsizlik, özünde toplumsal olmaktan çıkma, toplumun iflas ettirilmesidir.

D- Müthiş üretim tekniklerinin yol açtığı arz fazlası emilememektedir. Bir yandan kıtlıktan beter açlık yaşayan muazzam bir nüfus, diğer yandan dağ gibi yığılmış arz fazlası mevcuttur.

E- Sosyolojik anlamda şehirle alakası olmayan türden anormal şehir büyümeleri yaşanmaktadır. Şehirler hem köyleşerek hem de anlamı dışında büyüyerek şehir olmaktan çıkmaktadır. Kaos bu tür şehirlerde daha yoğun yaşanmaktadır. Toplum toptan metalaştırılmaktadır. Alım-satım konusu olmayan hiçbir değer kalmamıştır. Kutsallık, tarih, kültür, doğa, her şey metalaşarak bir toplumsal kanserleşmeye yol açmaktadır.

F- Ekolojik bir olgu olan toplumla doğa arasındaki ilişki, bir uçuruma dönüşmektedir. Nükleer tehlike, çevre tahribi ve kirlenmesi, sera etkisi, ozon tabakasının delinmesi, suların ve havanın kirlenmesi, türlerin aşırı yok olması yaşanmaktadır.

G- "Kutsal evlilik" bitmiş ve aile tarihteki en yoğun dağılma sürecini yaşamaktadır. Çocuklar, yaşlılar, ana-baba ilişkileri aileyle bağlantılı dağılmanın acı kurbanları olarak, toplumsal bakımdan en anlamsız duruma düşmüş bulunmaktadır. Kadın üzerindeki en eski baskı ve istismarlar açığa çıktıkça, kadın sorunu da tam bir krize dönüşmektedir. Kadın kendini tanıdıkça, düşürülmüşlüğüne duyduğu öfkeyle tam bir kaos ilişkisinin en etkili nesnesi olmaktadır. Kadın çözülmesi toplum çözülmesine, toplum çözülmesi de sistem çözülmesine yol açmaktadır.

H- Ahlaklılık, kapitalizm açısından 'enayilikle' eş tutulmaktadır. Tüketilen ahlak kurumu ve vicdansızlaşma adeta zincirinden boşalmış bir bireyciliğe ve toplumsal değerlerin tahribine yol açmaktadır.

İ- Sistemin geldiği noktada 'kamusal yararlılık' özü tümüyle yitirildiği gibi, toplumun genel güvenliği de sistem çelişkilerinin yarattığı olgular nedeniyle daha çok tehdit edilmektedir. Eğitim ve sağlık sorunlarına bir yandan artan maliyetler, diğer yandan artan nüfustan ötürü çözüm bulunamamaktadır. Kanser, AIDS, stres başta olmak üzere kaosvari hastalıklar türemektedir. Spor ve sanat gibi maddi çelişki ve ilişkileri yumuşatıp anlaşılır kılmada işlev yüklenmesi gereken kurumsal etkinlikler, tersine uyuşturma araçlarına dönüştürülmektedir. Din, mezhep ve tarikatlara benzer işlevler yüklenerek toplumun gerçeği görmesi engellenmeye çalışılmaktadır.

J- Bilim ve teknik, ağır iktidar tekelinden dolayı toplumsal çözüme yansıtılamamaktadır. Muazzam çözüm olanakları anlamsız silahlanma ve savaşlara, toplumun temel ihtiyaçlarına uygun ol-

mayan salt kâr amaçlı ürünler elde etmeye yönlendirilerek olumsuzluğa yol açmaktadır.

K- Toplumun komünal dayanışması çözüldükçe, geleneksel savunması güçsüzleşmekte, yerini bireysel ve çete şiddetine bırakmaktadır. İktidar terörüne karşı kabile ve aşiret terörü canlanmaktadır. Devletin bünyesindeki savaşçı-iktidar gücü çıplak hale geldikçe, toplumun meşru savunma durumu doğmaktadır. Hukuk devletin en genel eşitlik kuralları uygulanmadıkça, insan hakları ve demokratik ifade tarzları üzerine ambargo kondukça, zorunlu olarak hakları savunma güçleri oluşmakta, bu da ortamı karşılıklı şiddet sarmalına sokmaktadır.

Temel özelliklerini bu şekilde tanımladığımız, bir süredir yaşanan ve bir süreç daha devam edeceği anlaşılan toplumsal kaos durumundan nasıl çıkılacaktır?

Öncelikle belirtmek gerekir ki, son dönemlerde sıkça sözü edilen küreselleşme ve ABD İmparatorluğu kavramları herhangi bir çözüm üretmemektedir. Bir kere küreselleşme yeni bir eğilim değildir. Bütün toplumsal sistemlerin ortak eğilimidir. İmparatorluk ise, Akad-Sargon İmparatorluğu'ndan (M.Ö. 2350) beri vardır. ABD'ninki bunun devamı ve sonuncusu olmaktadır. Kaldı ki tarihte en kolay imparatorluk olan güç ABD'dir. ABD onu değil, o ABD'yi bulmuştur. İngiltere tarafından teslim edilmiş, ABD ise biraz gönulsüz de olsa zorunluluk gereği devralmak durumunda kalmıştır.

Çok ağır bir biçimde yaşanan kaos durumundan nasıl çıkılacağı, başını ABD'nin çektiği hakim sistem güçlerinin kaostan çıkış almaşıklarıyla halkların çıkış almaşıkları arasındaki mücadeleyle belirlenecektir. Kaos, kendiliğinden sistemlerin çöküşünü ve yenilerinin kuruluşunu getirmez. Bu mücadelede hâkim sistem güçleri daha tecrübeli, bilgili ve donanımlıdır. Halk güçlerinin, sonuç alabilmek için öncelikle entelektüel çalışmaya önem vermeleri, mücadeleyi zihniyet devrimi temelinde kazanmayı esas almaları gerekir.

Kapitalist sistem, krizden çeşitli biçimlerde çıkış yapabilir. Birincisi, kendini restore edebilir. İkincisi, daha önce denediği mezhaplarını yenileyerek çıkış arayabilir. Üçüncüsü, büyük kaybedeceğini görünce, orta yol olarak karşıt güçle geniş bir uzlaşmaya gidebilir. Dördüncüsü, yine her şeyi kaybetmektense kendisi büyük de-

ğişimleri uygun görebilir. Tarih boyunca hâkim sistemler ağır kriz dönemlerinde benzer birçok değişim gerçekleştirmişlerdir.

2000'li yılların ABD'si, imparatorluğa en yakın güç olarak, gereken yeni biçimlenmeleri sağlamaktan kaçınamaz ve geri çekilemez. Bu, iktidar-savaş gerçeğine uymaz. ABD'nin birinci görevi, sistemi kriz içinde yönetmektir. Bunun anlamı, AB, Japonya, Çin, Rusya vb ülkelerle yakın ilişki içinde olmak, bu güçlerle 20. yüzyıldakilere benzer savaş ya da çatışmalara girmemek, sistemin yükünü paylaşdırmak, finans ve ticarete ortaya çıkan sorunları işbirliği içinde çözmektir. Bunun için IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi organizasyonları kullanmaktır. Latin Amerika ve Afrika'yı denetim altında tutmak, zayıf halkalardan radikal kopuşlara izin vermemek, sistem karşıtı güçler üzerinde kontrol kurmaya ve gerekirse yıkmaya çalışmaktır.

ABD, jeopolitik açıdan en kritik bölge denen Ortadoğu'da Büyük Ortadoğu Projesi ile hareket etmektedir. Son iki yüzyıldır kapitalist yarı ve yeni sömürgecilikle ve despotik devletlere dayanarak yönetilmeye çalışılan bölge, bir türlü kapitalizme eklemlenmemiştir. Stratejik Arap-İsrail çelişkisi daha da derinleşmiş, radikal İslam kendini yaratan ABD'ye yönelmiştir. Cetvelle çizilen sınırlarda kurulan ulus-devlet modeli, gerici-statükocu bir kilitlenme ortaya çıkartmıştır. Milliyetçilik, dincilik ve devletçilik Ortadoğu toplumlarını adeta zırh gibi sarıp nefessiz bırakmıştır. Bu durum ABD'yi de her bakımdan zorlamaktadır. Bundan hareketle ABD için bir dönemlerin faşizmi, komünizmi yerine geçen hedef şimdi 'katı İslam', 'İslam faşizmi' olmaktadır.

ABD önderliğinde bu biçimde geliştirilen küreselleşme dalgasından rahatsızlık duyulmaktadır. Avrupa'nın cumhuriyetleri ve demokrasileri, her geçen gün tepkilerini arttırarak kendi modellerini ezdirmemeye ve alternatif sistemlerini geliştirerek ABD'yi dengelemeye çalışmaktadırlar. Rusya, Çin, Japonya, Brezilya gibi ülkeler de benzer çaba içindedir. Genel olarak ulus-devlet, ABD imparatorluk eğilimi karşısında en çok zorlanan kurum olmaktadır. Ancak ABD-Sovyet dengesine dayanan ulusal despotluklar ve oligarşiler dönemi artık kapanmıştır. Ortaya çıkan arz fazlası nedeniyle artık bilim ve teknolojiyi daha fazla geliştirip rol oynatmak,

ancak demokratik ve ekolojik bir toplumla mümkündür.

ABD önderliğindeki sistemin önümüzdeki 25-50 yılına baktığımızda, yükselmekten çok gerileme sürecine girmesi beklenebilir. Bütün göstergeler gerileme öğelerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Sistem mevcut varlığını sürdürmeyi bile ancak küçülerek sağlayabilir. Bu nedenle askeri varlığında küçülmeye devam edecek, küçük boyutlu teknik orduları öne çıkaracaktır. Hedef olarak her ne kadar terör, uyuşturucu, 'serseri' dedikleri devletlerin nükleer, biyolojik ve kimyasal silahları deniyorsa da, esas olan Ortadoğu'daki yeni gelişmelerdir. Bu da İslami nitelikli olmaktan çok, emperyalizmi ve despotizmi aşan demokratik komünal nitelikli harekettir. Ortadoğu eğer despotik, milliyetçi, dinci ve devletçi rejimlerle kontrol edilmezse, kaostan yeni yapılanmaların çıkmasına öncülük edebilir. Afganistan ve Irak ile başlayan, İsrail-Filistin ve daha derinlikli olarak Kürdistan'da devam edecek olan toplumsal hareketlilikler ya çözümleyici örnekler bulacaklar ya da kaosu daha da derinleşmesinde rol oynayacaklardır. Dolayısıyla hâkim sistem güçleri çözümü bu jeopolitik zeminde arayacaktır.

Bölgedeki çelişkilerin doğası askerden çok ekonomik ve demokratik yöntemleri gerektirmektedir. Daha az askeri müdahale, daha çok ekonomik ve demokratik destek, eğer Ortadoğu'yu içindeki kaostan çıkarırsa, önümüzdeki elli yılın dünya modeli de az çok belirlenmiş olacaktır. Bu modelin özü, küçülmüş ordu ve devletlerle, büyümüş ekonomik ve demokratik sistemdir. 19. yüzyıldan kalma ulus-devletin aşılması, yerel kamusal yönetimlerin geliştirilmesi, çok uluslu şirket ekonomisi ve bilgi toplumu doğrultusunda ilerlemek adeta ABD önderliğindeki sistemin programı gibidir. Teorik kestirim olarak dünya çapında savaşların olmaması ve global birliklerle yerel birliklerin öne çıkması beklenebilir. 19. yüzyıldan kalma devlet, şirket, ulus ve ideolojiler, yerini yarı-devlet yarı-demokratik siyasi kuruluşlara, ulus ötesi ekonomik birliklere, bölgesel kültür gruplarına ve ahlakı öne alan toplumsal felsefi zihniyete ve davranışlara bırakabilir.

20. yüzyıldaki büyük savaşların önemli bir sonucu da halklara rağmen dünyanın yönetilemeyeceği gerçeği olmuştur. Halklar kendi öz sistemlerini kuramamış da olsalar, politikaya ve devlet iktidarına karşı demokratik iradelerini dayatabilme konumuna gelmişler-

dir. Önümüzdeki yarım yüzyıllık sürenin halkların demokratik sistemleri doğrultusunda işlemesi en yüksek olasılıktır. Artık kapitalizmin tek taraflı iradesi döneminin geçtiği, halkların şovenizm ve savaşıyla yüklü milliyetçiliği aşarak demokratikleşmesini ve barışını dayattığı, kültürel ve yerel gerçekliği ile bulunduğu bir dönemin başladığı ifade edilebilir. Uygarlığımız sınıf, cins, etnik ve kültürel tahakkümlü yapısı yerine, halkların komünal demokratik değerlerini tanıyan, cins özgürlüğüne açılmış, etnik-ulusal baskıyı aşmış, kültürel dayanışmayı esas almış tarihi bir aşama olarak küresel demokratik uygarlığa (konfederalizm çağına) dönüşebilir.

Halkların demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumsal sistemlerinin başlıca özellikleri şöyle özetlenebilir:

A- Krizden çıkışı en sağlıklı olarak ancak halkların demokratik sistemi sağlayabilir. Devletleşme hastalığından kurtulmadıkça, demokratik sisteme ulaşılamaz. Bu noktada yerine getirilecek öncelikli görev, bilme sürecindeki kaybı önlemek, politik aracı doğru seçmek ve toplumsal ahlaka dönmektir.

Bugüne kadar insanlığa kaybettiren temel nokta, halkların komünal ve demokratik duruşunu esas almamak olmuştur. Demokrasi de yanlış tanımlanmıştır. Şimdiye kadar tanımlandığı gibi demokrasi bir devlet şekli değil, devletli toplum dışında kalan toplumun komünal duruş tarzı, yaşamı, örgütlülüğü ve mücadelesidir. Özcesi buna devlet olmayan demokrasi diyoruz. Bu yaklaşım anlamlı, gönülden onaylı, aydınlatılmış halk düzeninin otoritesi; bürokrasiye boğulmamış, her yıl memur yöneticilerini seçen, gerektiğinde ise geri çeken halkların demokrasisidir.

Doğal toplumdan günümüze kadar ezilen sınıf ve grupların, etnisitenin demokratik duruşu var olmuştur. Sınıf esasına dayanan Atina vb yerlerdeki demokrasiler de olmuştur. Ancak bunun pek anlamlı ve istenilir olamayacağı açıktır. Çünkü sınıf esasına dayanan demokrasi önlenmezse devlet iktidarına götürür. Oysa halkların demokrasisinde kölelere, serflere ve işçilere yer yoktur. Demokrasilerde yönetilme olmaz, kendini yönetme vardır. Demokraside birey kendi iş komününün üyesi olarak çalışır. Komünalizm ile demokrasi etle tırnak gibi birbirine bağlıdır.

Demokrasi ile özgürlük ve eşitlik arasındaki ilişkinin de doğru anlaşılması gerekir. Bunlar birbirine karşıt olmadığı gibi, demokrasi, özgürlük ve eşitliğin boy verdiği gerçek vahadır. Demokrasi devlet inkârı olmadığı gibi, devletin süs örtüsü de değildir. Devleti yıkarak demokrasi istemek bir yanılgıdır. Doğrusu, uzun süre içinde sönmesi gereken devletle demokrasinin ilkeli bütünlüğünü yürütebilmektir. Bu noktada altın kural, ne kadar devlet o kadar az demokrasi, ya da ne kadar demokrasi o kadar az devlettir.

Demokrasi, bir halkı kültürü temelinde özgür ve eşit yaşatmak için en uygun politik sistemdir. Demokrasiler aşırı kâr hırsına da, bireysel ve kurumsal tembelliğe ve sorumsuzluğa da onay vermez. Kamusal ve özel ekonomi dengesinde optimal noktayı yakalar. Uygun yatırımlar, verimli üretim ve adil dağıtım esastır. Halkın gerçek ihtiyaçlarını karşılama noktasında arz-talep dengesini yakalar. Böylece toplumsal piyasa gerçek anlamda kurulur ve öldürücü rekabetin yerini yarışma ruhu alır.

Demokraside sınıf, cinsiyet, etnik, dinsel, entelektüel, mesleki vb ayrımı yapılmaz. Yine bireysellik ile toplumsallık arasındaki optimal dengeyi yakalamak esastır. Aksi takdirde komünal özelliğe ağırlık verilirse demokrasi totalitarizme, her şey birey için mubah görülürse, bu da anarşizme ve bireyin toplum aleyhine aşırı güçlenmesine yol açar. Sonuçta iki eğilim de toplum üzerinde diktatörlüğe, keyfi yönetime ve yozlaşmaya götürür.

Demokratik toplum mücadelesinde gençliğin de özgün bir yeri vardır. Gençliğin bir yandan ataerkil toplum ve resmi düzenin ideolojik şartlanması altında bocalarken, diğer yandan yeniliklere açık dinamik bir yapısı vardır. Önündeki tuzaklara karşı kendini eğiten ve uyanık olan gençliğin, amaç ve yöntemli yaşamı temel disiplin olarak görüp seferber olduğunda, sabır ve inadı eksik etmediğinde kazanamayacağı bir şey yoktur. Yaşlıların tecrübesi ile gençliğin dinamizmi arasındaki bağ doğru kurulursa ve gençliğin demokrasi hamlesine aktif ve yetkin katılımı sağlanırsa, başarı oranı çok daha yüksek olur.

Demokratik dönüşüm, esas olarak resmi devlet toplumu dışında kalan tüm sivil toplumun kendi özgünlüğünde demokratik örgütlenmesini gerektirir. Demokratik örgütlenmenin temel biçimleri olarak en üstte Demokratik Konfederalizm esasına göre örgütlenmiş genel

halk kongresi, şehir ve kasabalarda halk meclisleri, mahalle ve köylerde komünler, yine kooperatifler, sivil toplum örgütleri, insan hakları ve belediye örgütlenmeleri sayılabilir. Demokratik toplumun ideolojik, teorik ve yönetsel koordinatörü olarak demokratik siyaset odaklı siyasi partilerin oluşturulması da hayatidir. Devlet alternatifi olmayan, ama ona teslimiyeti de reddeden, gerektiğinde ilkeliliğe uzlaşmaya açık olan halk kongreleri kaosu aşmada, esas olarak demokratik toplumun siyasi, öz savunma, yasal, sosyal, ahlaki, ekonomik, bilimsel ve sanatsal ihtiyaçlarına uygun kurum, kural ve denetim görevlerini yerine getirme temelinde işlevsel kılınabilir.

Demokrasinin dili halkın eylemidir. Eylemsiz demokrasi, sessiz insan gibidir. Halkın her hareketliliği, örgütlerin her faaliyeti bir eylemdir. Basitten karmaşığa doğru gösteri, toplantı, yürüyüş, miting, protesto, grev, seçim, şartları doğduğunda yasal direnme ve ayaklanmalara kadar eylemler dizisi yerinde ve zamanında sergilenmeden demokrasi yürütülemez. Özellikle halkın temel talepleri göz ardı edildiğinde, demokrasinin birçok kural, kurum ve amacı tahrip edildiğinde eylemler zorunlu çözüm araçları olur. Eylem yeteneğini gösteremeyen bir halk ve örgüt aslında ölmüş demektir. Eylemleri hep karşıt olarak da düşünmemek gerekir. Sivil toplumda pozitif eylem anlayışı esastır.

Devlet demokratik çözüme anlamlı ve duyarlı biçimde ilgi göstermez ve şans tanımazsa, halkın da elinde başka zorlama etkeni kalmazsa, o zaman ayaklanma veya halk savunma savaşları gündeme girer. Bunlar eskinin devlet amaçlı ayaklanma ve ulusal kurtuluş savaşlarından farklıdır. O tür ayaklanma ve savaşların dönemi artık kapanmıştır. Yine işgal koşullarında meşru savunma anlam kazanır. Meşru savunma genel yapılabileceği gibi, kısmi de olabilir. Ayrıca tüm devleti, ilgili ulusu, her yabancıyı hedef almak stratejik ve taktik açıdan doğru olmaz. Olağanüstü durumların dışındaki normal koşullarda da halkın öz savunması göz ardı edilmeyecek bir husustur. Buna göre tüm halk öz savunma sistemi içine çekildiği gibi, halk savunma güçlerinin eğitilip örgütlenmesi de demokrasinin en temel görevlerinden birisidir.

B- Demokratikleşmeyi kadın özgürlüğü çizgisinde ele almak, hiyerarşik sistemden bu yana oluşturulmuş toplumsal cinsiyetçiliği

özgürleştirmeyi hedeflemek, toplum yaşamını özgür ve eşit kılabilmek açısından hayati önem taşır. Öncelikle kadına içerilmiş bulunan köleliği karşılayacak bir özgürlük tanımına ihtiyaç vardır.

Kadın olgusuna daha derinlikli yaklaşıldığında, biyolojik bir cins olmanın ötesinde adeta en çok ezilen bir soy, sınıf, ulus muamelesi gördüğü anlaşılabacaktır. Hiçbir soy, sınıf veya ulusun kadınlık kadar sistemli bir köleliğe tabi tutulmadığını iyi bilmek gerekir. Kadının köleliğe alıştırılmasıyla hiyerarşiler kurulmuş, toplumun diğer kesimlerinin kölelik yolu açılmıştır. Erkeklerin köle olması, kadının köleliğinden sonradır. Cins köleliğinin sınıf ve ulus köleliğinden farklı yönleri de vardır. Meşrulaştırılması ince ve yoğun baskılarla birlikte duygu yüklü yalanlarla sağlanır. Kadının kamusal alanda bulunması dince yasak, ahlaken ayıp olarak sunulur. Giderek tüm önemli toplumsal etkinliklerden uzaklaştırılır. Siyasal, toplumsal ve ekonomik etkinlikler erkeğin eline geçtikçe kadının zayıflığı daha da kurumlaşır. Tüm maddi ve manevi güç olanakları erkeğin elinde biriktikten sonra kadın adeta yaşayan ölü durumuna gelir.

Kadın üzerindeki bu derin köleliğin iktidar olgusuyla bağlantısı vardır. İktidarın doğası kölelik ister. Devlet iktidarını elde tutan erkek, onun mikro modeli olan ailede de iktidar sahibi olur. Kadın ve çocuklar üzerinde sınırsız hak sahipliği yapar. Mülkiyetin en temel kaynağı ailede ve kadın üzerindeki kölece tasarrufta aranmalıdır. Kadın üzerinde oluşmuş kölelik ve mülkiyet dalga dalga tüm toplumsal düzeye yayılır. Sonuçta kaybeden sadece kadın değil, bir avuç hiyerarşik ve devletçi güç dışında tüm toplum olur.

Sürekli bir kriz durumunu yaşayan kadın kimliği, doğru bir özgürlük tanımı, uygun araçlar ve etkin mücadeleyle güncel krizden büyük kazanarak çıkabilir. Ama bu kendiliğinden olamayacağı gibi, genel demokratik çabayla da olmayabilir. Onun için kadının bizzat kendi demokratik amacı, örgüt ve çabasını sergilemesi gerekir. Son çeyrek yüzyılda feminizm bu konuda belli bir aydınlanma getirmiştir, ancak yetersizdir.

Biyolojik bir cins olarak yaşamda kadının daha merkezi olduğu, doğaya ve yaşama daha yakın durduğu, güçlü duygusal zekâsından dolayı yaşamda daha dengeli ve tahripkârlıktan uzak olduğu, kutsal kitapların iddialarının tersine erkeğin kadından türediği anlaşılm-

maktadır. Bu nedenle kadın, öncelikle erkek egemen kültürün dayattığı 'eksikli', 'hastalıklı' tanımını derhal reddetmeli, özgür yaşamın kendi etrafında şekilleneceğini erkeğe hissettirebilmelidir.

Kadının zayıflık ve kötülüklerine dair söylenen şeylerin tümünün yaratıcısı erkektir. Bu nedenle öncelikle erkeğin ideolojik saldırılarına karşı yetkin durmak gerekir. Erkek egemen ideolojiye karşı, feminizmi ve kaynaklandığı kapitalizmi aşarak, kadın özgürlük ideolojisiyle silahlanıp mücadele edilmelidir. Erkek egemen iktidarcı zihniyete karşı kadının özgürlükçü, doğasal zihniyetini yetkin kılıp, öncelikle ideolojik alanda kazanmayı bilmek büyük önem taşır. Unutmamak gerekir ki, geleneksel kadını teslimiyet fiziki değil, toplumsaldır. O halde öncelikle ideolojik alanda teslimiyetçi düşünce ve duyguları yenmek, erkeğin ideolojik saldırılarına karşı yetkin durmak gerekir.

Kadın özgürlüğü politik alana yönelirken, savaşımın en çetin yanıyla karşı karşıya olduğunu bilmelidir. Kazanımları kalıcı kılabak olan politik alanda sonuç alabilmesi demek, kadının devletleşmesi hareketi değil, tersine devletçi ve hiyerarşik yapılarla mücadele etmek, devlet odaklı olmayan, cins özgürlüğünü ve ekolojik toplumu hedef alan demokratik siyasal oluşumları yaratmak, bunda öncü rol oynamak demektir. Bu da kapsamlı kadın örgütlenmesini ve mücadelesini gerektirir. Her türlü sivil toplum, insan hakları örgütleri, yerel yönetimler demokratik mücadelenin örgütleneceği alanlardır. Tıpkı sosyalizmde olduğu gibi, kadın özgürlüğüne ve eşitliğine giden yol da en kapsamlı ve başarılı demokratik mücadeleden geçer. Demokrasiyi kazanmayan kadın hareketi, özgürlüğü ve eşitliği de kazanamaz.

Sosyal alanda en önemli sorun aile ve evlilik gerçeğidir. Aileyi iktidar toplumunun halk içindeki yansıması, ajan kurumu olarak görmek gerekir. Erkek, toplumdaki iktidarın aile içindeki temsilcisi, onun yoğunlaşmış ifadesidir. Kadın evlenirken, aslında köleleşir. Bu tür ilişkileri aşan, politik alanı demokratik zihniyetle çözerek cinsiyet özgürlüğünü tam sağlayan, buna uygun ortak yaşam iradelerini ortaya çıkaran bir anlayış ve çabaya ihtiyaç vardır.

Günümüz dünyasında ağızlarda en çok sakız edilen aşkı canlandırmak, en zor devrimci görevlerden biridir. Aşk büyük emek, zih-

niyet aydınlığı ve insanlık sevgisi ister. Aşkın en önemli şartlarından biri, çağın bilgeliği sınırlarında seyredebilmektir. İkincisi, sistemin çılgnlıklarına karşı büyük duruşu dayatır. Üçüncüsü, kurtuluşsuz, özgürlüksüz birbirinin yüzüne bile bakılamayacağını bir ahlaki tutum olarak benimsemeyi gerektirir. Dördüncüsü, cinsel güdüyü bu üç hususun gereklerine tutsak etmeyi gerektirir. Bunlar dışında atılacak her adım gerçek aşkın inkârı olur.

Kadına yaklaşımı bir kültürel devrim gibi ele almak en doğrusudur. Mevcut kültürle özgürlükçü çözüm sağlanamaz. Kadın özgürlüğünde mesafe alamayanların, hiçbir toplumsal ve siyasal özgürlük alanında çözümleyici ve dönüştürücü olamayacaklarını anlamaları gerekir. Kadın üzerindeki mülkiyet ve iktidar ilişkisi yıkılmadan, özgür kadın-erkek ilişkisi gerçekleştirilemez.

Yüzyılımızı özgür kadın iradesinin yükseleceği bir toplumsal zaman olarak görmek gerçekçidir. Kadınlar için belki de yüzyıl dayanabilecek kalıcı kurumlar oluşturmak önem taşır. Kapitalist sistemin sonul kaosundan gerçek aşklardan beklenen büyük gücü, özgür kadın etrafında yaratarak çıkış yapmak, aşka gönül vermiş ve baş koymuş gerçek kahramanların en soylu ve kutsal işlerinden olsa gerekir.

C- Demokratikleşme ve cinsiyet özgürlüğü mücadelesini ekolojik devrimle birlikte ve iç içe yürütmek bizi amaçlarımıza ancak ulaştırır. Bunun için de derin bir ekolojik bilince ve yaygın örgütlenmelere ihtiyaç vardır.

Toplumsal sistem krizi ile birlikte gittikçe derinleşen ekolojik krizin kökenlerini uygarlığın başında aramak en gerçekçi yoldur. Toplum içinde tahakkümden kaynaklanan insana yabancılaşıma geliştikçe, bunun doğaya yabancılaşmayı da beraberinde getirdiği ve ikisinin bir iç içeliği yaşadığı bilinmelidir. Hiyerarşik devletçi sistemin oluşumunda dayandığı egemenlikçi zihniyet, doğaya yabancılaşmanın temelini oluşturur. Toplumu var eden komünal bağ inkâr edilip, yerine hiyerarşik devletçi güçlerin gelişimi esas alındıkça, doğayla yaşam arasındaki bağı unutan, önemsiz kılan bir zihniyet durumu gelişir. Uygarlığın bu biçimdeki her yükselişi, daha fazla doğadan kopma ve çevreyi tahrip olarak yansımaları bulur.

Toplum, özünde ekolojik bir olgudur. Ekoloji, toplum oluşumunun dayandığı fiziki ve biyolojik doğadır. Dünya gezegeninin fizi-

ki oluşumuyla biyolojik oluşumu arasındaki ilişki her geçen gün daha çok aydınlanmaktadır. Yaşamın suda başlaması ve oradan karaya yayılması bilimsel açıdan çözümlenen bir durumdur. Yine insan türünün genelde canlılar, özelde hayvanlar âlemindeki evrim zincirinin en son halkası olduğu değerlendirilmektedir. Bundan çıkan sonuç, insan türünün rasgele yaşayamayacağı, evrim zincirinin gereklerine bağlı kalmak zorunda olduğudur. Doğadaki evrim bütünlüğü türlerin karşılıklı bağıllığına dayandığı için, bu bağıllık yitirilirse de evrim halkalarında büyük kopuşlar doğarsa, bu durum birçok türün devamı sorununu ortaya çıkarır.

Sümer mitolojisiyle başlayıp gelişen tanrı-cennet zihniyeti, gerçek doğanın yerine iktidarın yükselen güçlerinin sahte dünya tanrılarının geçirilmesidir. Bu süreç derinleştikçe doğa ana unutulmuştur. Daha da ileri gidilerek 'vahşi doğa' tanımlamaları temelinde büyük bir yabancılaşma ortaya çıkmıştır. İktidar gücünün zorbalık ve yalan ürünü olan bu birikimleriyle anti-doğasal bir yaşamı mümkün kılması, ekolojik sorunların temelidir.

Rönesans özünde doğayla kopan zihniyet bağının yeniden kurulmasıdır. Zihniyet devrimi doğanın canlılığı, üretkenliği ve kutsallığı üzerinde geliştirilmiştir. Ancak kapitalist sistem bu süreci sapırtmış, derinleştirilen toplumsal sömürü yöntemlerini doğanın istismarıyla birlikte yürütmüştür. Doğanın canlılığını ve dengesini düşünmeden yoğun bir saldırı geliştirilmiştir. Sonuçta toplumsal krizle çevre krizi birleşmiştir. Kanseri gibi büyüyen kentler, kirlenen hava, delinen ozon tabakası, hayvan ve bitki türlerinde ivmeli azalış, orman tahribi, akarsu kirliliği, her tarafta çöp dağları, anormal nüfus artışı gibi olgular ekolojik kaosa işaret etmektedir. Kapitalist devletçi sistemin doğayla ilişkilerde de geldiği nokta budur.

Sınırlı olarak gelişen çevre bilinci ekolojiyle devrimsel bir sıçrama yapmaktadır. Toplumla doğa çelişkisinin anlaşılmasını sağlamada öncü rol oynamaktadır. Toplumun oluşumunda doğal bir anormallik ve çelişki yoktur. Doğal komünal toplumun doğayla bağı, çocuk-ana bağı gibidir. Doğa dini komünal toplumun dinidir. Felsefeye göre, insan kendi farkına varan doğadır, en gelişmiş doğa parçasıdır. Doğayla çelişki ve giderek yabancılaşma hiyerarşik devletçi sistemle ortaya çıkmış, kapitalist devletçi toplum sis-

temiyle de tam bir uçurum noktasına ulaşmıştır. Kapitalist sistemin yaşadığı kaostan çevre felaketi arasındaki ilişki diyalektiktir. Dolayısıyla ancak kapitalist devletçi sistemden çıkış, doğayla olan köklü çelişkileri aşırabilir. Yalnız başına çevrecilik hareketleri yetmez; ancak devrim niteliğinde bir ekolojik bilinç, örgütlenme ve eylemlilik ağır sorunları çözebilir. Bunun somut ifadesi ise demokratik konfederasyondur.

Ekoloji, kapitalizmin anti-ahlakiliğine karşı yeni toplumsal ahlakı esas alan, doğayla dostluk, doğal dine inanış ve doğal organik toplumla bilinçli bir temelde bütünleşmedir. Bir dönemlerin yoğun sınıf ve ulus bilinci gibi, şimdi de yoğun demokrasi ve çevre bilinci kampanyaları düzenlemek gerekir. Pratik olarak bu alanda çok sayıda örgütlenmeyi geliştirmek, demokratik toplumun ayrılmaz bir parçası kılmak, özgürlükçü kadın hareketiyle dayanışma içinde olmak önemlidir. Önümüzdeki dönem, çıplak hale getirilmiş doğanın orman, bitki ve hayvanlarına kavuşması için verilen büyük mücadelelere tanık olmalıdır.

Ekolojik bilinçten yoksun bir toplumsal bilinçlilik, reel sosyalizmde de görüldüğü gibi yozlaşmak ve çözülmekten kurtulamaz. Ekolojik bilinç temel ideolojik bir bilinçtir. Felsefe ile ahlakın sınırları arasındaki köprü gibidir. Çağdaş krizden kurtarıcı politika, ancak ekolojik olduğunda doğru bir toplumsal sistemliliğe götürebilir. Ekoloji ve kadın özgürlüğü geliştirildikçe, ataerkil-devletçi sistemin tüm dengeleri bozulmaktadır. Gerçek bir demokrasi ve sosyalizm mücadelesi, ancak kadın özgürlüğü ve çevrenin kurtuluşu amaçlandığında bütünlük kazanabilir. Ancak böylesine bütünleşmiş yeni bir toplumsal sistem mücadelesi, güncel kaostan çıkışın en anlamlı biçimlerinden biri olabilir.

Sosyalizmin eşitlik, özgürlük ve demokrasi ile bağı ve bunların toplamından oluşma gerçeği iyi anlaşılmıştır. Bilimsel-demokratik sosyalizm olarak ifadelendirebileceğimiz bu çizgisel yaklaşım, günümüzde insanlığın yaşadığı karmaşık gerçekliği aydınlatmada ve insani öze uygun çözümler geliştirmede büyük bir mesafe kaydetmiş bulunmaktadır. Bu temelde, ABD öncülüğündeki kaos imparatorluğu ile devletçi sistemin iktidarını sürdürme çabasına karşılık, küresel düzeyde demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplu-

mun inşası için gerekli genel teorik perspektiflerle özgün örgüt ve eylem taktiklerini geliştirmek ve bu çerçevede ilerlemeye çalışmak insanlığın geleceği açısından büyük önem arz etmektedir.

Kapitalist sistem ahlakın yadsınması temelinde oluştuğundan, demokratik, cinsiyet özgürlükçü ve ekolojik toplumu inşa ederken, teorik-etik ve pratik-ahlak olarak hareket etmek vazgeçilmez bir ilke ve tutumdur. Bu temelde kapitalizmin küresel kaos imparatorluğuna karşı halkların küresel demokratik uygarlığına yönelirken, büyük bir zihniyet devrimi olan bilimsel-demokratik sosyalizm, insanlığın bilinç ve eylem kılavuzu olacaktır.

B- Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu

Ortadoğu toplumu, toplumların kök hücresidir. Gücünü bu niteliğinden almaktadır. Temel insanlık ölçüleri bu alanda şekillenmiş ve kültürel birikim halini almıştır. Bu niteliğiyle Ortadoğu kişiliği, tarihsel bir kişiliktir. Ortadoğu kişiliği için uygarlık, giyilen bir elbise değil, yaşamın kendisidir. Kendini dünyanın merkezi görece kadar bir özgüvene sahiptir.

İnsanlığın gelişiminde tarihi bir sıçramayı ifade eden neolitik devrim, Dicle-Fırat havzasının verimli hilalinde yaşanmıştır. Hi-yerarşik-devletçi toplumun kölecî ve feodal biçimleri bu kaynaktan beslenerek uygarlıklar haline gelmiştir. Mitolojiyle birlikte üç tek tanrılı din, bu alanda doğup kökleşmiştir. Ortadoğu uygarlığının bu kadar direngen olmasının, Fransız ve Rus Devrimlerinin Ortadoğu'yu çözememesinin nedeni, bu ana uygarlık olma gerçeğinde yatmaktadır.

Ortadoğu'nun toplumsal tarihini doğru kavrayabilmek için bazı özgün özelliklerini şöyle ifade etmek mümkündür:

1- Öncelikle zihniyet alanındaki katı dogmatizmi, ütöpizmi ve

kaderciliği çözümlemek gerekir. Bilindiği gibi, toplumsal zihniyet bu alanda oluşmuştur. Mitolojiler ve dinler burada doğup kökleşerek çevreye yayılmıştır. Böyle büyük zihniyetlerin mekânı olmak elbette önemlidir. Ancak dinsel kavramlar o kadar soyutlanmıştır ki, tam bir ezber ve anlamazlık durumu ortaya çıkmıştır.

12. yüzyıla kadar düşünce üstünlüğü tamamen Ortadoğu'dadır. Ancak bu yüzyıldan itibaren Avrupa Rönesans, reform ve aydınlanmayı yaşarken, İslamiyet'te içtihat kapıları kapatılarak, Ortadoğu düşüncesi dondurulmuştur. Bu temelde adeta hiç düşünmeyen, dini dogmaları ezbere, sürekli tekrarlayan bir toplumsal yapı yaratılmıştır. Allah ve Peygamberlik kavramları toplumsal gerçeklikten, siyasi ve askeri muhtevadan tamamen koparılmıştır. Özenle işlenmiş bir yönetim ideolojisi olan ve devlete bağlı bulunan dinin tartışılması yasaklanarak, gerçekte devlet ve yönetim tartışılmaz kılınmıştır.

Kördüğüm'de edebiyatın zayıf kalmasında dinsel dogmatizmin payı önemlidir. Dondurulmuş bu dini dogmalar üzerine 19. yüzyıldan itibaren dıştan aşılarmaya çalışılan milliyetçilik, liberalizm ve sosyalizm gibi düşünceler yama olmaktan öteye geçememiştir. Son dönemlerde gelişen radikal İslam, aslında yenilenmeyi değil, tutuculuğun canlandırılmasını ifade etmektedir.

Kördüğüm olmuş toplum kurumlarını aşmak ve yeniden yapılandırmak için Ortadoğu'da zihniyet devrimi şarttır. Katı dogmatizm ve kadercilik kırılmadan, Ortadoğu kendi Rönesans, reformasyon ve aydınlanmasını yaşamadan, binlerce yıllık despotizmden kurtulamaz.

2- Hiyerarşi ve devlet kurumlaşması, çözümlenmesi en güç olan toplumsal olgulardır. Ortadoğu'da hiyerarşi ve devletin yükselişiyle sınıflaşma, dinsellik, hanedanlık, aile ve aşiret ilişkileri arasında kurulan örgü, toplumsal sistemi adeta mekân ve zamanın dışına çıkarır.

İlkel komünal toplumun neolitik evresine merkez teşkil etmiş olan bölge, bu dönem kültürünü en derin toplumsal hafızada ve maddi olarak yaşar. Devletçi toplum sisteminin köleci ve feodal biçimleri de bölgenin köklü kültür değerleridir. Bu kültürel birikim üzerine eklenen Batı kültürü, adeta cila olmaktan öte anlam taşımaz.

Ataerkilliğin Ortadoğu'da sızmadığı toplumsal gözenek yok gibidir. Devletin oluşumunda sınıfsal öğelerden çok, güçlenmiş ataerki öğeler esas rol oynar. Bir yandan rahip ideolojisi, diğer yandan askerleşme devleti yaratır. Köleleşme ise ancak devlet kurumu güçlendikten sonra gelişmiştir.

Sümer ve Mısır rahip ideolojisi olarak mitolojinin büyük önemi, devletleştirmedeki rolünden ileri gelir. Nemrut ve Firavun deneyimleri Ortadoğu kültüründe tanrı-kralları ifade eder. Tanrı-kral bir Ortadoğu yaratımıdır ve bir şahıs olmanın ötesinde bir kültür, bir kurumdur. Ne zaman ki devlet kurumu süreklilik kazanmış, o zaman tanrılar da ölümsüz kılınmıştır. Halen devletin ebediliği, yüceliği ve kutsallığı hakkındaki söylem, bu kulluk sisteminden geriye kalmıştır.

Mitoloji kökenli devlet ideolojisinden, tek tanrılı din ideolojisine dayalı devlet kavramına geçiş de çok önemlidir. Tanrı-krallıktan tanrının gölgesi sultanlığa geçiş kulluk ilişkisini daha da derinleştirmiştir. Tanrının doksan dokuz sıfatla silahlandırılıp görünmez kılınması, onun cisimleşmesi olan devlet kurumlaşmasının gücünü katbekat artırmıştır. Bu temelde devlet üst toplumu, anlayış ve ahlak olarak kendini tüm topluma tamamen hâkim kılmıştır.

Hristiyanlık ve İslam'da feodal devletçi toplum en güçlü dönemini yaşamıştır. İslam devleti, feodalizme en radikal ve sert çıkış yaptıran devletlerin başında gelmektedir ve Ortadoğu kültürünün yeni bir aşaması olarak değerlendirilebilir. En güçlü temsilini Emevi, Abbasi ve Selçuklu hanedanlıklarında bulan İslam devleti, Ey-yubi hanedanlığının 1250'lerde dağılmasıyla duraklama dönemine girmiştir. Bu süreçten sonra devreye giren Osmanlıları ise yarı-İslam, yarı-Bizans devleti olarak görmek daha gerçekçidir.

Baştan itibaren Ortadoğu devlet sisteminin savaşı ve despotik karakteri başattır. Devletin feodal biçimi de demokrasiye tamamen yabancıdır. Devlet-toplum ayrışması köklü ve derindir. Bu dönemde halkların sloganı, "Bu dünyada en büyük saadet, devletten uzak yaşamaktır" biçimindedir.

19. ve 20. yüzyıllar Ortadoğu için kriz dönemini ifade eder. Yarı ve yeni sömürgecilik olarak nitelendirilebilecek siyasi oluşumların dünyanın diğer alanlarından bazı farkları vardır. Özellikle top-

lumla devlet arasındaki ilişkinin değişime karşı son derece dirençli olması, krizden kısa süreli çıkışlara imkân vermemektedir. Ne kapitalist devletin formlarını hızla özümseyecek koşullar vardır, ne de kendi geleneğinin hızla dağılması söz konusudur. Neolitikten beri gelen ve karmaşık bir biçimde iç içe geçen uygarlık değerleri bir bütün olarak dirençlidir.

Ortadoğu uygarlığı dönüşüm için yabancı aşırı kolay kabul etmemektedir. 20. yüzyıl boyunca Türkiye, Arabistan, İran, Afganistan gibi bölgenin her alanında gösterilen modernleşme çabalarının, milliyetçilik ve reel sosyalizm aşılarının tutmadığı ortadadır. Radikal çizgide yeniden İslam'a sarılış ise, kapitalizmin en büyük küresel hamlesine karşı umutsuzluğun doğurduğu intihar eğiliminden başka bir şey değildir.

Ortadoğu sorunlarının temelinde devlet olgusunun yattığı açıktır. 20. yüzyılda milliyetçi kılıfı kendini örtmesi problemlerin daha da ağırlaşmasına yol açmıştır. Adı olsa da, gerçekte cumhuriyet bölgede yoktur. Devletin despotik ve savaşçı niteliği aşılmamıştır. Üstten küresel kapitalizmin, alttan ise neolitikten beri biriken sorunlarla boğuşan halkların talepleri karşısında bu despotizmin ve onun cılganmış biçimlerinin yanıt oluşturabilmesi zordur.

3- En az devlet sorunu kadar ağırlaşan bir sorun da aile ve kadın etrafında şekillenen toplumsal zihniyet ve davranışlardır. Devlet mikro modelini ailede gerçekleştirirken, her aile de ideal çözümünü devletleşmede bulur. Devlet despotunun ailedeki yansıması aile reisi olarak erkektir. Büyük devlet despotu ne kadar etkili, yetkili ve keyfi tutum sahibi ise, küçük reis de birkaç kadın ve çocuklar üzerinde aynı durumdadır.

Evcil-ana kültürünün merkezi Ortadoğu'dur. Eldeki veriler, bu kültürün M.Ö. 15.000'lerden itibaren Zagros-Toros dağ silsilesinin iç eteklerinde doğup geliştiğini göstermektedir. Dolayısıyla bir kültür birikimi olarak uygarlığın doğup gelişmesinde kadın etkinliği başatır. Devlet ve savaş ise tamamen erkek icadı olmuştur. M.Ö. 4000-2000 arasında dünya uygarlık merkezi olan Sümerlerde kadın-ana kültürü erkekle başa baş bir ağırlığa sahiptir. M.Ö. 2000'lerden itibaren Babil sistemi içinde kadın düşüşünün gerçekleştiğini, erkekle ilgili her şey yüceltilirken kadınla ilgili her şeyin

küçültüldüğünü görmekteyiz. Kadınla ilgili bu ilk değişime birinci büyük cinsel kırılma ve karşıdevrimi diyebiliriz.

Tek tanrılı dinler tarihinde kadın etrafında ikinci büyük cinsel kırılma kültürü gelişme kaydeder. Mitolojik dönem kırılmasındaki kültür bu sefer tanrı emri olarak kanun haline gelir. Kadın üstündeki tasarruf, herhangi bir mal üzerindeki farksızdır. Kadın en kişiliksiz bir dönemi yaşar. Hristiyanlıktaki azizeler pratiği, kadının en azından üzerindeki cinsel kavramlardan ve ayıplamalardan kurtuluşunu ifade eder. Bir nevi ilk yoksul kadınlar partisi gibidir.

Ortadoğu toplumunda gericiliğin merkezinde mevcut aile yapısı vardır. Kapitalist sistemin ayartıcı etkisi bile tam yansınamamaktadır. Her alanda yenilmiş Ortadoğu erkeği, bunun bütün hıncını kadından çıkarmaktadır. Tarihten gelen ataerkil ve devlet toplumunun yansımalarıyla Batı uygarlığının yansıyan modern kalıpları günümüzde bir kördüğüm yaratmıştır. Bu yapı içinde erkekteki egemenlik kavramının çözümlenmesi, kadındaki köleliğin çözümlenmesinden daha az önemli değildir. Dönüşüme yanaşmayan kadın değil, daha çok erkektir.

Ortadoğu toplumunda gericiliğin toplandığı aile kördüğümünü çözmek, demokratikleşme açısından esastır. Bunu devlet sorunu ile diyalektik bağ içinde ele alıp birlikte çözmeye çalışmak en doğru yoldur.

4- Ortadoğu sorunsallığında etnisite, ulus, vatan, sınıf, mülkiyet gibi olguların kavramsal düzeyde doğru tanımlanması da büyük önem arz etmektedir. Etnisitenin, ulusallık ve sınıfsallık içinde tamamen erimediği bir gerçektir. Bu bakımdan etnik bağları reddetmek değil de, demokratikleştirmek önem taşır. Ortadoğu'da bireyselliğe dayalı bir demokratikleşme değil de, etnisitenin komünal değerlerine dayalı bir demokratikleşme daha gerçekçidir. Kaldı ki, bu tip demokratikleşme daha derin ve paylaşımcıdır. Dolayısıyla Ortadoğu'nun demokrasi potansiyeli Avrupa'dan çok daha güçlüdür.

Ortadoğu'da ulus kavramı, sosyolojik olmaktan çok politiktir. Pazar ve politika ulusun rahmidir. Ortadoğu'da ulustan ziyade ulusçu- luğa daha çok sarılma vardır. Milliyetçilik devletin en temel meşru- iyet aracıdır. Din devletin geni, milliyetçilik de onun modern biçimi- dir. Dine ve milliyetçiliğe dayanmadan devleti yürütmek zordur.

Günümüzde vatan kavramı, tarihtekinin aksine, ulus-devletin siyasi sınırlarını esas almaktadır. Hâlbuki tarih boyunca halkların yerleştiği coğrafi alanlara vatan denilir. Birinci Dünya Savaşı sonunda çizilen sınırlarla, vatan kavramı sermayenin çıkarlarının yoğunlaştığı alanlar olarak burjuva milliyetçi söylemlerle çarpıtılmış ve gerçek vatan sorunlarının doğmasına yol açılmıştır.

Ortadoğu'da sınıflar çıplak yapılarıyla değil, hep etnik, dini ve mezhebi örtüler giyinmiş olarak karşımıza çıkarlar. Dolayısıyla etnik, dini, mezhebi ve herhangi bir cemaatte ve fikir mücadelesinde daima sınıfsal bir öz vardır.

Ortadoğu'da iki tür mülkiyetin varlığını ayırt etmek yararlıdır. Kolektif mülkiyet, toplumun tarihsel derinliklerinden gelen, daha çok aile, kabile, mezhep gibi topluluklarda yaşanan mülkiyettir. Özel mülkiyet ise birey, grup ve devlette yaşanan mülkiyet biçimidir. Devlet demek, hâkim olduğu sınırları kendisine mülk olarak ilan etmek demektir. Mülkiyet ve devletin anlamı çoğunlukla özdeştir. Ortadoğu zengin kaynaklara sahip olmasına rağmen, zihniyet ve demokrasi devrimi gerçekleşmediği için kalıcı ve kurumsal bir ekonomik gelişme yaşanmaz. Kitlelerin yaşadığı muazzam işsizlik ve yoksulluğun altında bu vardır.

Ortadoğu'da hanedanlık da çok önemli bir kurumdur. Hâkim sınıf, etnik grup ve dinsel inancın adeta bileşkesidir. Batı uygarlığının aksine devletle bağlantılıdır. Ortadoğu uygarlığı bir anlamda hanedanlar üzerinde taşınır.

Dinin daha yoğun ve örgütlü yaşanması demek olan tarikat da oldukça önemlidir. Tarikatlar ve benzeri cemaatler, Ortadoğu toplumunun bir nevi sivil toplum kuruluşları gibidir. Bunlar ancak sosyal bilim ve demokratik mücadele geliştirilerek aşılabılır. Ortadoğu geleneğiyle doğru bağ kuramayan hiçbir ideolojik-siyasi akımın başarı şansı yoktur.

Bütün bu tarihi toplumsal çözümlemeler gösteriyor ki, Ortadoğu günümüzde kökü geçmişe dayanan kaotik bir durumu yaşamaktadır. İki yüz yıldır çalışan Avrupa uygarlığı, Ortadoğu'nun bu kökleşmiş yapısı üzerinde başarılı olamamaktadır. Neolitik çağdan beri oluşa gelen sistemler etnik, dini ve cinsiyetçi renkleriyle bu kaos ortamında yer ve çıkış aramaktadır.

Kaos öncelikle zihniyet alanında yaşanmaktadır. Tam bir keşme-keşliği yaşayan günümüz Ortadoğu zihniyeti, ne almasını ne de vermesini anlamlıca yapabilmektedir. Tarih yorumu kuru bir kendini övme, karıştını düşman saymadır. Üçüncü taraf yoktur. Tez-anti-tez ikileminde düşünme sistemi gelişmemiştir. Paradigması ak ve karaya yakındır. Karamsar ve bitik bir doğa görüşü, toplumsal gelecekte yoksun bir duruşu vardır. Günü kurtarıcı, aşırı benmerkezci, değer tüketici ve hümanizmadan yoksun bir yapısı mevcuttur. Bu zihniyet yapısı tam bir tıkanmayı yaşar durumdadır. Milliyetçilik ve reel sosyalizm gibi zihniyet kalıpları da bununla birleşince, hiçbir sorunu çözemeyen bir durum ortaya çıkmıştır. Sonuç inkârcılık ve intiharcılıktır.

Toplumsal sorunları çözme sanatı olan siyaset ise, günümüz Ortadoğu'sunda tam bir tıkanma ve kaos etkenidir. Tutucu siyaset değerinde bile değildir. Çoktan yıkılması gerekirken, uluslararası plandaki denge hesapları, ömrünü iki yüzyıl daha uzatmıştır. Ortadoğu'da devletin temelinde teokrasi vardır. Köklü bir devrimden geçmedikçe laik devlet sadece bir söylemdir. Ortadoğu devlet yapısı çözümlenmeden hiçbir ekonomik ve toplumsal sorun çözülemez. Siyasal yapıda yeniden yapılanma şarttır. En azından devletin, bireyin özgürleştirilmesi ve toplumun demokratikleştirilmesi önünde engel olmaktan çıkarılması gerekir.

Toplumsal dokular, aile, aşiret, kent, köylülük, işsizlik, dinsel cemaatler, aydınlar, sağlık, kitle eğitimi başta olmak üzere sosyal kurumlar en krizli dönemlerini yaşamaktadır. Gençlik, yaşlı uygarlığın değirmeninde adeta öğütülmektedir. Binlerce yıllık çabayla ilk uygarlık değerlerini yaratmış olan kadının, şimdi toplumsal yaşamda adı bile yoktur. Bu temeldeki derin toplumsal çelişkiler şimdi tam bir kriz ve kaos durumunu yaşamaktadır.

Günümüz Ortadoğu'sunda, Birinci Dünya Savaşı ile yaratılan siyasi statüko sürdürülemez duruma gelmiştir. Bu statükonun faşist Almanya ve Sovyet Rusya'nın yarattığı dengeye dayanarak ömrünü bir yüzyıl uzattığı bilinmektedir. İki sistemin de yıkılması yeni denge politikasını sınırlandırmıştır. ABD-AB, ABD-Çin gibi ikilemler yeni bir denge oyununa fırsat vermeyecek niteliklere sahiptir. Bu durumda sisteme yeterince eklemelenmeyen ve demokratik-

leşmeye de imkân tanımayan iktidar blokları, hâkim küresel sistem için kabul edilemez sınırlara dayanmıştır. ABD'nin bir koalisyonla bölgeye girişi bu nedenledir. Sistemin parçalı kriz durumu bölgede tam bir kaos niteliğindedir.

Ortadoğu kaosu, 11 Eylül süreci ve Afganistan ve Irak savaşlarıyla iyice gün yüzüne çıkmıştır. Bu çatışmalı süreç, küresel kapitalist sistemle ulus-devletler arasındaki çelişki ile, bu her iki güçle halklar arasındaki çelişkiyi netleştirmiş ve derinleştirmiştir. Şimdi bu çelişkiler temelinde çelişen taraflar, yoğun bir mücadele ile kendilerini başarılı kılmaya çalışmaktadırlar. Kaostan çıkış, kaosu aşma arayışı anlamına da gelen dünya savaşı niteliğindeki bu mücadelede temel taraf (çizgi) konumunda olan güçlerin durumlarını, başarı şanslarını, dolayısıyla Ortadoğu'da demokratik uygarlığın gelişim koşullarını şöyle özetlemek mümkündür:

1- Öncelikle eski statükocu güçlerin durum ve çabalarını ele almak gerekir. Bu güçler sadece son yüzyılın yarattığı sistemi değil, binlerce yıllık despotik geleneği de arkalarına alarak kendi çıkarlarını ifade eden ulus-devlet sistemini korumak, en azından ömrünü uzatmak istiyorlar. Dinci, milliyetçi, klasik solcu ideolojileri kılavuz edinerek ve kendi aralarında birlik yaratarak direniyorlar. Özellikle halktan gelen demokrasi taleplerini ezip alternatifleri yok ederek ve kendi aralarında çeşitli ittifaklar kurarak, küresel kapitalist sistemi ve ABD'yi kendilerine muhtaç bırakmayı hedefliyorlar. Bu temelde çok çeşitli yöntemlerle savaştıkları ve belli bir gücü ifade ettikleri bir gerçektir.

Ancak bütün çabalarına rağmen statükocu güçlerin gerilediği ve tecrit olduğu da bir gerçektir. Tarihsel ve güncel yapısıyla bölge statükosunun ağır bir kaos içinde olduğu, üstten üçüncü büyük küreselleşme hamlesinin, alttan ise halkların demokrasi taleplerinin baskısı altında bulunduğu ortadadır. Bu koşullarda ulus-devletin eski tarzda kendisini sürdürmesi zordur. Eskiden olduğu gibi ardında herhangi bir sistemin desteğini de bulamamaktadır. Bu nedenle ulus-devletin giderek çözülmesiyle, üst tabaka yeni hegemonik yapıyla birleşirken, alttaki halk yığınlarının ise demokratik düzen arayışına yönelmesi gerçekleşecektir.

Öyle anlaşıyor ki, Ortadoğu'da mevcut kaostan aşılanmasıyla

statükonun aşılması birlikte yaşanacaktır. Statükoyu ayakta tutan Türkiye, İran, Pakistan ve başta Mısır olmak üzere tüm Arap devletlerinin, üstten ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesinin, alttan halkların demokratik, cinsiyet özgürlükçü ve ekolojik toplum projesinin yoğunlaşan etkisi altında değişim sürecini yaşamaları en gerçekçi olasılıktır.

2- Üçüncü büyük küreselleşme hamlesi çerçevesinde ABD'nin bölgeye yoğun bir müdahalede bulunduğu ve statükocu ulus-devlet yapısıyla çatıştığı bir gerçektir. Bu müdahalenin öni 11 Eylül 2001 olaylarıyla açılmış, Afganistan ve Irak savaşlarıyla gelişim göstermiştir. ABD, Büyük Ortadoğu Projesi adıyla yürüttüğü çalışmalarda ulus-devletle yeni sömürgecilik arası bir statüyü uygun görebilir. Bu, İkinci Dünya Savaşı ardından Marshall Planı çerçevesinde Avrupa ve Japonya'nın yeniden yapılandırılmasına benzer bir yaklaşım olmaktadır.

Bu yeniden yapılanma hedefinin esas mantığı, ekonomide liberalleşme, başta kadın olmak üzere toplumsal alanda ve siyasette sistem çerçevesinde demokratikleşmedir. ABD arkasına Avrupa ve Japonya'yı alarak, BM ile meşruiyet sağlayarak, gerektiğinde NATO sopasını göstererek, bölge ülkelerinin kısa, orta ve uzun vadeli dönüşümlerinde ısrar edecektir. Engel çıkaranları elindeki tüm askeri, siyasi, ekonomik (IMF, Dünya Bankası) ve diplomatik seçenekleri kullanarak hizaya getirmeye çalışacaktır. Siyasi sınırları pek fazla değiştirmemekle birlikte, Afganistan ve Irak'ta görüldüğü gibi, katı merkezizetçi-bürokratik yapıdan esnek, yerel yönetimleri güçlendirilmiş, federasyona kadar gidebilen sistemin izin verdiği ölçüde demokratik bir siyasi yapılanmayı tercih edecektir. Devletçi ekonomi çözdürülerek, özelleştirme ve çok uluslu dış şirketlere dayalı karma ekonomik yapıya öncelik verecektir. Bireyselleşmeye dayalı kültür ve sanat çalışmalarına yatırım yapılırken, medya gücü de bu yeniden yapılanmanın hizmetinde olacaktır. Irak ve Afganistan örnek modeller olarak ele alınmaktadır.

Fakat ABD'nin tek taraflı sistem iradesiyle tüm bunları yapabilmesinin önünde çok ciddi engel ve zorluklar vardır. Bir defa eski statükocu ulus-devletler tüm güçleriyle direnmektedirler. AB'nin cumhuriyet ve demokrasileri endişelidir ve fazla destek vermemek-

tedir. Ortadoğu'nun yapısı Avrupa ve Japonya'dan çok farklıdır, benzer projelerle çözülmesi zordur. Arap-İsrail, Kürt-Arap, Kürt-İran, Kürt-Türkiye sorunları kolay çözüm bulunamayacak kadar ağırdır. Köklü demokrasi ve özgürlüklere ihtiyaç duyulan bölgede toplumsal muhalefetlerin talepleri sürekli artmaktadır. ABD neredeyse şimdiden bir çıkmazın içine girmiştir. Bunlar ve benzeri nedenlerle, ABD'nin Ortadoğu'ya yönelimini tek başına başarıya götürmesi fazla mümkün görünmemektedir. Tek taraflı sistem iradesiyle işleri yürütemedikçe, daha karma yapılanmalara açık olmak zorunda kalacaktır.

3- Ortadoğu kaosunu aşmada halkçı-emekçi güçlerin mücadeleleri ve çözüm arayışları da giderek önemli bir güç haline gelmeye başlamıştır. Dünyada çeşitli adlar altında yapılan toplantılarla kendini hissettiren bu halkçı çözüm alternatifi demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum projesi olarak kendini bir düşünce ve eylem çizgisi haline getirmektedir. Daha çok Kürdistan'da PKK tarafından geliştirilen bu çizgi, Ortadoğu sorunlarına çözüm bulma gücüyle bölgede yayılmaya ve küresel düzeyi etkilemeye adaydır.

ABD kaos imparatorluğu, gözle görülür düzeyde birçok dağılma işareti vermektedir. 11 Eylül sonrasındaki hamle, sistemin yayılma hamlesi değil, dağılma, parçalanma ve gerilemeyi durdurma hamlesidir. Böyle bir durumda halkların-emekçilerin, öncelikle zihniyet gücüyle demokratik komünal duruşu birleştirip, ilkeli uzlaşmaları da göz ardı etmeden, demokratik uygarlık hamlesini sisteme dayatması tarihi öneme sahiptir.

Ortadoğu toplumlarının neolitik çağdan beri süzülüp gelen çok yoğun ve derinlikli bir özgürlük tarihleri vardır. Önemli olan bu büyük tarihi açığa çıkarmak ve günümüze taşıyabilmektir. Yani halkın kendi bilme tarzını yaratan bir zihniyet devrimini yaşamaktır. Zihniyet devrimi, özgür toplum bilinci ve inancını yaratmaktır. Halkçı-emekçi çözümün gelişmesinin birinci şartı, böyle bir zihniyeti edinmek ve bu temelde özgürlük uğruna seferber olan aydınlanma hareketini yaratmaktır.

Bununla birlikte halkların politika sanatında gelişmesi de önemlidir. Politika yapmak, zihniyet alanında kendini hazırlamış olmayı, pratik alanda ise toplumun yürütülmesi, değişim ve dönü-

şümü için gerekli eğitim, örgütlenme ve eylem yeteneğini gerektirir. Bu temelde devlet odaklı olmayan, komünal toplum değerlerinden yola çıkarak halkların demokratik sistemini geliştirmek, politikanın esas görevidir. Bu çerçevede etnisitenin demokratikleştirilmesi, burjuva-feodal devletin yanında halkın demokrasisinin Demokratik Konfederalizm esaslarına göre inşa edilmesi en temel çalışmadır. Bu anlamda çağımız devletten demokrasiye, Demokratik Konfederalizme geçiş çağıdır.

Halkçı-emekçi çözümün en temel yanı kadın özgürlüğü alanıdır. Bu konuda temel slogan, üçüncü büyük cinsel kırılmayı erkek aleyhine gerçekleştirmek olmalıdır. Ortadoğu'da toplumsal cinsiyet özgürlüğü ve eşitliği sağlanmadan, erkek egemen ideolojiye, ahlaka ve güce karşı etkin bir savaşımla verilmeden, özgür yaşam kazanılamaz. Gerçek bir demokratik toplum ve sosyalizm yaratılamaz.

İşsizlik ve tembellik demokrasisizliğin ve köleliğe alışmanın bir ürünüdür. Demokratik örgüt ve eylem geliştirilerek bu illet ortadan kaldırılır. Yine işçilik ve köylülük zihniyet ve demokratik politika alanında aşıldığı oranda özgürlük gerçekleşir.

Halkların devlet odaklı olmayan, ahlaka öncelik tanıyan demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum projesi, daha çok geleceğe yönelik bir ütopya gibidir. Ancak ütopya yanının ağır basması, günümüzde hiç yaşanmayacağı anlamına gelmez. Tersine bu soylu davanın yürütülmesi temelinde birçok alanda yaşanabilir. Halklar ve çeşitli özgür topluluklar iç demokrasilerini geliştirerek, toplumsal cinsiyet özgürlüğünü sağlayarak ve ekolojik toplumun ihtiyaçlarını karşılayarak yaşamayı öğrendikçe, her geçen gün bu topluma yakınlaşacaklardır. Hukuk yerine ahlakın esas rol oynadığı, yaratıcı bir eğitimle yaşam tutkusu yüksek olan, kendi içinde savaşı tanımayan, kardeşçe ve dostça ilişkilerin egemen olduğu bu toplum, eşitlikle yüklü, sosyalizme geçişin en doğru yoludur. Ancak bu yolun önemli bir süreci içerdiği, bu süreç boyunca demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumun devletçi toplumla yan yana bulunacağı, ilkeli bir uzlaşma ve mücadele ile gelişme kaydedeceği bir gerçektir.

4- Ortadoğu kaosunda mücadele eden ve çözüm arayan üç temel gücün durumu gösteriyor ki, Ortadoğu'nun demokratik uygarlık ça-

ğına geçişi ancak karma demokratik düzen temelinde olabilir.

Ulusal devlete dayalı çözümlerin dönemi aşılmıştır. Bunun tarihsel gelişimini ise şöyle izah etmek mümkündür. Zagros ekosisteminde ortaya çıkan tarım devrimiyle, 19. yüzyıl başlarına kadar gelinmiştir. 19. yüzyıl başlarında sanayi devrimi gerçekleşir. Sanayi devrimi, ikinci devrimdir. Bu ikinci devrim, ulus-devletlerin yoğunca oluşmasında rol oynar. Ulus-devlet 20. yüzyıl sonlarına doğru toplumsal gelişme, demokrasi ve özgürlük önünde en ciddi engel durumuna gelir. Tüm bu gelişmeler, ulus-devlet çağının geçtiğini ortaya koyar. Ulus-devlet, sorunlara çözüm olması bir yana, sorunların ana kaynağı durumundadır. Belli bir direnci gösterecek de, ulus-devletler eski biçimiyle kalamayacak ve aşılabileceklerdir. Zaten şimdiden, ciddi değişim arayışları gündeme girmiş durumdadır.

Emperyalizmin geçmişte tek taraflı iradesiyle düzen kurma çağı da geçmiştir. Yeni hegemon güç olarak ABD'nin benzer biçimde tek taraflı iradesiyle düzen kurup sürdürmesi zor bir durumdur. Zaten Ortadoğu'ya girişinde ciddi zorluk ve engellerle karşı karşıyadır. İçine düşmüş olduğu çıkmazı aşabilmek için daha şimdiden neredeyse birçok güçle ve kurumla uzlaşma eğilimi içindedir. Zorlanma arttıkça bu eğilim daha çok gelişecek ve tavizler vererek karma demokratik sisteme razı olacaktır.

Bunlar karşısında halkçı-emekçi güçlerin kendi demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum sistemlerini hızla geliştirmeleri için yeterli bilinç ve örgütlülükleri de yoktur. Ancak belli bir süreç dahilinde adım adım böyle bir toplumsal yaşamı geliştirebilirler. Bunun için de farklı kesimlerle karma demokratik düzen temelinde ilkeli uzlaşma içinde olacaklardır. Burada önemli olan, sistemin tüm yeniden yapılanmaları karşısında kör bir direniş kadar ilkesiz bir uzlaşma içine de girilmemesidir. Ancak ilkeli uzlaşma yapabilmek için de, kendi öz demokrasilerini yetkin bir tarzda ve sürekli büyütüp geliştirmeleri gerekir.

Bu temelde Ortadoğu demokratik uygarlığının gelişiminin karma nitelikli demokratik düzenler biçiminde olacağı açıktır. Küresellik ve yerellik birlikte öne çıkacaktır. Demokrasiye duyarlı, kamu güvenliği ve yönetimi olarak devlet, artı, halkların öz irade ve yaşam biçimleri olarak Demokratik Konfederalizm belirleyecektir.

İç içe iki düzenin bir arada yaşanmasına dayanan karma nitelikli demokrasilerin farklı tonları gelişme gösterecektir.

Bu biçimde gelişecek olan Ortadoğu demokratik yapılanması, demokratik uygarlığın sol kanadını oluşturacaktır. Böylece Ortadoğu, tez olan sağ kanat Avrupa demokrasisinin gerçek bir antitezi haline gelecektir. Demokratik geçiş çağını yetkince ve derinliğine yaşayacak, halkların demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum ütopyelerinin gerçekleşmesinde birincil rolü oynayacaktır.

Ortadoğu karma demokrasisinin gelişiminde Arap toplumunda demokratikleşmenin gelişmesi önemlidir. Araplarla çelişkisini demokratik yollarla çözmeyi başaran İsrail de, Ortadoğu demokratikleşmesinde stratejik rollerden birini oynayabilir.

Kuzeyde Türkiye, demokrasi potansiyelini en çok taşıyan ülkelerden biridir. AB'ye giriş sürecine bağlı olarak Kürt sorununu demokratik yollarla çözen ve iç demokrasisini geliştiren bir Türkiye, Ortadoğu demokratikleşmesinde birincil rol oynayabilir. İran da mevcut rejimi reforme eder ve Kürt sorununu çözerse, bölgede Türkiye'ye benzer bir rolün sahibi olabilir.

Bölgenin ortasında yer alan Kürdistan ve Kürt toplumunun demokratik Ortadoğu'nun yaratılmasındaki rolü hayati derecede önemlidir. Kürt demokrasisi gelişip Kürt sorununun çözümünü gerçekleştirdikçe, Ortadoğu toplumlarının demokratik dönüşümü de sağlanacaktır. Kürdistan'ın Demokratik Konfederasyon çizgisinde ilerlemesi; Ortadoğu'nun demokratikleşmesi ve Demokratik Konfederal Birliği olacaktır.

Despotik, oligarşik, teokratik ulus-devlete sahip Ortadoğu, parçalanmış bir Ortadoğu'dur. Demokratikleşme ise bölgenin birleşmesini getirecektir. Bu hızla AB türü bir birlik olmasa da, tarihsel zemini güçlü birliklerin yaratılması için uygundur. Mevcut durumda İslam Konferansı, Arap Birliği gibi oluşumlar pek işlevsel değildir. Bu yolda karma demokratik sistemler gerçeğine de uygun olarak, Ortadoğu'nun demokratik birliğinin farklı tonlarda yaratılıp sürekli geliştirilmesi en rasyonel olanıdır. Bütün bu etkenler nedeniyle, Ortadoğu'nun demokratik uygarlık çağına geçişi, dünyanın demokratik dönüşümünde de önemli katkılar yapabilecektir.

C- Kürdistan Toplumunun Demokratik Dönüşümü ve Özgürleşmesi

Kürdistan; Fars, Azeri, Arap ve Anadolu Türkleri arasında yer alan, Ortadoğu'nun yüksek dağlık, ormanlık, bol akarsulu ve verimli ovalarına sahip bir coğrafyasını teşkil etmektedir. Tarihin en büyük devrimi olan neolitik tarım ve köy devriminin (M.Ö. 11.000-4.000) ana merkezi durumundadır. Uygarlıkların kaynağı ve geçiş alanıdır. Bu stratejik konum, kavim olarak Kürtlerin kendilerini korumalarına imkân verirken, sürekli geçiş ve işgaller nedeniyle de uygarlık alanında geri kalınmasına yol açmıştır.

Dağ, tarım ve hayvancılık Kürt halkıyla özdeştir. Köylülük ve göçerlik Kürtlerin binlerce yıllık yerleşim ve hareket düzenidir. Kürt toplumunun temel özellikleri, neolitik çağda gizlidir. Dolayısıyla Kürtlerin tarihteki önemli rolleri, neolitiğin yaratıcısı olmalarından ileri gelir. Daha sonra sınıflı ve cinsiyetçi toplum uygarlığı boyunca da tarihin hareketli bir halkı olarak rol oynamışlardır.

Binlerce yıl süren neolitik çağda insanlığın en temel değerleri yaratılmıştır. Daha sonra gelen Sümer, Mısır, Hitit ve Pers uygarlıkla-

rı tamamen bu kaynaktan beslenmiştir. Herkesin gözü bu Güneş Ülkesi'nde ve yaratılan değerlerde olmuştur. Neolitik devrimi yaratan Kürt dil ve kültürü, aynı zamanda tüm Hint-Avrupa dil ve kültür grubunun temelini teşkil eder. Zamanla, M.Ö. 9000'lerden itibaren Asya ve Avrupa coğrafyasına doğru kültürel bir yayılım gerçekleşir.

Kürdistan'da yaşayan topluluklar, Sümerler tarafından 'dağlılar' anlamına gelen Kurti olarak adlandırılır. İlkçağda Huriler, Gutiler, Kassitler, Mitanniler, Nairiler, Urartular ve Medler değişik dönemlerde bu topraklarda yaşayan belli başlı topluluklardır. Daha çok aşiretler konfederasyonu halinde yaşadıkları tahmin edilmektedir.

Bu dönemdeki Kürt toplumu hiyerarşik ve devlet geçişlidir. Kuvvetli bir ataerkilliği geliştirdikleri gözlemlenmektedir. Ancak neolitik tarım çağında kadının daha çok işlevsel olmasından ötürü, Kürt toplumunda kadının ağırlığı güçlüdür. Tarım devriminden aldığı bu gücü uzun süre kullandığı ve izlerini günümüze kadar taşıdığı görülmektedir.

Sümer'le başlayan hiyerarşik devletçi toplum gelişimi, Kürdistan'ı sürekli bir çatışma ve savaş alanı haline getirmiştir. Babilliler, Asurlar, Hititler, İskitler, Persler ve Helenlerle bu durum sürüp gitmiştir. Her tarihsel güç, bu uygarlık kaynağından beslenmek istemiştir. Bu da savaşın yol açtığı yağma ve talandan zarar gören Kürt toplumunu aşiret yapısını korumaya ve dağa çekilmeye zorlamıştır.

Bu dönemin direniş zihniyeti olan Zerdüştlük, bir Kürt zihniyet devrimi olarak gelişim göstermiştir. Zerdüş zihniyeti tarıma dayanan, hayvan sevgisiyle dolu, kadın-erkek eşitliğine dayalı, özgür ahlaklı bir öğreti olarak, Persler kanalıyla Doğu, Helenler kanalıyla da Batı uygarlığı üzerinde güçlü etkileri olan bir kültürdür. Böyle bir direniş kültürüne sahip olan Kürt halk gerçekliği M.Ö. 612'de Asur'u yıkan Med çıkışını başarmayı, kendini Demirci Kawa ve Newroz'la direniş sembolüne kavuşturmayı bilmiştir.

Kürdistan'daki topluluklar ilkçağda ataerkilliği güçlü bir biçimde yaşarken, sınıfsal ayrışmayı derinliğine yaşamamışlardır. Bu durum, dağ ağırlıklı aşiret göçebeliliğinin etkin olmasından kaynaklanır. Akraba grubu olarak aşiret-kabile toplulukları kendi içlerinde köleliğin gelişmesine fırsat tanımazlar. Kaldı ki, kölelik daha çok kent uygarlığının bir ürünüdür ve Kürt aşiretleri dağa çekilerek kö-

leciliğe karşı sürekli direnmişlerdir. Kürt kültüründe ağırlıkla yer eden destanlar, bu dönemden geriye kalmış ve direniş kahramanlıklarının şiirsel anlatımını ifade etmişlerdir.

Kürtler bir yandan aşiret düzeninde köleciliğe karşı direniş içinde olurken, diğer yandan da komşu topluluklarla ortaklaşa devlet uygarlığına giriş yapmışlardır. Özellikle tüm İran uygarlığında Kürtlerin rolünü ikinci sırada değerlendirmek gerçekçi bir yaklaşımdır. Roma'nın Abgar, Komagene ve Palmira krallıklarını yıkıp genişlediği dönemde doğudan gelişen Sasani İmparatorluğu'nda da Kürt varlığı benzerdir. Bu dönemde bütün dinlerden bir sentez yaparak barış ve Rönesans'ı yaratmayı hedefleyen Mani'nin çabaları, tutucu Zerdüşt rahipleri tarafından önlenir. Hristiyanlığın Kürtler içinde hâkim hale gelmemesinde de Zerdüştlük esas rolü oynar.

Roma ve Sasani İmparatorluğu arasında yüzyıllarca süren çatışma, Kürdistan toprakları üzerinde yaşanır. Bu savaşlar nedeniyle halk rahat gelişme yüzü görmez. Bu dönemde Kürtler feodalleşme yönünde dönüşüm geçirmeye başlarlar. Etnik yapının ayrışması ve feodal bağların oluşması gelişir. Bu süreçte güneydeki Arap toplumu içinde İslam Devrimi gerçekleşir. İslamiyet, Ortadoğu uygarlığındaki son büyük devrimdir.

Arap İslam yayılcılığına karşı belli bir direnç gösterecekler de, Sasaniler'in yıkılışıyla Kürtler de İslamiyet'i kabul ederler. Güçlü bir dönüşüm yaşayan Kürt hiyerarşik ve devletçi güçleri, bu dönemde en güçlü sosyal ve siyasal gruplardan biri haline gelirler. Özellikle Arap merkezileşmesinin parçalandığı Abbasiler döneminde Mervani Kürt Devleti ve Eyyubi Kürt Hanedanlığı gibi büyük gelişmeleri yaşarlar. M.S. 1055'te Abbasilerden imparatorluğu devralan Selçuklu Sultanlığı Kürtlerle iç içe yaşar. Yine bu dönemde başta Şerefhanlar olmak üzere çok sayıda Kürt Beyliği gelişir. M.S. 16. yüzyıldan itibaren bölgeye hâkim olan Osmanlı İmparatorluğu içinde Kürt Beylikleri özel otonomiye sahip olurlar.

Ortaçağda Kürdistan üzerinde Arapların, Bizansların, İranlıların ve Türklerin aralarında geliştirdikleri mücadeleler görülür. Bunlara bir de Kürt beyliklerinin kendi aralarındaki çekişme ve çatışmaları eklenince, Kürdistan'da sürekli bir hareketlilik ortaya çıkar. 17. yüzyılın ortalarında Kürdistan'ın İran ve Osmanlı İmpa-

ratorlukları arasında bölünmesi ve Kürt toplumunun farklı iki siyasi gücün egemenliği altına girmesi yaşanır.

Kürt ve Kürdistan kavramları da feodal çağda belirginleşir. Araplar fethettikleri bu toprakların halkına Kürtler anlamında 'Ek-rad' derken, kuzeydoğudan gelen Selçuklular karşılaştıkları bu coğrafyayı 'Kürdistan' olarak adlandırırlar. İslamlaşan şehirlerde Arapça etkili olurken, Kürt dili ve kültüründe bir gerileme yoktur. İlk yazılı destan derleyiciler bu dönemde ortaya çıkar. İslamiyet temelineki yayılmacılığa karşı Zerdüştlük bir nevi kültür direnişçiliğidir. Yine Kürt Aleviliği de benzer bir rol oynar.

Feodal Osmanlı düzeni altında Kürt etnik yapısında sınıflaşma da yaşanır. Özellikle tarımsal alanlardaki aşiretlerde serfleşme geliştirilirken, toprağın sahibi olarak da ağalık ortaya çıkar. Aşiret reisi, toprak ağası ve tarikat şeyhliğinden oluşan ortaçağ Kürt hâkim sınıfı, dışa bağımlı ve işbirlikçi karakterdedir. Bunlarla birlikte 19. yüzyıldan sonra hızlanan aşiretten kopmalar da şehir varoşlarında ki Kurmanlaşmayı büyütür.

Kürtler feodal sınıflaşmayı yaşadıkları oranda özgür yaşamda bir gerilemeye uğramışlardır. Feodal kölelik, aşiret özgürlüğünün sürekli aleyhinde gelişme sağlamış ve zihniyet yabancılaşmasını geliştirmiştir. Birçok Kürt İslam aydını yetişmiş olmasına rağmen, çoğu zaman devlet işbirlikçiliği ve sultan övücülüğünü aşamamışlardır.

Bu çağın üzerinde durulması gereken önemli bir olgusu da Kürt-Türk ilişkilerinin niteliğidir. 19. yüzyıla kadar Kürtlerle Türklerin ilişkileri bir hâkimiyetten çok, özgün bir uzlaşmayı ifade eder. Türklerin Anadolu'da varlığını sağlayan 1071 Malazgirt Savaşında Kürtlerin tayin edici bir rolü vardır. Osmanlıların Ortadoğu'yu ele geçirmelerinde de Kürtlerle sağladıkları uzlaşma belirleyici rol oynamıştır. Bu temelde Osmanlı yönetimi içinde Kürdistan en geniş otonomiye sahip bir bölge olarak yer almıştır.

Osmanlı-Kürt ilişkilerinde bozulma 19. yüzyılın başından itibaren Avrupa kapitalizminin zorlamasıyla başlar. Avrupa'da gelişen kapitalist sistem karşısında tutunamayan ve çöküş sürecine giren Osmanlı merkezi yönetimi, daha fazla asker ve vergi için Kürdistan'a yönelir. Bu da otonom çıkarlarını kaybetmek istemeyen Kürt beyliklerinin isyanına yol açar.

19. yüzyıl boyunca Kürdistan boydan boya isyanlara sahne olur. 1806'da Süleymaniye'de Baban Beyliği ile başlayan süreç, 1881'den itibaren şeyhlerin önderliğinde devam eder. İsyandar mevvzii olarak başlar ve ulusal düzeye bir türlü ulaşamaz, feodal yapı buna engeldir. Osmanlıların da Kürtlerin de kazançlı çıkamadıkları bu çatışma, adeta bir Kürt kapanının oluşmasına yol açar. Osmanlı yönetimi Rusya, İran ve İngiltere gibi siyasi karşıtlarına önemli tavizler vererek bu isyanları bastırırken, bu işten İngiliz emperyalizmi kazançlı çıkar. Kürt beylikleri ise tüm ekonomik ve askeri güçlerini kaybederler.

19. yüzyılda Ortadoğu üzerinde yürütölen mücadele 20. yüzyılın başında savaşıa dönüşür. 1914-18 Birinci Dünya Savaşı, Avrupa devletlerinin Ortadoğu'yu ele geçirme savaşıdır. Savaşta Osmanlı İmparatorluğu çöerken, Kürdistan ve Araplar parçalanmış, Hristiyan toplumlar ise ağır bir tasfiyeyi yaşamıştır.

Birinci Dünya Savaşı sonrası, galip devletler İngiltere ve Fransa'nın Kürdistan'ı işgaline karşı Kürt halkının yeni ve etkin bir direnişii gelişir. Bu kez de Mustafa Kemal önderliğinde Türkler, Kürtlerin bu direnişini doğru değerlendirerek, Kürtlerle birlikte Kürdistan ve Anadolu'ya yönelik işgali yenilgiye uğratır ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini kurmayı başarırlar. Ancak Misak-ı Milli sınırları içinde saydıkları Musul ve Kerkük'ü alamazlar; bu alan üzerinde mücadele devam eder.

Kurulan cumhuriyetin eski sosyal ve ideolojik yapıyı aşmak üzere geliştirdiği uygulamalara duyulan tepkilerin yol açtığı isyanlar, Türkiye'den Kürdistan'a da taşar. Kürdistan'da buna bir de ilkel milliyetçiliğin çeşitli arayışları ve Musul-Kerkük üzerinde devam eden mücadelenin etkileri eklenince, 1925 Şex Sait önderlikli isyan gerçekleşir. 1930'da milliyetçi rengi biraz daha fazla olan Ağrı İsyanı, 1937-38'de de özgür aşiret yapısının devlet karşısındaki hazin sonunu ifade eden Dersim İsyanı yaşanır. Parçalı gelişen bu isyanlar da 19. yüzyıldakiler gibi yenilip ezilmekten kurtulamazlar.

İsyanlara değişik güçlerin yaklaşımları ve isyanlardan aldıkları sonuçlar 19. yüzyıldakinin bir benzeridir. İngilizler, biraz da tahrik ettikleri ilk isyana dayanarak Musul ve Kerkük'ü almış, TC'yi sıkıştırıp kendisine bağlamış, Kürt-Türk karşıtlığı yaratmış ve ilkel Kürt

milliyetçiliğini kendisine muhtaç hale getirmiştir. TC, isyanları bastırıp Kürtleri ezerek inkâr politikası temelinde belli bir hâkimiyet sağlasa da Musul-Kerkük'ü kaybetmiş, Avrupa'ya bağımlı hale gelmiş, en önemlisi de Kürtleri inkâr ve imha politikası nedeniyle demokratikleşme ve gelişme şansını kaybetmiştir. Kürtler ise, ellerindeki güçleri de kaybederek, sert baskı ve katliam altında ulusal yok oluş sürecine alınmışlardır. Bugün Ortadoğu'nun en temel sorunu olan Kürt sorunu böyle ortaya çıkmıştır.

İngilizler, benzer bir biçimde Süleymaniye çevresindeki Şex Mahmut Berzenci önderliğinde gelişen isyanı bastırıp, ondan yararlanarak Irak'ı oluşturmuş ve Arapları kendisine bağlamış; İsmail Simko önderliğindeki isyandan faydalanarak da İran üzerindeki nüfuzunu geliştirmiştir.

Görülüyor ki, aşiretçi-feodal temele dayanan, modern bilinç ve örgütlülük içermeyen ilkel milliyetçi isyancılık en çok Kürtlere kaybettirmiş, bölgeyi çıkmaza sokup çözüm üretemeyerek dış güçlerin yararlanmasına yol açmıştır.

Kürtlerin içinde bulundukları bu durumu en iyi 'Kürt kapanı' kavramı izah etmektedir. Bunun temelleri Sümer kolonyalizmine kadar uzanmaktadır. Bu tuzak özenle ve sürekli pekiştirilerek hazırlanmıştır. Tarih için çizdiğimiz çerçeve, bunu tanımlamaya ve onun ana faktörlerini belirlemeye çalışmaktadır. Ancak bu kapanın Batı kapitalizmi eliyle pekiştirileni en tehlikelisiidir.

Batı kapitalizmi Osmanlı İmparatorluğunu yıkararak içinden çıkılmaz ve baş edilemez bir durum yaratmak yerine, sultanı ve önemli bir bürokrat kesimi kendine bağlamayı çıkarlarına daha uygun bulmuştur. Böylece hem bölge üzerinde dilediği kontrolü geliştirmek, hem de asi halkları terbiye etmek daha kolay olacaktır. Kapanın önemli bir kolu böyle pekiştirilmektedir.

Kapanın bir diğer kolu, Hristiyan kökenli halka dayalı olarak geliştirilmektedir. Batı sömürgeciliği bu yöntemle sözde kurtarmak istediği Rum, Ermeni ve Asurî halklarının bölgede tasfiye edilmelerinin en tehlikeli yolunu açmıştır. Tüm Ortadoğu halkları bu oyun içinde oyunun kurbanları durumuna getirilmiştir. İnce bir sömürgecilik, bir avuç işbirlikçi eliyle tüm halkları binlerce yıllık yurdundan edecek, kültürlerinden koparacak ve birbirlerine düşman hale getirecekti.

19. yüzyılın başından itibaren bir maşa gibi kullanılmaya çalışılacak olan Kürtler, özellikle İngilizler açısından Türk, Acem ve Arap yöneticilerin sırayla kendisine bağlanmaları için bir manivela rolünü oynayacaklardır. Tipik bir 'iti ite kırdırma' politikası devreye sokulmaktadır ya da bir taşla birkaç kuşu birden vurulmak istenmiştir. Bir defa, el atılmakla Kürtlerin işbirlikçileri kazanılmış olmaktadır. İkincisi, bundan korkan Türk, Acem ve Arap yöneticileri daha çok kendilerine bağlanmaktadır. Üçüncüsü, Kürt feodal işbirlikçiler tarafından sıkıştırılan Ermeni ve Asurî halk daha çok kendilerine sığınmak zorunda kalmaktadır.

Kürtler stratejik olanaklardan yoksunluk ve aşırı parçalanmışlık nedeniyle güçlerini birleştirememelerinden ötürü, oyunun en ucuz malzemeleridir. Bunda kapitalist kâr hırsının hiçbir kural tanımayan yaklaşımı, oyunun özündeki felsefe olsa da, tarihten de süregelen benzer bir kullanılma durumu, en olumsuz halk durumuna düşmelerine yol açmaktadır. Buna 'tavşana kaç, tazıya tut' politikası demek de mümkündür. İngilizler böylelikle kendisine problem olarak gördüğü tarafları sonuna kadar kullanmakta, yormakta ve en sonunda kurtarıcısı rolüne soyunup gereğinde yeniden kullanmak için sahip çıkmaktadır.

Şüphesiz Kürt üst tabakasının binlerce yıllık alışageldiği işbirlikçi karakteri de bunda önemli bir etkidir. Halkın cehalet içindeki konumu, parçalanmışlığı ve birbirine karşı kışkırtılmış durumu da sürekli elverişli bir zemin sunmaktadır. 19. ve 20. yüzyılda kapitalist sömürgeciliğin gölgesinde gelişen tüm Kürt isyanları üzerinde bu oyunlar oynanmış ve başarılı da olunmuştur. İsyanların haklı nedenleri, pek anlam ifade etmemektedir. Önemli olan, sonuçta kimin aleyhine sonuçlandığı ve en çok kimlerin bunlardan yararlanmış olduğu hususudur.

Kürtler isyan edip haklarını arasa, acı sonuçlarla karşılaşılıyor, aramasa, yerinde dursa, daha da kötü felaketler başına geliyor. Kürt kapını bunu ifade etmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sürecinde oluşan elverişli dış koşullara dayanarak oluşan Mahabad Kürt Cumhuriyeti de benzer bir akıbete uğramaktan kurtulamamıştır. Bu süreçte KDP, Kürdistan'ın bütün parçalarında örgütlenmeye çalışmasına rağmen, ulusal demokratik

bilinç, örgütlülük, strateji ve taktik üretemediği için Güney'de 1975'te görüldüğü gibi yenilmekten kurtulamamıştır. İlkel milliyetçilik gerçek anlamda Kürt halkının ve ulusal demokratik hareketin başındaki tarihsel bela konumundadır. Ulusal demokratik gelişimin başarıyla sürdürülebilmesi için bunun aşılması gerekir.

Kürtler açısından 19. yüzyılda başlayan baş aşağı gidiş, 20. yüzyılda daha da ağırlaşarak devam eder. Birinci Dünya Savaşı sonrası dönem, Kürtlerin tarihinin en olumsuz ve karanlık dönemidir. Kürdistan ve Kürt toplumu dört parçaya bölünerek, her parça farklı bir devletin egemenliği altına alınır. Tüm parçalarda gelişmeler kısmen farklılıklar arz etse de, özü itibarıyla fazla değişiklik söz konusu değildir. Özünde her parçada benzer politikalar egemen olmuştur. Kürdistan sömürge bile değildir. İzolasyon ve asimilasyon temelinde yürütülen inkâr ve imha politikasıyla tarihten silinmek istenir. Neolitiğin yaratıcısı olan halk, hem de sınıfsız topluma geçildiği söylenen bir tarih kesitinde ve dünyanın gözü önünde uygarlık dışına itilerek yok olma sürecine alınır.

İkinci Dünya Savaşı ardından Türkiye'nin, Doğu-Batı dengesi içinde Batıyı tercih etmesiyle, bağımlı bir biçimde kapitalizmin gelişmesi ve kapitalist sistemle daha sıkı bütünleşmesi yaşanır. Bu durum Kürdistan'ın da kapitalist ilişkilere kısmen açılmasını getirir. Bu temelde ekonomik-sosyal yapıda ve düşünce alanında bazı değişiklikler ortaya çıkar. Kompradorlaşan feodaller geliştirmekte olan Türkiye oligarşisi içine alınırken, köylülüğün ayrışması, kentleşmenin ve küçük-burjuvallaşmanın oluşması, aydın-gençliğin ortaya çıkması yaşanır. Bu durumun ideolojik-politik alanda reformist burjuva milliyetçiliği ile halk özgürlük eğiliminin ortaya çıkması gibi iki önemli sonucu olmuştur.

1960'lardan itibaren yarı-burjuva ve daha çok da küçük-burjuva temele dayalı olarak, reel sosyalizmin gelişiminden ve 1940'lı yıllarda kurulan KDP'nin öncülük ettiği ilkel milliyetçiliğin başarısızlığından aldığı güçle oluşan reformist burjuva milliyetçiliği, YNK önderliğinde Kürdistan'ın bütün parçalarında örgütlenmeye çalışmıştır. Sosyal-şoven solculuk ve ilkel milliyetçilikle ilişkili olan ve zayıf bir temele dayanan bu eğilim, devrimci bir ulusal kurtuluşçuluğu geliştirmediği gibi, değişik güçler elinde halk özgürlük eğili-

minin gelişimine karşı kullanılmaktan da kendini kurtaramamıştır. Sabırsızlıkla PKK'nin yürüttüğü halk özgürlük hareketinin yenilgisini beklemekte olan bu eğilimin de duyarlı bir yaklaşımla engel ve zarar verici olmaktan çıkarılması gerekir.

Kürdistan'da son otuz yılın ideolojik-politik gelişmelerine ağırlıklı olarak PKK'nin yürüttüğü halk özgürlük eğilimi damgasını vurmuştur. PKK, 1968 dünya devrimci gençlik çıkışının Türkiye üzerinden Kürdistan'a ve Kürt gençliğine ulaşması hareketidir. Kürdistan'daki isyanlarla ilgili olmakla birlikte, Türkiye devrimci gençlik hareketi içinde doğmuş ve gelişmiştir. PKK tarihi, Kürt ve Kürdistan tarihi ve toplum yapısında büyük değişim ve dönüşümlerin tarihi olmuştur. Gerçek anlamda çağdaş Kürt miladını oluşturmayı bilmiştir.

Bu anlamda PKK'yi sadece 20. yüzyılda Kürdistan'a ve Kürt toplumuna dayatılan statüye karşı bir tepki, ulusal imhaya karşı halkçı çizgide bir ulusal diriliş hareketi olarak görmek yetersiz kalır. Bununla birlikte PKK, Türkiye ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki tüm devletçi siyasal ve ideolojik güçlere karşı bir tepki, Kürt halkının neolitiktan beri süzülüp gelen tüm özgürlük değerlerinin açığa çıkarılması hareketidir. Kürtlerin en olumsuz yok oluş koşullarında böyle yeniden doğuşu ve dirilişi başarabilmeleri, neolitigi yaratan ve uygarlık tarihi boyunca direniş içinde süzülüp gelen bir halk olmalarıyla bağlantılıdır.

Baştan itibaren Önder Apo önderliğinde şekillenen PKK, aydın- gençliğe dayalı olarak doğan, emekçi halka dayanarak gelişen, Kürdistan somutunu esas almakla birlikte 1970'ler dünyasının izlerini de taşıyan bir hareket olmuştur. Yarı-modern bir sosyalist yapılanma ile yarı-klasik bir Ortadoğu kimlik sentezi olarak vücut bulmuştur. Bir nevi Doğu-Batı sentezinin sembolik ifadesidir. Doğdu- ğu dönemin izlerini taşısa da, baştan itibaren dar ulusalcılığa ve dar sınıfsalcılığa düşmemiştir. Sosyal-şoven Türk solculuğu ile ilkel ve reformist Kürt milliyetçiliğinden ayrı bağımsız bir ideolojik-politik çizgi olarak şekillenmeyi esas almış, bu akımlarla 1970'li yıllarda yaşanan sert ideolojik mücadeleden PKK başarılı çıkmıştır.

1973'te temelleri atılan ve 27 Kasım 1978'de resmen kurulan PKK, 1980'lerin başında devrimci teorisi, programı, örgütü ve

taktiğiyle Kürt halkına öncülük edebilecek bir parti haline gelmiştir. Bunda Haki Karer, Mazlum Doğan, Kemal Pir ve Hayri Durmuş gibi öncü kadroların şahadet düzeyinde partiye sahip çıkma-larının güçlü bir payı vardır.

Birinci Partileşme Hamlesini oluşturan bu gelişme, halk için yeni bir Önderlikse doğuştur. Kürdistan'daki süreç ve Kürt halkının tarihi, PKK'nin doğuşuyla niteliksel bir değişim yaşamıştır.

Bu döneme kendisini dayatan, Birinci parti hamlesini boşa çıkarmaya çalışan girişimler de az olmamıştır. Partileşmenin daha zihniyet aşamasında ortaya çıkan bazı çizgi dışı yaklaşımlar, partiyi işlemez kılmaya çalışmasına rağmen, fazla etkili olamamıştır.

İkinci Partileşme Hamlesi 15 Ağustos Atılım sürecidir. Bu, ulusal direnişte partileşmeyi ifade etmektedir. 12 Eylül faşist-askeri rejimine karşı kahramanlık çizgisinde verilen bu mücadele, 1990'ların başlarında yarattığı gelişmelerle halkın ulusal dirilişini gerçekleştirmiştir. Ancak önemli tarihsel fırsatların gerektiği gibi değerlendirilemediği de bir gerçektir. Elde başarılı olabilmek için her şey olmasına rağmen bunların doğru ve yetkince değerlendirememesi nedeniyle gelişmelerin seyri farklılaşmıştır. Asgari bir demokratik çözüme ulaşılamamasında gerek PKK, gerekse de devlet içinde açığa çıkan çeteci eğilimler rol oynamıştır. Bu sonuçta, PKK Merkezinin rolüne ve sorumluluklarına sahip çıkmaması etkili olmuştur. Devletin de, PKK'nin de kazanmadığı, çok şey kaybettiği açıktır. Buna karşı tarih boyunca sinsi ve işbirlikçi olan Kürt feodal üst tabakası çıkarlarını iyi yürütmüştür.

Mevcut tıkalı duruma düşülmesinde zamanında teorik-paradigmatik değişimin yapılmaması da etkili olmuştur. 20. yüzyılın son çeyreğinde solun durumu, kültürel hareketler, kadın özgürlük hareketleri ve ekolojik açılımlar iyi takip edilememiştir. Dogmatik zihniyet, doğa ve topluma bakışta etkili olmuştur. Diğer yandan aşırı politik ve askeri yoğunlaşma kişiliği tek boyuta indirgemiş, ilişkiler hiyerarşik boyut dayatılmış ve iktidarlaşıma anlayışı gelişmiştir.

Silahlı direnişe dayatılan yaygın çeteleşme çizginin başarıyla uygulanmasına önemli zararlar vermiş olsa da, diriliş devrimi, mücadelenin Kürdistan'ın bütün parçalarında yarattığı ulusal ruh, biling ve örgütlülükle gerçekleştirdiği Ulusal Önderlikle, ortaya çı-

kardığı on binden fazla şehit, binlerce fedai militan ve özgürlüğü için yediden yetmişe ayağa kalkıp direnen halk ve savaşan-özgürleşen kadın gerçekliğiyle esas olarak tamamlanmıştır. Etkisi yüzyıllara yayılacak olan bu büyük değerler, Kürt halkını neolitikle bağlayan tarihiyle bağlayan ve birleştiren bir özelliğe sahiptir.

PKK'nin yürüttüğü halk özgürlük mücadelesinde 1993'ten itibaren bir yenilenmenin ve değişimin temelleri atılmaya başlanmıştır. Ancak 1995'ten sonra silahlı mücadelede yaşanan büyük ısrar ve inada dayalı tekrar, içten dayatılan işbirlikçi-çetecilik ve düşünce- de var olan ağır dogmatizm, değişim ve yeniden yapılanmayı geciktirmiştir. Bundan yararlanan gericilik, 9 Ekim 1998 ve 15 Şubat 1999 uluslararası komplosunu gerçekleştirmiştir. Çetecilik ve uluslararası gericilik, değişim ve yeniden yapılanmayı başarmadan Özgürlük Hareketimizi boğmak istemiştir. Böylece uluslararası komploya karşı mücadele içinde gereken değişim ve yeniden yapılanmayı gerçekleştirme süreci gelişmesini sürdürmüştür.

Ağır baskı ve çok yönlü oyunu içeren uluslararası komploya karşı mücadelede PKK'nin ciddi bir zorlanmayı ve sarsıntıyı yaşadığı açıktır. Dıştan komplonun ağır baskı ve kuşatması altında içten gelişen her türlü provokatif ve tasfiyeci tutum, teslimiyet ve ihanet, yine her türlü bireyci, gevşek ve iddiasız yaklaşım, değişim ve yeniden yapılanma çalışmalarını zorlamış ve zayıf bırakmıştır. Bu koşullarda ve en ağır tecridi yaşıyor olmasına rağmen, Önder Apo, büyük bir beyin ve yürek gücüyle PKK'nin uluslararası komploya karşı mücadele çizgisini yaratarak, Üçüncü Önderliksel Doğuşu gerçekleştirmiştir.

Örgütsel yeniden yapılanma alanında önce KADEK, daha sonra KONGRA GEL biçimine dönüşen hareket, ileriye doğru bir gelişme yaratacağı yerde, bir kendini tekrar, hatta yer yer gerilemeler yaşamıştır. Bunun nedeni 95'ten itibaren iyice etkin olan çeteciliğin ve ona karşı yeterince mücadele edemeyen kadro ve yönetimin duruşudur. Yaratılan değerlerin ve çizginin ciddi bir tehlike karşısında olduğunu gören Önderlik, kendi parti, örgüt, eylem ve kitlesellik çizgisini ortaya koymuş ve bu temelde PKK'nin yeniden inşasını gündeme getirmiştir. Buna bağlı olarak Önderliğimiz, derin bir özeleştiriyile teorik, politik ve stratejik alanda köklü bir değişimi ve

yenilenme sürecini başlatmıştır. Teorik alanda demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasını, politik alanda devlet olmayan demokrasi sistemini, stratejik düzeyde kadın ve gençlik öncülüğünde tüm emekçi halkın örgütlenmesini, taktik alanda ise meşru savunma temelinde demokratik siyasal kitle eylemliliğini geliştirerek yeni çizgisini ortaya çıkarmıştır. Bu çizgi temelinde örgütlenme ve mücadeleyi geliştirerek, Kürt sorununun çözümünü ulusun demokratik esaslara dayalı olarak konfederatif temelde tüm parçalarda ve komşu halklarla dayanışma ve özgür birlik dahilinde örgütlenmesiyle gerçekleştirmeyi öngörmektedir.

PKK'nin kendini bu biçimde yenileyip yeniden yapılandırarak devlet odaklı, iktidar amaçlı ve savaşa endekli bir parti olmaktan çıkarması, Kürt toplumunun özgür ve demokratik dönüşümü ve geleceği açısından hayati öneme sahiptir. Paradigmatik alanda yenilenen Önderlik, değişen parti, o da demokratik dönüşümü yaşayan ve Kürt sorununun demokratik çözümünü gerçekleştiren halk olacaktır. Değişim ve yeniden yapılanma bu temelde başarılmıştır. Bundan sonrasını belirleyen kadronun çizgiyi özümseme, uygulama ve halkı seferber etme düzeyi olacaktır.

Yeni dönem demokrasi ve özgürlük mücadelesi, otuz yıllık mücadelenin yarattığı büyük tecrübe ve birikim üzerinde gelişecektir. PKK'nin otuz yıllık mücadelesiyle, Kürdistan'ın Kuzey ve Güneybatı parçaları ile yurtdışındaki halkın önemli bir kesiminin örgütlendirilmiş olduğu, Doğu Kürdistan halkı içinde güçlü bir bilincin saçıldığı, Güney Kürdistan'da ise dolaylı etki olarak federe devletin ortaya çıkarıldığı açıktır. Şimdi Kürt toplumunun bu gelişme düzeyi Ortadoğu'daki güncel gelişmelerle birleşince, Kürtler her bakımdan stratejik bir güç olma özelliği kazanmaktadır. PKK'nin geliştirdiği ekolojiye ve cinsiyet özgürlüğüne dayalı demokrasi ve Kürt sorununun demokratik çözümü çizgisi, mevcut Ortadoğu kaosundan halklar yararına çıkmanın en makul ve uygulanabilir yolu olmaktadır.

Reel sosyalizmin çözülüşüyle başlayan Üçüncü Dünya Savaşı'nın Ortadoğu ve Kürdistan'ı da derinden etkilediği bir gerçektir. ABD'nin Irak müdahalesiyle Güney Kürdistan'daki devletleşme süreci en azından federasyon düzeyinde kesinleşmiş gibidir. Kürdis-

tan'ın diğ er parçaları üzerinde de herkesin içinde olduğu yoğun bir mücadelenin yağandığı gözle görülür bir gerçektir. Kürt toplumu içinde ideolojik-siyasi hareketlilik gittikçe yoğunlağmaktadır. Çok farklı tonlar olsa da, genel planda dığ g clere dayanmayı öngören iğbirlik i milliyetçi çizgiyle, halkın özgücüne dayanmayı öngören halk i demokratik çizgi netleğmekte ve birbiriyle yoğun bir ideolojik-politik mücadeleyi yağamaktadır.

Kürdistan her zamankinden kapsamlı ve hızlı bir değiğim sürecine girmiğtir. Eski statü ya da stat s zl k durumu artık ağılmığtır. Yeni statünün nasıl ėekilleneceėini yağanan yoğun mücadelenin sonuçları belirleyecektir.

Kürdistan'daki mevcut durumun bazı temel özelliklerini ve yağanması gereken değiğimi şöyle özetlemek mümkündür:

A- Y r t len  zg rl k mücadelesiyle büyük bir aydınlanma yaratılmığ ve inkâr sistemi önemli ölçüde kırılmığ olsa da, Kürdistan'da resmi ideolojinin egemenliği hala devam etmektedir. Kürt d ğ ncesi üzerinde baskı ve yasaklama sürmektedir. Alanlara göre dincilik, milliyetçilik, devletçilik ya da bunların hepsi i  içe geçirilerek Kürt toplumu üzerinde egemenlik sürdürülmeye  alığılmaktadır. Bu konuda mevcut iktidar g cleri gerekirse tarih at ılık ve milliyetçi solculuk gibi eğilimlerden de yararlanmak istemektedirler. Bütün bunların sonucunda Kürt halkının d ğ nce sisteminin geliğimi zayıf kalmaktadır. Halka karėı kimliğinin ink rını da içeren bir ideolojik savağım vardır. Ya mevcut resmi ideolojiler insanların beyninde hakimiyet kurmakta, ya oldukça dogmatik, ütopik d ğ nce kalıpları beyni iğgal etmekte, ya da d ğ ncesizlik ortaya çıkmaktadır.

Tüm bunlara karėı çok g cl  bir entelektüel  alığma ve ideolojik mücadele gereklidir. Önderliğin g cl  aydınlatma  alığmaları büyük bir rol oynasa da, onların da derinliğine  z msenmesine ve halka tağırılmasına ihtiyaç vardır. Önderliğin bağlattığı zihniyet devrimini devam ettirmek, Kürt aydınlanmasını ve Rönesans'ını g cl  bir biçimde geliğtirmek gerekmektedir.

B- Kürdistan  zerindeki siyasal yapı demokratik olmaktan uzaktır. Mevcut devletler oligarėik, teokratik ya da otoriter özelliklere sa-

hiptir. Aynı zamanda orduların devletler içindeki gücü ve ağırlığı çok fazladır. Sağ ve sol adına geliştirilen politikaların çoğu devlet odaklı, despotik ve rant karakterlidir. Var olan partilerin tamamı devletçidir. Mevcut siyasal sistemler tarafından Kürt kimliği kabul edilmemekte, inkârcılık çok çeşitli yasaklarla sürdürülmektedir. Bütün engelleme çabalarına rağmen, Kürt halkının yürüttüğü özgürlük mücadelesi inkâr ve imha siyasetini delmiş, genelde önemli bir gelişmeyi kat etmiş, özelde ise Güney'de Federe Kürdistan gerçeğiyle inkâr ve imha siyasetine önemli bir darbe vurarak parçalamıştır.

Buna karşı çözüm ise öncelikle Kürt halkının bugünden başlayıp özgücüne dayanarak Demokratik Konfederalizmini kurup geliştirmesidir. Bu devletlerin demokrasiye duyarlı, Kürt kimliğini anayasal düzeyde kabul eden, sınırlandırılmış, küçültülmüş genel kamu otoritesi haline dönüştürülmeleri Kürt Konfederalizmi geliştikçe gerçekleşecektir. Üniter devletler Kürt halkının Konfederal hukukunu tanıdıkça, Kürt halkı da onların hukukunu tanıyacaktır. Bu aynı zamanda toplumlar arası barış ve uzlaşmanın gelişmesi, gönüllü ve karşılıklı bağımlılığın kabulü anlamına gelecektir.

Bu temelde siyasal çözüm şöyledir: Kürdistan'da halkın kendi öz demokratik yönetimi artı genel kamu otoritesi olarak Türkiye (İran, Irak, Suriye) devleti. Aynı şey federe Kürt devleti için de geçerlidir. Demokrasi ve devletin birbirini tanıması ve uzlaşması önemlidir. Eğer uzlaşma olmazsa demokratik direniş gelişir. Yine devlet odaklı olmayan ve toplumsal talepleri esas alan partiler temelinde siyasetin demokratikleştirilmesi gerekir. Kürdistan adına parti ve koalisyonlara gidilebilmesi de gereklidir.

Demokratik özerklik demokratik siyasete, demokratik topluma ve demokratik cumhuriyete dayanır. KCK sistemi bunun Kürtlere uyarlanmış şeklidir. Demokratik özerklik en makul ve uygulanabilir yegâne çözümdür.

Demokratik özerklik, mevcut idari yapılar ne olursa olsun, ulusal, etnik ve dinsel kimliklerin demokrasi içinde kendi özgünlüğünü koruması ve özgürlüğünü elde etmesidir. Bu özgürlük ve özerklik sadece Kürtlerin değil, bütün etnik ve dinsel toplulukların demokrasi içinde kendi haklarını kullanmaları demektir.

Devletin demokrasiye duyarlı hale gelmesi bu özerkliği berabe-

rinde getirir. Mevcut sınırlar içinde Kürtlerin demokratik hakları kabul edildiğinde, Kürtlerin halk olarak farklılığının özerkliği de yaşanır. Demokratik özerklik üniter yapı içinde de gerçekleşebilir. Demokratik özerklik gerçekleştirildiğinde üniter yapı ortadan kalkmaz.

Kürt halkının farklılığının demokratik özerkliği, onun ülkesinin farklılığının demokratik özerkliği biçiminde somutlaşacaktır. Bir topluluğun özgür yaşaması ve özgürlüğünü elde etmesiyle yaşadığı vatanın da özgürleşmesi durumu ortaya çıkacaktır. Vatan yaşadığı topluluklarla anlam kazanan bir olgudur. Topluluk özgür yaşadığında, vatani da özerk ve özgür demektir.

Günümüzde yerel meclisler demokrasilerin gereğidir. Kürt sorunu demokratik temelde çözüme kavuştuğunda ve hakları tanındığında, Kürt toplumunun kendini örgütleyerek meclislerini oluşturması, demokratik özerkliğin pratikleşmesi anlamına gelir. Bu meclisler ayrı bir güç odağı veya merkezi meclisler karşısında alternatif değildir. Tersine, merkezi meclislerin işlerini kolaylaştıran bir işleve sahiptir. Demokrasi içinde Kürtlerin kimliğinin kabulü, anadilde eğitim ile kültürel ve serbest siyaset yapma özgürlüğünün pratikleşmesi demokratik özerkliğin yaşamsallaşması anlamına gelir.

Komünden halk kongresine kadar örgütlü bir demokrasinin yaratılması, örgüt ve çalışma tarzında demokratik işleyişin uygulanması, her yerde yönetimlerin seçimle belirlenmesi, azınlık haklarının tanınması ve özgür medyanın geliştirilmesi temel demokratikleşme görevleridir. Demokrasinin inşası iki yoldan olabilir: Komşu halklarla ortak demokratik yaşam; olmazsa kendi demokratik sistemini yaratmak, buradan yine halklarla eşit, demokratik temelde birliğini oluşturmaya yönelmek esastır.

Ayrıca ortaçağ kalıntıları olan ağalık, şeyhlik, aşiretçilik, tarikatçılık gibi olguların uygun yöntemlerle demokratik dönüşüme zorlanması gerekir.

C- Günümüzde sosyal alan tam bir bunalım ve karmaşa içindedir. Bir yandan mevcut sistemlerin dayatmaları, diğer yandan onlara dayanan hâkim sınıf gericiğinin dayatmaları toplumsal alanı çekilmez kılmaktadır. Toplum içinde yaşanan, adeta bir savaştır. Eski-nin feodalizmi aşılmamışken, kapitalizmin insafsız ilişkileri yaşamı hapishaneye çevirmektedir. Aile, kadın, gençlik, eğitim, sağlık, ah-

lak, din ve sanat alanındaki ağır sorunlar çözüm gerektirmektedir.

Tüm bu sorunların çözümü kendi başına bir demokratik devrimi içermektedir. Toplumun ekonomi ile terbiye edilmesinden vazgeçilmesi, ekonomik kaynaklar üzerinde devlet değil toplum hakkının kabul edilmesi gerekir. Toplumun devlet azınlığına ve birey çapulculuğuna karşı savunma görevi vardır. Anadilde eğitim resmi düzeyde özgür kılınmalıdır. Gençliğin eğitimi ve yetiştirilmesi demokratik esaslarla olmalıdır. Dinsel reform, sağlık probleminin çözümü ve büyük sorun olan dev işsizliğin giderilmesi gerekmektedir.

D- Aile ve kadın özgürlüğü sorunu sosyal alanın demokratikleştirilmesinin özünü oluşturmaktadır. İlk ezilen sınıf, cins ve ulus olarak kadının özgürlük düzeyi toplumun özgürlük düzeyini, toplumun özgürlük düzeyi ise genel demokratik düzeyi ve ona duyarlı devleti belirler. Bu nedenle kadın özgürlüğü, toplumun tüm alanlarda özgürleşmesinin temelini oluşturur. Dolayısıyla ayrı bir kadın partisi, toplumsal özgürlük, eşitlik ve demokratikleşme mücadelesinde büyük bir rol oynayabilir. Bu role uygun olarak kurulmuş olan PAJK'ın görevlerini yerine getirmesiyle Kürt toplumundaki çağdışı gericiilikler aşılacak, toplumun özgürleşmesi ve demokratikleşmesi sürekli gelişecektir.

E- Kürdistan'da bir yandan yağma-talan, diğer yandan savaş, zaten zayıf olan ekonomik altyapıyı dağıtmıştır. Tarım ve hayvancılık gerilerken, sınaî altyapının oluşturulmaması üretimi en alt düzeye düşürmüş, sadece dıştan gelen malın satımına dayalı bir faaliyet kalmıştır. Bu da korkunç düzeyde bir işsizlik ve yoksulluk ortaya çıkarmıştır. Açlık sınırının altında bir öteki insanlık oluşmasına götürmüştür. Yine kârın şahlandırdığı ekonomi sadece toplumu değil, doğayı da tahrip etmiştir. Mevcut işsizlik, pahalılık, açlık, yoksulluk, çevre tahribi ve aşırı metalaştırmanın hepsi hâkim kapitalist sistemin ürünüdür.

Tüm bunların doğru bir ekonomik politika temelinde, açlık, pahalılık ve yoksullukla güncel olarak mücadele etmek için özgün örgütlerin yaratılmasıyla giderilmesi gerekir. Bu da metalaşma ve kârâ dayalı ekonomiden, kullanım değerine ve paylaşmaya dayalı ekonomiye geçiş demektir. Kürdistan'da felaket düzeyindeki mevcut durumu aşmak için üretimi arttıran, altyapıyı kuran, tica-

reti düzenleyen, talanı engelleyen bir ekonomik kalkınma programının tutarlı bir biçimde uygulanmasına ihtiyaç vardır. Ancak bu biçimde işsizlik, yoksulluk, açlık ve çevre tahribi önlenemez. Elbette doğanın ve kaynakların korunması ve ekolojiye uygun işletilmesi önemlidir.

F- Kürdistan'da ulusal inkâr ile Kürt dili ve kültürü üzerindeki ağır asimilasyon esas olarak devam etmektedir. Her ne kadar PKK mücadelesinin yarattığı gelişmeler, Güney Kürdistan'daki federasyon durumu ve yurtdışı çalışmaları inkâr ve asimilasyon politikalarını belli oranda delmişse de, egemen devletlerin bu politikaları aşılmamış, Kürt dil ve kültürünü gözetan altyapı ve yasal düzenlemeler oluşmamıştır. Hatta Türkiye devleti, Kürdistan'dan göçü ve artan teknik imkânları kullanarak Kürt dil ve kültürünü asimile çabalarını planlı bir biçimde arttırmaktadır. Bu durum, ulusal inkârla birlikte asimilasyona dayalı ulusal erime tehlikesini devam ettirmektedir.

Bir tür soykırım anlamına gelen bu ulusal-kültürel imha politikasına karşı çok yönlü ve aktif mücadele etmek gerekir. Anadil olarak Kürtçe eğitim ve yayını bir seferberlik kampanyası biçiminde geliştirmek demokratikleşmenin de bir gereğidir. Kürt kültürünün asimilasyona tabi tutulmasına karşı dururken, Kürt halkının zengin kültür birikimini tarihin derinliklerinden çıkarmak, sanat ve edebiyatı geliştirmek için planlı çalışma yürütmek büyük önem taşır.

Günümüzde Kürt uluslaşması iki yoldan gelişmektedir: Birisi Batı kapitalizminin desteklediği, çıkara dayanan feodal, dinci ve aşiretçi bağları kullanan feodal-burjuva Kürt hâkim tabakasının milliyetçi-devletçi yolu; diğeri ise özgücü esas alan, yurtsever, halkçı ve paylaşımcı değerlere dayanan emekçi Kürt halkının özgürlükçü-demokratik yoludur. Birincisi ABD işgal koşullarında daha çok milliyetçi-ayrılıkçılığı körüklerken, ikincisi halkların özgücüne ve demokratik dayanışmasına dayalı olarak geliştirilecek Kürt demokratik konfederalizmi Türkiye, Irak, İran ve Suriye'nin demokratikleşmesinin önünü açacaktır.

Bu iki yolun Ortadoğu çapında ağırlaşan ulusal, demokratik ve birlik sorunlarının çözümündeki rolleri önümüzdeki dönemde daha açık görülecektir. Bu temelde Kürdistan'da yaşanacak gelişmeler,

bir yerde tüm Ortadoğu'daki gelişmeleri belirleyecektir. Bu nedenle Kürdistan'ın durumu ve yönelimleri sadece Kürtleri değil, tüm bölge güçlerini, hatta ABD ve AB gibi küresel güçleri de ilgilendirmektedir. Bu bakımdan, Ortadoğu kaosundan barış içinde, halklar yararına ve demokratikleşme temelinde çıkmak tüm bölge güçlerinin çıkarına olacaktır.

Bu durumu, emekçi veya burjuva tüm bölge güçlerinin anlaması gerekir. Kürdistan'daki milliyetçi-devletçi gelişme herkesi zorlayacak ve zarar verecektir. Kürt sorununun demokratik çözümü ise, bölge halklarının demokratik birliğini yaratacaktır. Özgür demokratik ve Konfederal Kürdistan, aynı zamanda demokratik Türkiye, demokratik İran, demokratik Irak ve demokratik Suriye olacaktır. Mevcut devlet sınırları demokratik çözümü engellemeyeceği gibi, her Kürdistan parçasındaki demokratik konfederal çözüm de mevcut sınırları zorlamayacaktır.

Ortadoğu ve hatta bütün dünya halkları için geçerli çözüm, Demokratik Konfederalizmdir. Demokratik Konfederalizm devlet olmayan, demokratik ulus, azınlık, kültür, din ve hatta cins örgütlenmesi ve buna benzer örgütlenmeleri ifade eder.

Konfederalizm, Neolitik Devrim sürecinin bir ürünü olarak aşiretler arasında ortaya çıkar. Devletleşme ile birlikte, Sümerlerde devlet karakteri kazanır. Avrupa, Amerika ve Ortadoğu'da tarihin çeşitli aşamalarında devlet odaklı ve devlet odaklı olmayan konfederal örgütlenmelere rastlanmaktadır. Günümüzde de Avrupa'da konfederatif yapılanma gelişmektedir. Ortadoğu'daki tarihsel ve kültürel yapılanma Ortadoğu'da demokratik bir konfederal yapılanmanın gelişmesi için oldukça elverişlidir. Kürtler için de Ortadoğu'da Kürt Konfederalizmi uygundur. Kürtler her parçada kendi içinde, sınırlara dokunmadan kendi federasyonunu, birleşerek de üst konfederalizmini kurabilirler. Kürtler kendi aralarında siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiyi sağlarlar. Bunun için Kürdistan'ı egemenliği altında tutan ulus-devletlerin demokrasiye açık olmaları ve bunu tanımaları tek şarttır. Kürtlerin demokratik bir ulus olmalarına karışmayıp, Kürtlerle ilkeli bir uzlaşmayı esas almaları, Ortadoğu halklarına ve insanlığa muazzam kazandıracaktır. Türkiye, İran, Suriye ve hatta Kürt Federe Devleti de buna engel olmamalıdır.

D-Demokratik Dönüşümün Özellikleri

Günümüzde Kürdistan toplumunun yaşadığı demokratik dönüşümün başlıca özellikleri şunlardır:

A- Demokratik dönüşümün iki temel yanı vardır: Birincisi, cinsiyet özgürlüğüne ve ekolojiye dayalı demokratikleşme; ikincisi ise demokratik uluslaşmayı geliştiren Kürt sorununun demokratik konfederatif çözümüdür.

Birinci yan, demokratik, cinsiyet özgürlükçü ve ekolojik toplumun geliştirilmesini ifade eder. Demokratik toplum, toplum içi özgürlüklerin geliştirilmesi temelinde halkın demokratik örgütlenmesi, yaşamı ve mücadelesidir. Cinsiyet özgürlüğü, duygu, zihniyet ve davranışta var olan erkek egemenliğine son verme, tarih içinde oluşmuş cinsiyetçi toplumu değiştirme, kadının tam bir özgürlük ve eşitlik temelinde toplumsal yaşamın her alanına katılımını sağlamadır. Ekoloji ise, doğanın ve çevrenin tahribini önleme temelinde bozulan toplum-doğa dengesini yeniden kurmadır. Bu üç alan da devrim niteliğinde olup iç içe ve birlikte gelişir, gerçekleşir.

İkinci yanı oluşturan Kürt sorununun çözümü, öncelikli olarak

Kürdistan'da Demokratik Konfederalizmin geliştirilmesini ve buna bağlı olarak Kürdistan üzerindeki inkâr sisteminin kırılmasını, Kürt kimliğinin anayasal düzeyde tanınmasını, Kürt dili ve kültürü üzerindeki her türlü baskı, sınırlama ve asimilasyona son verilmesini, demokratik Kürt ulusal örgütlülüğünün geliştirilmesini içerir.

Demokratik dönüşümün bu iki yanı iç içedir. Kürt toplumunun cinsiyet özgürlüğüne ve ekolojiye dayalı demokratikleşmesi geliştikçe Kürt sorununun demokratik çözüm gücü ortaya çıkar. Kürt sorununun demokratik çözümü ve demokratik Kürt uluslaşması geliştikçe, Kürt toplumunun cinsiyet özgürlüğüne ve ekolojiye dayalı demokratikleşmesinin önü açılır.

B- Demokratik dönüşümün ikinci temel özelliği toplumsal kesimlerin mevzilenmesine ve örgütlenmesine yöneliktir. Demokratik dönüşümün öncü kesimi kadın ve gençliktir. Kadın öncülüğü özgürlük çizgisini ifade ederken, gençlik öncülüğü dinamizmi ve temizliği içerir. Demokratik dönüşüm, kadın ve gençlik öncülüğünde, başta emekçiler, işçiler, memurlar, köylüler, işsizler olmak üzere demokrasiden yana olan tüm halk kesimlerinin katılımı ve birleştirilmesi ile gelişir. Her kesimin kendi örgütlenmesini geliştirerek katılımı önemlidir. Demokratik toplum, komünden halk kongresine kadar her düzeyde örgütlenen geniş bir sivil toplum düzeni, halk demokrasisi sistemidir. Halkın kendi kendini yönetme biçimidir. Demokratik toplum örgütlenmesi olarak ifadesini Koma Civa-kên Kürdistan'da bulur.

C- Demokratik dönüşümün üçüncü özelliği taktik alana ilişkindir. Bu da kendiliğinden değil, yoğun ve çok yönlü bir mücadeleyle gerçekleşecek olması demektir. Kürdistan'da demokratik dönüşümün, meşru savunma temelinde tüm halk kesimlerinin demokratik siyasal eylemliliğiyle gerçekleşeceği açıktır. Bu da boykot, gösteri ve protesto gibi en basit kitle eylemliliğinden başlamak üzere siyasal serhildana kadar her türlü demokratik eylem biçimlerinin kullanılmasını ve gerektiğinde meşru savunma savaşına başvurulmasını içerir. Meşru savunma, her türlü demokratik eylem ve örgütlenme için temeldir, bir koruma ve ön açmadır. Dolayısıyla en aktif meşru savunma gücü olarak halk savunma kuvvetlerinin eğitimi, örgütlenmesi ve büyütülmesi önemlidir. Yine meşru savunmanın

yarattığı elverişli zeminde tüm halk kesimlerini örgütleyip demokratik siyasal eyleme seferber etmek, her tür gericiiliği parçalayıp özgür demokratik yaşamı kurmak esastır.

D- Demokratik dönüşümün dördüncü özelliği parti öncülüğünü ifade eder. PKK deneyimi bize göstermiştir ki, doğru parti öncülüğü en olumsuz koşullarda mucizevî gelişmeler yaratmaya muktedirken, parti öncülüğünün saptırılması ve zayıflatılması ciddi zarar ve tahribatlar yaratmakta, partisizlik ise her türlü dağılma, çürüme ve erime etkeni olmaktadır. Bu nedenle, yeni dönemde de her bakımdan kendini yenilemiş ve yeniden yapılandırmış doğru parti öncülüğü, demokratik dönüşümün başarıyla gerçekleştirilebilmesi için şarttır. Parti demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere çevreci, kadın özgürlük hareketleri ve kültürel geniş bir örgütlenmeyle eylem biçimlerine dayanan, meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal hareketin, yani Demokratik Konfederalizmin felsefi ve ideolojik öncü gücü, kurmay örgütüdür. Demokratik dönüşümün zihniyet devrimi ve yoğun ideolojik mücadele görevleri ile cesaretli ve fedakâr kadroların doğru rotada örgütsel birliğe kavuşturulması için partileşme ihtiyacı hayatidir.

E- Demokratik Dönüşümün Görevleri

Bizi demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü topluma ulaştıracak olan demokratik dönüşümün başlıca görevleri şunlardır:

a- Siyasetin Demokratikleştirilmesi ve Kürt Sorununun Demokratik Çözümü İçin:

1- Öncelikle Kürt halkının komünden halk kongresine kadar her kademedede örgütlenen Demokratik Konfederalizminin tesis edilmesi. Bunun komşu halklarla eşitlik-özgürlük ve demokratik birlik esasına dayalı olarak geliştirilmesi, bunun olanaklarının elvermediği koşullarda, yine aynı perspektifle kendi demokrasisini kurması.

2- Kürdistan üzerinde egemen olan devletlerin köklü bir reformla demokrasiye duyarlı hale getirilmesi. Devlet üzerindeki askeri etkinin sınırlandırılması, her türlü vesayetin kaldırılması. Genel kamu otoritesi olacak şekilde devletin küçültülmesi (Buna Kürt Federe devletleşmesi de dahildir).

3- Otoriter, oligarşik ve teokratik yönetimlere karşı olunması. Demokratik yönetimlerin esas alınması.

4- Kürt kimliğinin anayasal kabulü. Devletin Kürtleri ulusal-kültürel varlık ve siyasal hak sahibi olarak tanınması.

5- Devletin zor kullanmadığı koşullarda demokrasi ve devletin ilkel uzaşmasından yana olunması. Pratik uygulama olarak, Kürdistan'da halkın kendi öz demokratik yönetimi artı genel kamu otoritesi olarak (Türkiye, İran, Irak, Suriye, Kürt) devlet formülünün esas alınması.

6- Siyasetin demokratikleştirilmesi. Devlet odaklı, despotik ve rant karakterli politikalarına karşı çıkılması. Devlet odaklı olmayan, halkın taleplerini esas alan partileşmeden yana olunması. Kürdistan adına parti ve koalisyonlar oluşturulabilmesi.

7- Yönetim tarzında demokratik işleyişin esas alınması. Her yerde yönetimlerin seçimle işbaşına gelmesi. Demokratik katılımcılığın esas alınması.

8- Ortaçağ kalıntısı ağalık, şeyhlik, aşiretçilik, tarikatçılık gibi olguların uygun yöntemlerle demokratik dönüşüme uğratılması.

9- Kürdistan'daki köy koruculuğu ve özel tim gibi özel savaş aygıtlarının dağıtılması.

10- Özgür medyanın geliştirilmesi. Herkese tam bir düşünce, ifade, örgütlenme ve siyaset yapma özgürlüğünün sağlanması.

11- Kürdistan'da yaşayan azınlıkların demokratik örgütlenme ve katılım çabalarının desteklenmesi.

12- Antidemokratik baskı ve uygulamalara karşı demokratik direnişin geliştirilmesi. En basit kitle eylemlerinden, siyasal serhildana kadar her türlü demokratik siyasal eyleme başvurulması. Meşru savunmanın uygulanması.

13- Başta kadın ve gençlik olmak üzere değişik toplumsal kesimlerin kitlesel siyasal birliklerinin örgütlenmesi. Halk savunma güçlerinin geliştirilmesi.

14- Halkımızı demokratik mücadeleden alıkoyan teslimiyetçi, dogmatik, ütöik, kaderci, şöven ve ilkel milliyetçi anlayışlara karşı etkin bir ideolojik mücadelenin yürütülmesi.

15- Özgür belediyeçilik temelinde yerel yönetimlerin halkın demokratik yönetiminin esas bir alanı haline getirilmesi.

b- Demokratik Devrimin Geliştirilmesi için:

1- Toplum ve bireyin devlet ve birey sömürüsüne, çapulculuğuna ve hırsızlığına karşı savunulması.

2- Toplumun ekonomi ile terbiye edilmesine karşı çıkılması. Ekonomik kaynaklar üzerinde devletin değil, toplumun söz hakkının sağlanması.

3- Dinin reformdan geçirilerek çağdaş bilim ve felsefe ile uyumlu hale getirilmesi.

4- Sivil toplum örgütlülüğünün toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması temelinde toplumsal özgürlüğün ve katılımcılığın geliştirilmesi.

5- Sendika ve dernek gibi demokratik kitle örgütlerinin geliştirilmesi.

6- Herkese çalışma ve yaşam güvencesi olacak bir sosyal sigorta sisteminin geliştirilmesi için mücadele edilmesi.

7- Çocukların, engellilerin ve yaşlıların haklarını koruyan, sorunlarını çözen ve onlara hizmeti öngören düzenlemelerin yapılması.

8- Kamusal bir görev olan sağlık hizmetinin devlet ve sivil toplum tarafından herkese ulaştırılmasının sağlanması.

9- Gençliğin ruhsal, beyinsel ve fiziki gelişimi için gereken eğitimsel ve sosyal çalışmaların yürütülmesi, toplumsal ve siyasal yaşamda aktif katılımının sağlanması.

10-Tüm dillerin özgürlüğünün ve eşitliğinin sağlanması, Kürt dili önündeki tüm engellerin kaldırılması.

11- Kürtçe yayıncılığın gelişmesinin önündeki engellerin kaldırılması.

12- Kürt tarihini araştırmak, kültür ve sanat çalışmalarını geliştirmek için örgütlü bir faaliyetin yürütülmesi.

13- Özgür toplum, ahlaklı toplumdur ilkesinden hareketle yeni toplumsal ahlakın geliştirilmesi.

14- Savaş nedeniyle yerini terk etmiş olan halkın geri dönüşü için gereken imkân ve desteğin sağlanması.

15- Demokratik bir hukuk sisteminin geliştirilmesi.

c- Kadın Özgürlük Devrimi için:

1- Duygu, zihniyet ve davranıştan oluşan yaşam bütünlüğü içinde tarihsel olarak oluşmuş despotik erkek egemenliğine karşı çıkılması ve ona karşı mücadele edilmesi.

2- Erkek egemen sistemin kadını içine aldığı her türlü köleliğe, karışmaya ve teslimiyete karşı çıkılması ve mücadele edilmesi.

3- Kadın özgürlük ideolojisi temelinde kadın partileşmesinin geliştirilmesi için çalışılması.

4- Her alanda kadının kitlesel örgütlenmesinin ve mücadelesinin geliştirilmesi. Özgür kadın parklarının ve evlerinin oluşturulması.

5- Toplumsal yaşamın her alanında kadının etkin, özgür ve eşit katılımının sağlanması.

6- Kadın eğitimi ve sağlığı alanlarında destekleyici programların uygulanması.

7- Kadına yönelik her türlü şiddete karşı toplumun aydınlatılıp mücadele edilmesi.

d- Toplumsal Ekolojik Devrim için:

1- Doğa-toplum ekolojik dengesini esas alan bir yaklaşımın ön görülmesi. Bunun toplum içi dengesizliklerin, eşitsizliklerin ve hiyerarşinin aşılması temelinde ele alınması.

2- Ekoloji bilimi temelinde derin bir ekolojik bilincin ortaya çıkarılması ve toplum içinde yayılması.

3- Ekolojik dengeli bozan kapitalist devletçi sistemin doğa ve çevre üzerindeki her türlü tahribatına karşı mücadele edilmesi.

4- Çevrenin korunması amacıyla toprağı, yeşili, suyu, havayı, iklimi ve hayvanları koruyan politikaların geliştirilmesi.

5- Çağdaş teknik kullanımın zarar vericiliğini önlemek için nükleer enerji, sera etkisi, hormonlu gıdalar ve gen teknolojisi üzerinde denetim kurulması için çalışılması, üretimde eko-teknolojinin geliştirilmesi.

6- Ekolojik-çevreci örgütlenmenin geliştirilmesi ve bu tür örgütlenmelerle dayanışma içinde olunması.

e- Ekonominin Sosyalizasyonu için:

1- Metalaşma ve kâra dayalı ekonomiden, kullanım değerine ve

paylaşmaya dayalı ekonomiye geçişi sağlayan bir politikanın esas alınması.

2- Sosyal planlama çerçevesinde emekçilerin çıkarlarını ve adil gelir dağılımını öngören, kalkınmayı geliştirip istihdamı arttıran bir ekonomik sistemin geliştirilmesi. Bu temelde işsizliğin açlığın, pahalılığın ve yoksulluğun ortadan kaldırılması için çalışılması.

3- Başta ormanlar olmak üzere doğal zenginliklerin korunması, doğru kullanılması ve büyütülmesi.

4- Emekçi halk yararına demokratik bir vergi ve maliye sisteminin oluşturulması için çalışılması.

5- Başta köylülük olmak üzere çeşitli kesimlerin kooperatif vb örgütlülüklerinin geliştirilmesi, komünal üretim ve paylaşımın örgütlendirilmesi.

6- Savaşta tahrip olan ekonomik yapının halk yararına inşa edilmesi.

7- Üretim, tüketim, dağıtım üzerinde halkın özyönetiminin söz sahibi olmasının sağlanması.

f- İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi için:

1- Bireyin düşünme, ifade ve irade özgürlüğünün her koşul altında korunması.

2- Toplumsallıkla bireysellik arasındaki optimal dengeyi yakalayan, birey özgürlüğünden geçen bir toplumsal özgürlükle toplumsal özgürlüğe dayanan bir bireysel özgürlük anlayışını esas alan bir çizginin izlenmesi.

3- Üç kuşak insan haklarının uygulanması.

4- İnsan hakları temelindeki uluslararası çalışmalara duyarlı olunması.

g- Kürtler arası birlik, dış ilişki ve ittifaklar için:

1- Her parçadaki ulusal demokratik gelişmenin ve demokratik çözümün o parçadaki halkın özgücüne dayalı olarak yürütülmesi.

2- Kürt sorununun çözümünün sınırları değiştirmeden, demokratik konfederasyonlaşmaya dayalı özgür birlik çizgisinde gerçekleştirilmesi. Her parçada Kürt sorununun çözümünün komşu halkla birlikte ele alınması.

3- Her parçadaki ulusal demokratik güçler arasında etkin destek ve dayanışmanın geliştirilmesi. Kürtler arası birliğin Kürdistan Demokratik Konfederasyonu temelinde yürütülmesi.

4- Dünyanın çeşitli yerlerine savrulan Kürtlerin demokratik haklarını savunan, örgütleyip kültürel gelişmelerine destek olan, ileri ci insanlıkla ve Kürdistan'daki mücadeleyle birleştiren bir yaklaşım içinde olunması.

5- Ortadoğu halkları ve demokratik güçleriyle, eşit, özgür demokratik birliğe dayanan, milliyetçi tehlikeyi bertaraf etme temelinde bir ilişki ve dayanışma içinde olunması. Somutta, 'Ortadoğu'da demokratikleşme artı devletin demokrasiye duyarlılığı, eşittir Kürdistan'a özgürlük' yaklaşımının hayata geçirilmesi için çalışılması.

6- Dünya genelinde tüm demokratik, çevreci, kadın özgürlük hareketleriyle, sosyalist ve hümanist çevrelerle ilişki ve dayanışma içinde olunması. Dünya Sosyal Forumu Toplantılarını yerel demokrasilerin ulus üstü platformlarına, dünya halklarının devlet odaklı olmayan Küresel Demokrasi Kongresine dönüştürmek için çalışılması.

7- Yerelden küresele doğru, Kürdistan Demokratik Konfederasyonundan, Demokratik Ortadoğu Konfederasyonuna, Demokratik Ortadoğu Konfederasyonundan da Küresel Demokrasi Kongresine doğru bir gelişim seyri izlemesi önümüzdeki dönemin temel ulus üstü sloganı olarak benimsenmesi.

PKK TÜZÜĞÜ

I. BÖLÜM: GENEL HÜKÜMLER

1-Örgütün adı, Parti ya Karkerên Kürdistan (Kürdistan İşçi Partisi)'dir. Kısa adı PKK'dir.

2- Örgütün amblemi, yeşil şerit ile çevrili sarı güneş içerisinde kıvıltı yıldızdır. Bu amblemin ölçüleri belirlenmiştı kırmızı zemin üzerine oturtulmasıyla Parti Bayrağı oluşur.

3- Örgütün amacı, demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması ve bilimsel-demokratik sosyalizm çizgisi temelinde demokratik konfederal yapılanmayla Kürt ulusunun öz demokratik yönetimini ve birliğini geliştirmek, Kürt sorununun bulunduğu ülkelerde demokratik çözümünü Özerk-Demokratik Kürdistan temelinde gerçekleştirmek, demokratik kurumlaşmayı sağlayarak ekonomik ve siyasi açıdan sömürge, askeri açıdan işgal ve kültürel açıdan soykırım altında olan Kürdistan üzerinde egemen devletlerin siyasi, ekonomik ve sosyal yaşamdaki rolünü sınırlandırıp demokrasiye duyarlı hale gelmelerini sağlamak, geri, toplumsal cinsiyetçi ve hiyerarşik-devletçi etkileri aşarak Kürt toplumunun özgür ve demokratik dönüşümünü gerçekleştirmek, kadın özgürlüğüne ve ekolojik bilince dayalı bir demokrasiyi geliştirerek toplumbirey bütünlüğünün birbirini güçlendirdiği komünal demokratik yaşamı kurmak, bölge halklarıyla Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu hedefi temelinde ilişki ve dayanışma içerisinde olmak ve küresel emperyalizme karşı küresel demokrasiye ulaşmaktır.

Bu amaç daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak programda belirlenmiştir.

4- PKK, demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere çevreci, feminist, kültürel geniş bir örgütlenmeye ve eylem biçimlerine dayanan, meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal hareketin kurmay örgütüdür.

II. BÖLÜM: ÖRGÜT ÜYELİĞİ

5- Parti kadrosu (üyesi), parti zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan, kendini parti amaçlarına sınırsız inanç, kararlılık ve aydınlıkla bağlayan, iradesini parti iradesiyle en üst düzeyde bütünleştirmeye çalışan, örgüt yaşamına ve taktik uygulamaya bir organda sürekli katılan, kendini Apocu tarz, tempo ve üsluba ulaştırarak parti amaçları için ödünsüz, çıkarsız, derin coşku ve sonsuz fedakârlıkla yürüttüğü mücadele ile yoldaşlarına ve tüm topluma örnek olan kişidir.

Aktifleşmiş taraftar olan, partinin programla belirlenen amaçlarını benimseyen, toplumsal kuruluş çalışmalarında örgütlü bir biçimde yerini alarak demokratik konfederal sistemin örgütlenmesinde görev üstlenen, partiye düzenli ve sürekli maddi gelir sağlayan kişi parti sempatzanıdır.

Partiyi ve Önderliği seven, maddi ve manevi olarak gücü oranında destekleyen, Kürt halkının özgürlüğü ve demokratik konfederal sistemin kurulması için gücü oranında çalışan kişi Apocu taraftardır.

6 -Parti sempatzanları içinden kadro ölçülerine ulaşmak ve kadrolaşmak isteyen kişi, en az iki parti kadrosunun önerisiyle alandaki parti komitesi tarafından kadro aday olarak görevlendirilir. Bu kişinin kadroluğu bir yıl içerisinde Parti Meclisinin onayıyla kesinleşir.

Kadro ölçü ve özelliklerini kaybeden ya da ağır disiplin suçu işleyen kişinin partiden çıkarılması, söz konusu alandaki parti platformunun kararı ve Parti Meclisi'nin onayıyla gerçekleşir. Parti kadroluğu görevlerini yerine getiremeyecek durumda olanların kadroluktan düşürülmesi de Parti Meclisinin kararıyla olur.

7- Parti Kadrosunun Görevleri:

A- Önder Apo'nun yaşamını ve özgürlüğünü ahlaken ve vicdanen yaşam gereğesi saymak ve bunu mücadelesinin merkezine almak.

B- Apocu çizgiyi ideolojik, politik, örgütsel ve kültürel düzeyde derinliğine özümsemek, yaşımsallaştırmak, bu çizgiyle çelişen her şeye karşı ideolojik ve örgütsel mücadele içerisinde olmak.

C- Programla belirlenmiş olan parti çizgisini ve amaçlarını hayata geçirmek için sonsuz fedakârlık, coşku, azim ve kararlılıkla çalışmak.

D- Parti Önderliği, Genel Koordinatörlük, Yürütme Komitesi ve Parti Meclisi tarafından belirlenen politika ve taktikleri tam bir disiplin halinde çalışarak hayata geçirmek.

E- Parti ölçü ve ahlakına göre yaşamak, en kutsal değer olan yoldaşlığın gereklerini yerine getirmek, halkın temel değerlerine saygılı olmak, parti itibar ve yetkisini doğru kullanmak.

F- Partinin büyük bedeller ödeyerek yarattığı maddi ve manevi değerleri, ülkenin ve halkın çıkarlarını yaşam ve mücadele felsefemize bağlı kalarak korumak.

G- Yer aldığı her çalışma alanında tamamlayıcı, çözümleyici olmak, salt yetkiye dayanmadan demokratik duruş içerisinde görev ve sorumluluklarını zamanında sahiplenerek, çalışma alanının özgünlüklerine ve parti ölçülerine göre çalışmak.

H- Mücadele içinde ortaya çıkan eksikliklerinin özeleştirisini vermek, örgüt yaşamı içinde ortaya çıkan her türlü yanlış eğilim ve pratiklere karşı yerinde ve zamanında eleştiri yapmak.

I- Partiye altı ayda bir düzenli rapor yazmak.

J- Tasfiyeciliğe, bozgunculuğa, idareciliğe, dengencilığe ve kapitalist moderniteden kaynaklanan özelliklere karşı mücadele etmek.

K- Milliyetçiliğe, dinciliğe, cinsiyetçiliğe ve bilimciliğe karşı mücadele etmek.

L- Demokratik Konfederalizm'in inşasında öncü rol oynamak.

8- Her parti kadrosunun:

A- Halka ve mücadeleye hizmet en temel yaşam felsefesi olduğundan azami hizmet etme,

B- Her düzeyde seçme ve seçilme,

C- Parti resmîyeti ve tüzük çerçevesinde özgürce değerlendirme yapma, düşüncesini ortaya koyma ve öneri sunma, katıldığı parti toplantı ve platformlarında tartışma ve karar süreçlerine katılma,

D- Eleştirilere karşı parti ahlakı ve kuralları içerisinde görüş belirtme, suçlamalara karşı da parti hukuku çerçevesinde kendini savunma,

E- Eğitim görme hakkı vardır.

9- Parti Kadrosunun Özellikleri:

A- Yurduna, insanına, halkına ve yoldaşlarına karşı büyük bir sevgiyle doludur.

B- Kadın kurtuluş ideolojisi temelinde toplumsal cinsiyetçiliğe karşı, özgürlükçü ve eşitlikçi bir yaşamı esas alır.

C- Apocu ahlakın, yaşam ve mücadele felsefesinin ve demokratik sosyalist değerlerin temsilcisidir. Sade, dürüst, onurlu ve mütevazıdır.

D- Bireycilikten uzak durarak komünal yaşamı esas alır, Halkın özlem ve umutlarına göre yaşar.

E- Parti değerlerine bağlı, ölçülü, kararlı, bilinçli, inançlı ve coşkuludur.

F- Üslupta, hitapta ve yaşam tarzında itici ve kaçırıcı değildir, etrafa coşku yayar, çözüm ve çekim gücüdür.

G- Doğaya derin bir ekolojik bilinç temelinde tutkuyla yaklaşır. Doğa gibi tarih ve kültür değerlerini de varlığının bir parçası olarak görür.

H- Çalışmada planlı, duyarlı, kolektif, inisiyatifli, yetkin, emekçi, yaratıcı ve üretkendir. Esnekliği ve katılığı yerinde kullanır.

İ- Kürdistan Devriminin gerçeği olan imkânsızlıklar ve zor koşullarda mücadele edip başarıma tarzını esas alır.

J- Mücadelede öz güce dayanır, başarıdan başka bir seçenek düşünmeyen Apocu tarz, tempo ve üslubu esas alır. Umutlu, iradeli, azimli, cesur ve fedakârdır.

K- Araştırmacı, incelemeci ve sorgulayıcıdır. Kendini sürekli yenileyen ve derinleştiren bir eğitim ve öğrenmeyi esas alır.

L- Devletçi, iktidarcı ve her türden milliyetçi zihniyetten uzak durarak, demokratik ulus bilinciyle hareket eder.

M- Halkların özgür birliğini ve kardeşliğini savunur.

N- Demokratik kültüre sahiptir.

O- Duygu ve anlam gücüne dayanarak yaşar.

III. BÖLÜM: ÖRGÜT YAPISI

10- Partinin en yüksek teorik-ideolojik organı Parti Önderliğidir. Önderlik partinin felsefe, ahlak ve politikadan oluşan zihniyetini çizer, parti stratejisini belirler ve dönemsel politikaları oluşturur. Kongre kararları ile Yürütme Komitesi ve Parti Meclisinin kararlarını onaylar. Partinin örgütsel durumunu, Yürütme Komitesi ve Parti Meclisinin çalışmalarını gözetir ve denetler.

PKK, Abdullah Öcalan yoldaşı ve düşüncelerini kendi çizgisi ve Önderlik Kurumu olarak kabul eder.

11- Partinin en yüksek karar organı kongredir. Parti kongresi seçilmiş delegelerin en az üçte ikisinin katılımı ile üç yılda bir toplanır. Önderliğin istemi veya Parti Meclisinin üçte ikisinin kararı ya da kadro sayısının üçte birinin istemiyle zamanından önce de toplanabilir. Yine Önderliğin istemi ve Parti Meclisinin üçte ikisinin kararıyla bir defaya mahsus olmak üzere en fazla bir yıl ertelenebilir.

Parti kongresine partinin bütün örgütlerinden seçilmiş delegeler katılır. Partinin bütün örgüt, komite ve temsilcileri güçleri oranında kongrede temsil edilirler. Bu temsil oranı, söz konusu örgütün kadro sayısı ve mücadelenin gelişim düzeyine göre Parti Meclisi tarafından belirlenir. Parti Meclisi üyeleri kongreye doğal üye olarak katılırlar.

Parti kongresi, partinin programını ve tüzüğünü kabul eder veya değiştirir. Partinin dönemsel politikalarını çizer. Parti pratiğini değerlendirir. Parti Meclisinin faaliyetlerini denetler. Parti Meclisi üyelerini seçer.

Önemli politik değerlendirme ve kararların gerektiği, ancak kongrenin toplanamadığı veya toplanmasına gerek görülmediği hallerde parti konferansları toplanabilir. Konferanslar Parti Meclisinin salt çoğunluğunun kararıyla toplanır. Politik-örgütsel durum değerlendirmesi yapar ve kararlar alır. Ancak Parti programını ve tüzüğünü değiştiremez, Parti Meclisi üyelerini seçemez. Ayrıca partiye bağlı örgütler de ihtiyaç halinde kendi konferanslarını yaparlar.

12- İki kongre arasında partinin en yüksek karar ve yürütme organı Parti Meclisidir. Parti Meclisi, kongre tarafından genel oyla seçilen 35 üyeden oluşur. Faaliyetleri hakkında parti kongresine ve konferansına rapor sunar ve hesap verir. Kendi içinden Yürütme Komitesini seçer. Faaliyetleri Yürütme Komitesi tarafından düzenlenir ve yönetilir.

Parti Meclisi parti politika ve taktiklerini belirlemek, Önderlik ve kongre kararlarını hayata geçirmek, partiyi örgütlemek ve yönetmekle görevli ve sorumludur. Yılda bir salt çoğunlukla toplanır. Yürütme Komitesinin istemi veya kendi üye sayısının üçte iki kararı ile erken de toplanabilir veya toplantısını erteleyebilir. Yürütme Komitesi ile birlikte kendini ideolojik, politik ve örgütsel görevlere göre işbölümüne tabi tutarak parti faaliyetlerini yürütür ve faaliyetleri hakkında parti yapısını uygun biçimde bilgilendirir.

13-Parti Meclisi kendi üyeleri içinden on iki kişilik Yürütme Komitesini seçer ve Önderliğin onayına sunar. Yürütme Komitesi, Parti Önderliğinin teorik, politik ve örgütsel işlerden sorumlu olan yardımcılar kuruludur. Aynı zamanda Parti Meclisinin yürütme gücüdür. Kendini işbölümüne tabi tutarak çalışır. Üç ayda bir salt çoğunlukla toplantısını yapar. Önderliğe, Genel Koordinatörlüğe ve Parti Meclisine çalışmaları hakkında sürekli bilgi verir ve rapor sunar. Çalışmaları Genel Koordinatörlük tarafından koordine edilir.

14- Yürütme Komitesi kendi üyeleri arasından üç kişilik Parti Genel Koordinatörlüğünü seçer. Parti Genel Koordinatörlüğü, Yürütme Komitesi ve Parti Meclisi toplantılarına başkanlık eder. Bu kurumların ve tüm örgütlerin çalışmalarını koordine eder ve denetler. Yürütme Komitesinin toplanamadığı hallerde yürütmeye ilişkin gerekli kararları alır ve uygular. Parti örgütlerinden rapor alır ve onlara yön verir. Parti kadrolarının eğitime alınmasını ve temel çalışma alanlarında görevlendirilmesini düzenler.

15- Yürütme Komitesi ve Parti Meclisi parti merkez çalışmalarını Demokratik Konfederalizm içinde ideolojik, örgütsel, askeri ve mali alanlarda kendisini işbölümüne tabi tutarak yürütür.

İdeolojik Komite, kadro eğitimini, teorik çalışmaları, propaganda ve ajitasyon faaliyetlerini, sanat-edebiyat çalışmalarını ve ideolojik mücadeleyi örgütlemek ve yürütmekten sorumludur. Yürütme

Komitesi ve Parti Meclisi üyeleriyle gerektiği kadar kadrodan oluşur. Yürüttüğü çalışmalara göre kendi alt örgütlerini oluşturur ve yönetir.

Örgütlenme Komitesi, Kürdistan parçalarında ve yurtdışında Demokratik Konfederalizmi örgütlemekten sorumludur. Ayrıca Demokratik Konfederalizm çizgisinde kadın ve gençlik örgütlenmesini gerçekleştirmekle de görevlidir. Bu görevleri yerine getirmek amacıyla Kürdistan parçalarında, temel yerleşim alanlarında ve yurtdışında parti komite ve temsilciliklerini örgütlemek ve yönetmekle görevlidir. İhtiyaca göre gerektiği kadar Yürütme Komitesi, Parti Meclisi üyesi ve parti kadrosundan oluşur.

Savunma Komitesi, meşru savunma çizgisinin örgütlenmesi ve pratikleştirilmesinden sorumludur. Bu temelde gerillanın ve öz savunmanın örgütlenmesini, eğitimini, donatımını ve yönetimini gerçekleştirmekle görevlidir. Yürütme Komitesi ve Parti Meclisi üyeleriyle gerektiği kadar parti kadrosundan oluşur.

Mali Komite, partiye aidat toplanması ve mali gelir sağlanması ile parti giderlerinin düzenlenmesinden sorumludur. Yürütme Komitesi ve Parti Meclisi üyeleriyle gerektiği kadar parti kadrosundan oluşur.

Parti, ihtiyaca göre gerekli olduğu kadar merkezi kurum, kurul veya bunlara bağlı bürolar ve şubeler oluşturur. Kitle faaliyetlerini geliştirmek amacıyla oluşturulan değişik halk kesimlerinin kitlesel kol örgütlenmelerine öncülük yapar. Sendikalar, kooperatifler, göçmenler, çiftçiler, esnaf, işadamları birlikleri gibi örgütlenmelere girer.

16- Kürdistan parçalarında ve yurtdışında parti faaliyetlerini örgütlemek ve yürütmek üzere parça ve yurtdışı komiteleri örgütlenir. Bu komiteler kendi çalışma alanındaki her türlü parti faaliyetini örgütlemek ve yürütmekle görevlidir. Parti Meclisinin birer alt komitesidirler ve Örgütlenme Komitesine bağlıdırlar.

Çalışmalarını bölgesel, yerel ve temel parti komitelerini örgütleyerek yürütürler.

17- Ülkenin coğrafi, idari, ekonomik ve sosyal yaşam özelliklerine göre bölünmesinden oluşan bölgesel alanlarda parti bölge komiteleri veya temsilcilikleri örgütlenir. Bu komiteler sorumlu ol-

dukları bölgede partinin tüm ideolojik, politik, örgütsel ve pratik çalışmalarını örgütlemek ve yürütmekle görevlidirler. Parça Komiteleri tarafından örgütlenir ve yönetilirler. Kendi bölgelerinde parti çalışmalarını başarıyla yürütebilmek için, şehir veya mıntika düzeyinde yerel komiteler örgütlerler.

18- Bir şehir veya mıntıkada parti çalışmalarını örgütlemek ve yürütmek üzere parti yerel komiteleri veya temsilcilikleri örgütlenir. Yerel komiteler sorumlu oldukları alanda partinin tüm ideolojik, politik, örgütsel ve pratik çalışmalarını örgütlemek ve yürütmekle görevlidirler. Bölge komiteleri tarafından örgütlenir ve yönetilirler. Çalışmalarını başarıyla yürütebilmek için, bütün yerleşim birimlerinde parti temel örgütlerini, yani parti komünlerini örgütlerler.

19- Ülkenin köy, mahalle, işyeri, okul gibi temel yerleşim birimlerinde parti faaliyetlerini yürütmek üzere parti komünleri veya hücreleri örgütlenir. Parti komün ya da hücreleri bulundukları yerleşim birimindeki tüm halkı partinin demokratik komünal çizgisi doğrultusunda eğitmek ve örgütlemekle görevlidirler. İhtiyaç duydukları oranda kol ya da alt birim örgütleyebilirler. Parti komün ya da hücreleri parti yerel komiteleri tarafından örgütlenir ve yönetilirler.

20- PAJK kadın hareketinin öncü ideolojik kimliğidir. PKK, PAJK ile eşgüdüme dayalı çalışır. PAJK, PKK'yı Demokratik Konfederalizmin öncü kimliği olarak görür. PAJK, PKK'nin militanlık ölçülerinin yükseltilmesinden kendini sorumlu görür.

PKK içindeki kadın gücü özgün, özerk birlik olarak örgütlenir. Kadın kurtuluş çizgisinde öncülük misyonunun gereklerini yerine getirir. Kendini özgün olarak PAJK kimliğiyle tanımlar. PKK ve PAJK program ve tüzüklerini esas alır. PKK Parti Meclisinden yerli sayıda kadın üye PAJK yönetiminde de yer alır.

IV. BÖLÜM: ÖRGÜTSEL İŞLEYİŞ

21- Partinin örgütlenme ve çalışma tarzında demokratik işleyiş esastır. Kadro, örgüt, alt komite, temsilcilikler, Parti Meclisi ve Yürütme Komitesi Önderliğe ve kongreye karşı sorumludur. Bütün çalışmalar demokratik katılım ve kolektif yönetim esaslarına göre düzenlenir. Çalışmalara katılımda özgür irade, gönüllülük ve katılımçılık esastır. Şematizm yerine işlevsel örgütlenme esas alınır. Her parti örgütünün kendi alanında sorumlu ve inisiyatifli olması temelinde alt ve üst örgütler arasında rapor-talimat düzeni uygulanır. Partinin bütün yönetim organlarında istisnaî haller dışında seçimle göreve gelinir ve gidilir. Bütün üst yönetim organlarında kadın ve erkeğin en az yüzde kırk oranında temsilini esas alan cins kotası uygulanır. Sadece kadını ilgilendiren özgün konularda alınacak kararlarda kadın iradesi esas alınır.

22- Partide örgütsel işleyiş rapor ve talimat esasına göre düzenlenir. Üst örgütler alt örgütlere yerinde ve zamanında gereken talimatları verirken, alt örgütler de sürekli ve düzenli olarak üst örgütlere rapor sunarlar. Talimat yerine getirilmesi gereken görevleri belirlerken, rapor da yürütülen faaliyet hakkında sistemli bilgi, görüş, değerlendirme ve önerileri içerir. Aynı zamanda parti içi aleniyetin etkin yollarından biridir. Rapor ve talimatlar düzenli ve anlaşılır biçimde ifade edilir. Zamanında talimat ya da rapor vermeyen örgütler temel bir parti görevini yerine getirmemiş sayılırlar.

23- Örgütlü kolektif çalışmanın en etkili yöntemi toplantıdır. Bütün parti örgütleri, zamanında toplantı yaparak faaliyetlerini değerlendirir ve yapılacak görevleri kararlaştırır. Zorunlu bir gerekçe olmadıkça toplantılar ertelenemez. Toplantılar sistemli, parti kültürüne, demokratik işleyiş esaslarına uygun ve sonuç alıcı tarzda yapılır. Her toplantının ortaya çıkardığı sonuçlar üst örgütlere rapor edilir. Parti içi aleniyet ilkesi esas alınır. Her üye çağrılı olduğu toplantıya katılmak zorundadır. Üst üste iki toplantıya mazesiz katılmayan üye temel bir parti görevini yapmamış sayılır.

24- Eleştiri ve özeleştiri, parti içi mücadelenin en etkili yoludur. Eleştiri diyalektik tarza uygun olmayı açığa çıkarıp gidermeyi

amaçlarken, özeleştirici ise diyalektiksel gelişmeye denk düşmeyen başarısız düşünce, tasarı, tavır ve hareketlere son verip doğru olan düşünce ve pratiğe bağlanmayı ifade eder. Özeleştirici insanın kendi zaaflarına, yetmezliklerine, yanlışlıklarına karşı yürüttüğü savaştır. Her parti kadrosu eleştirici ve özeleştiriciyi bireysel ve partisel gelişmenin en temel silâhı olarak kullanmayı bilir. Parti teorisi ve yaşamına uygun olmayan anlayış ve davranışlara karşı eleştirel olurken, özeleştiriciyi de bireysel parti eğitiminin en temel silâhı yapar.

25- Parti disiplinini ihlâl etmek, tüzük hükümlerini uygulamamak, parti çizgisine ve kongre kararlarına aykırı konuşmak veya propaganda yapmak, parti karar ve talimatlarını uygulamamak veya meşruiyetine gölge düşürmek ya da başarısız olmak, kadro özelliklerine ters davranmak, parti yaşamını ve resmiyetini ihlâl etmek, parti sırlarını açıklamak, değer ve imkânlarını korumamak parti suçudur.

Parti disiplin suçunu işleyen kişilere, işlenen suçun durumuna göre uyarı, kınama, görevini sınırlama, görevden alma, kadroluktan düşürme, geçici ihraç ve partiden atma cezaları verilir.

Disiplin suçları parti soruşturma komisyonları ve parti platformlarınınca yargılanarak karara bağlanır. Kadroluktan düşürme, geçici ihraç ve partiden atma cezaları Parti Meclisinin onayı ile kesinleşir.

26 Ağustos 2008
PKK 10. KONGRESİ
PKK 10. Kongre Belgeleri

